

สาระการเรียนรู้ธรรมวินัย

มัธยมศึกษาตอนต้น (ม.๑-๓)

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ความสำคัญรายสาระการเรียนรู้ธรรมวินัย

สังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตลอดเวลา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ว่ามนุษย์ดำรงชีวิตอย่างไร ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคล และการอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตามสภาพแวดล้อม การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด นอกจากนี้ ยังช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจถึงการพัฒนา เปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย กาลเวลา ตามเหตุปัจจัยต่างๆ ทำให้เกิดความเข้าใจในตนเอง และผู้อื่น มีความอดทน อดกลั้น ยอมรับในความแตกต่าง และมีคุณธรรม สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ และสังคมโลก

สาระการเรียนรู้ธรรมวินัย เป็นสาระการเรียนรู้พื้นฐานในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นสาระที่สามารถจะทำให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติตามพระธรรมวินัยจนเกิดเป็นนิสัย และนำไปใช้ประโยชน์ในงานสังคมและกิจของสงฆ์ เป็นสาระที่ทำให้ผู้เรียนฝึกอบรมตนเองทั้งกาย วาจา และใจ ให้เรียบร้อยตลอดถึงเป็นผู้มีวัตรปฏิบัติดีมีการสำรวมอันควรแก่ฐานานุกรม

ธรรมวินัย เปรียบเสมือนเส้นทางเดินของมนุษย์ที่จะนำไปสู่เป้าหมายชีวิต เป็นบ่อเกิดของความเคารพเลื่อมใสในพระรัตนตรัยอันเป็นหลักชัยแห่งพระพุทธศาสนาส่งผลถึงความสงบสุขของผู้คนในสังคม

ธรรมวินัย จึงเป็นหลักธรรมของพระพุทธศาสนาที่จะนำไปสู่การปฏิบัติในการอยู่ร่วมกัน เป็นหลักธรรมที่เน้นให้ผู้เรียนได้ละความชั่ว ทำความดี ทำจิตใจให้ผ่องใส มีค่านิยมที่ดีงามและศรัทธาในพระพุทธศาสนา ตลอดถึงเป็นรายสาระที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตน บำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม สิ่งแวดล้อม เพื่อการอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข

ธรรมชาติหรือลักษณะเฉพาะของสาระการเรียนรู้ธรรมวินัย

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ว่าด้วยการอยู่ร่วมกันในสังคม ที่มีความเชื่อมสัมพันธ์กัน และมีความแตกต่างกันอย่างหลากหลาย เพื่อช่วยให้สามารถปรับตัวตนเองกับบริบทสภาพแวดล้อม เป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ มีความรู้ ทักษะ คุณธรรม และค่านิยมที่เหมาะสม โดยได้กำหนดสาระต่างๆ ไว้ ดังนี้

พระพุทธศาสนา (ศาสนา ศีลธรรม และจริยธรรม) คือ แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับศาสนา ศีลธรรม และจริยธรรม หลักธรรมของพระพุทธศาสนา การนำหลักธรรมคำสอนไปปฏิบัติในการพัฒนาตนเอง และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข เป็นผู้กระทำความดี มีค่านิยมที่ดีงาม พัฒนาตนเองอยู่เสมอ รวมทั้งบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมและส่วนรวม

คำสอนของพระพุทธเจ้าเรียกว่า พระธรรม ส่วนคำสั่งของพระพุทธเจ้าเรียกว่า พระวินัย ทั้งพระวินัยและพระธรรมได้รวบรวมไว้เป็นพระไตรปิฎก มีศัพท์เฉพาะที่ต้องทำความเข้าใจเรียกว่า ศัพท์ทางพระพุทธศาสนา พระไตรปิฎกบรรจุหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาหลักธรรมบางข้อได้รับการเรียบเรียงเป็นพุทธศาสนสุภาษิตเพื่อเป็นคติสอนใจ ธรรมวินัยจึงเป็นวิธีนำหลักธรรมมาปฏิบัติ ก็คือ การบริหารจัดการและเจริญปัญญา

ดังนั้น **สาระการเรียนรู้ธรรมวินัย** จึงมีลักษณะเฉพาะที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา มีค่านิยมที่ดีงามและมีศรัทธาในพระพุทธศาสนา และมุ่งเน้นให้ผู้เรียนปฏิบัติตามหลักธรรม หลักวินัยบัญญัติ และประกาศ กฏ ระเบียบ คำสั่งมหาเถรสมาคม และพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ ทั้งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต

วิสัยทัศน์สาระการเรียนรู้ธรรมวินัย

นักเรียนเป็นผู้มีความรู้ ทักษะ กระบวนการ และคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมตามจุดหมายของหลักสูตร มีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมอันหลากหลายตามวิถีทางของชาวพุทธสามารถถ่ายทอดความคิดและแนวปฏิบัติไปยังสังคมได้อย่างสร้างสรรค์ ตลอดจนใช้หลักธรรมวินัยเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาต่อและการดำรงชีวิตได้ถูกต้อง

พันธกิจสาระการเรียนรู้ธรรมวินัย

หลักสูตรธรรมวินัยนี้เป็นการศึกษาที่มุ่งให้พระภิกษุสามเณรพัฒนาตนเองประพฤติปฏิบัติตามพระธรรมวินัยเป็นศาสนทายาทที่ดีและนำความรู้จากการศึกษาไปพัฒนาศาสนา สังคม โดยมุ่งปลูกฝังให้พระภิกษุสามเณรมีคุณลักษณะดังต่อไปนี้

๑. มุ่งให้นักเรียนเห็นคุณค่าของหลักธรรมวินัยทางพระพุทธศาสนาและยินดีที่จะปฏิบัติตามในฐานะเป็นศาสนทายาทที่ดี
๒. มุ่งให้นักเรียนสามารถเผยแผ่หลักธรรมวินัยที่เหมาะสมกับสภาพปัญหาของบุคคลและสังคม
๓. มุ่งให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมและหลักวินัย
๔. มุ่งให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจและความเคารพเลื่อมใสในพระรัตนตรัย

เป้าหมายหรือความคาดหวังของสาระการเรียนรู้ธรรมวินัย

การจัดการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้ธรรมวินัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๕๑ มีความคาดหวังว่า เมื่อนักเรียนเรียนสาระการเรียนรู้ธรรมวินัยอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายแล้ว นักเรียนจะมีเจตคติที่ดีต่อสาระการเรียนรู้ธรรมวินัย

๑. สามารถใช้หลักธรรมวินัยแสวงหาความรู้ในการประพฤติปฏิบัติสำหรับดำเนินชีวิตแห่งความเป็นสมณสารูป
๒. เพื่อการศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น
๓. เข้าใจในความหมายและแนวปฏิบัติอันหลากหลายของธรรมวินัยในพระพุทธศาสนา
๔. สามารถถ่ายทอดความคิดและแนวปฏิบัติไปสู่สังคมไทยได้อย่างสร้างสรรค์

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสาระการเรียนรู้ธรรมวินัย

๑. นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจและความเคารพเลื่อมใสในพระรัตนตรัย
๒. นักเรียนเห็นคุณค่าของหลักธรรมวินัยทางพระพุทธศาสนา และยินดีปฏิบัติตามในฐานะเป็นศาสนทายาทที่ดี
๓. นักเรียนสามารถเผยแผ่หลักธรรมที่เหมาะสมกับสภาพและปัญหาของบุคคล สังคมและประเทศชาติ
๔. นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมชั้นปัญญาภูมิ
๕. นักเรียนเห็นคุณค่าของพระพุทธศาสนา และธำรงรักษาไว้ในฐานะเป็นศาสนาประจำชาติ เป็นบ่อเกิดวัฒนธรรมไทย เป็นมรดกอันสำคัญยิ่งของชาติ
๖. นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ธรรมวินัย

สาระที่ ๑ พระพุทธศาสนา (ศาสนา ศีลธรรม และจริยธรรม)

มาตรฐาน ส ๑.๑ รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่น มีศรัทธา ที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

มาตรฐาน ส ๑.๓ รู้ เข้าใจและปฏิบัติตนตามหลักพระวินัยบัญญัติ และประกาศ กฎ ระเบียบ คำสั่งมหาเถรสมาคม และพระราชบัญญัติคณะสงฆ์

คุณภาพผู้เรียน

สาระการเรียนรู้ธรรมวินัยเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็น สาระการเรียนรู้พื้นฐานที่ให้นักเรียนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ต้องศึกษาตั้งแต่ระดับ ๒ ถึง ระดับ ๓ มุ่งเน้นให้นักเรียนได้ศึกษาภาคพุทธประวัติ ภาคหลักธรรม และภาควินัย มีความรู้ มีทักษะ และกระบวนการ ด้านธรรมวินัย ในฐานะเป็นหลักธรรมคำสั่งสอนในพระพุทธศาสนา

จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ (ระดับ ๒) นักเรียนจะมีคุณภาพ ดังนี้

- มีความรู้ ความเข้าใจในประวัติความสำคัญของศาสนา หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มีศรัทธาที่ถูกต้องในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มีความยึดมั่น และปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาสามารถนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปประยุกต์ใช้แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต

- มีการพัฒนาตนเป็นพลเมืองที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา มี ค่านิยมอันพึงประสงค์ สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข รวมทั้งมีศักยภาพเพื่อการศึกษาต่อในชั้นสูงตามความประสงค์

- ได้เรียนรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติพระสาวกที่สำคัญและหลักธรรมวินัยเพื่อการพัฒนาชีวิต
- มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศาสนาสมัยก่อนพุทธกาล สมัยพุทธกาล และสมัยหลังพุทธกาล
- มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติพุทธศาสนาในประเทศต่างๆ
- มีศรัทธามั่นคงในพระธรรมวินัย และสามารถดำรงตนอย่างถูกต้องเหมาะสมตามหลักธรรมวินัยทาง

พระพุทธศาสนา

- เกิดความมั่นใจในการดำเนินชีวิตประจำวันและสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมทางสังคมได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

- มีจิตสำนึกในการใช้หลักธรรมเพื่อส่งเสริมความสงบสุขในสังคมสามารถนำหลักธรรมไปใช้ในการแก้ปัญหาสังคมตลอดถึงปฏิบัติธรรมเพื่อความพ้นทุกข์

ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง

สาระที่ ๑ พระพุทธศาสนา (ศาสนา ศีลธรรม และจริยธรรม)

มาตรฐาน ส ๑.๑ รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่น มีศรัทธา ที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ม.๑	๑. อธิบายการเผยแผ่พระพุทธศาสนา สู่ประเทศไทย	<ul style="list-style-type: none"> ● การสังคายนา ● การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศไทย
	๒. วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธ ศาสนาที่มีต่อสภาพแวดล้อมใน สังคมไทยรวมทั้งการพัฒนาดน และครอบครัว	<ul style="list-style-type: none"> ● ความสำคัญของพระพุทธศาสนาต่อสังคมไทย ในฐานะเป็น <ul style="list-style-type: none"> - ศาสนาประจำชาติ - สถาบันหลักของสังคมไทย - สภาพแวดล้อมที่กว้างขวางและครอบคลุมสังคมไทย - การพัฒนาดนและครอบครัว
	๓. วิเคราะห์พุทธประวัติตั้งแต่ประสูติ จนถึงบำเพ็ญทุกรกิริยา	<ul style="list-style-type: none"> ● สรุปและวิเคราะห์ พุทธประวัติ <ul style="list-style-type: none"> - ประสูติ - เทวทูต ๔ - การแสวงหาความรู้ - การบำเพ็ญทุกรกิริยา
	๔. วิเคราะห์และประพจน์ติดตามแบบ อย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจาก ประวัติสาวก ชาดก/เรื่องเล่า และ ศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด	<ul style="list-style-type: none"> ● พุทธสาวก พุทธสาวิกา <ul style="list-style-type: none"> - พระมหากัสสปะ - พระอุบาลี - อนาถบิณฑิกะ - นางวิสาขา ● ชาดก <ul style="list-style-type: none"> - อัมพชาดก - ติตติรชาดก
	๕. อธิบายพุทธคุณและหลักธรรม สำคัญในกรอบอริยสัจ ๔ ตามที่ กำหนด เห็นคุณค่า และนำไป พัฒนาแก้ปัญหาของตนเองและ ครอบครัว	<ul style="list-style-type: none"> ● พระรัตนตรัย <ul style="list-style-type: none"> - พุทธคุณ ๙ ● อริยสัจ ๔ <ul style="list-style-type: none"> ทุกข์ (ธรรมที่ควรรู้) <ul style="list-style-type: none"> ● ชั้น ๕ <ul style="list-style-type: none"> - ชาติ ๔ สมุทัย (ธรรมที่ควรละ) <ul style="list-style-type: none"> ● หลักกรรม <ul style="list-style-type: none"> - ความหมายและคุณค่า ● อายมุข ๖ นิโรธ (ธรรมที่ควรบรรลุ) ● สุข ๒ (กายิก, เจตสิก) ● คิเลส มรรค (ธรรมที่ควรเจริญ)

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ม.๑		<ul style="list-style-type: none"> ● ไตรสิกขา ● กรรมฐาน ๒ ● ปธาน ๔ ● โกศล ๓ ● มงคล ๓๘ <ul style="list-style-type: none"> - ไม่คบคนพาล - คบบัณฑิต - บูชาผู้ควรบูชา ● พุทธศาสนสุภาษิต <ul style="list-style-type: none"> - ยัม เว เสวติ ตาติโส คบคนเช่นใดเป็นคนเช่นนั้น - อุตตนา โจทยตตานัม จงเตือนตน ด้วยตน - นิสมม กรณิ เสยโย ใคร่ครวญก่อนทำจึงดี - พุราวาสา ชรา ทุกขา เรือนที่ครองไม่ดีนำทุกข์มาให้
	๖. เห็นคุณค่าของการพัฒนาจิต เพื่อการเรียนรู้และการดำเนินชีวิตด้วยวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ (กระบวนการสร้างศรัทธาและวิธีคิดให้กับผู้เรียน) คือ วิธีคิดแบบคุณค่าแท้ – คุณค่าเทียม และวิธีคิดแบบคุณ – โทษ และทางออก หรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของพระพุทธศาสนา	<ul style="list-style-type: none"> ● โยนิโสมนสิการ <ul style="list-style-type: none"> - วิธีคิดแบบคุณค่าแท้ – คุณค่าเทียม - วิธีคิดแบบคุณ – โทษและทางออก
	๘. วิเคราะห์และปฏิบัติตนตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในการดำรงชีวิตแบบพอเพียงและดูแลรักษาสสิ่งแวดล้อมเพื่อการอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข	<ul style="list-style-type: none"> ● หลักธรรม (ตามสาระการเรียนรู้ข้อ ๕)
	๙. วิเคราะห์เหตุผลความจำเป็นที่ทุกคนต้องศึกษาเรียนรู้ศาสนาอื่นๆ	<ul style="list-style-type: none"> ● ศาสนิกชนของศาสนาต่างๆ มีการประพฤติปฏิบัติตนและวิถีการดำเนินชีวิตแตกต่างกันตามหลักความเชื่อและคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ
	๑๐. ปฏิบัติตนต่อศาสนิกชนอื่นๆ ในสถานการณ์ต่างๆ ได้เหมาะสม	<ul style="list-style-type: none"> ● การปฏิบัติอย่างเหมาะสมต่อศาสนิกชนอื่นในสถานการณ์ต่างๆ
	๑๑. วิเคราะห์การกระทำของบุคคลที่เป็นแบบอย่างด้านศาสนสัมพันธ์ และนำเสนอแนวทางการปฏิบัติของตนเอง	<ul style="list-style-type: none"> ● ตัวอย่างบุคคลในท้องถิ่นหรือประเทศที่ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างด้านศาสนสัมพันธ์หรือมีผลงานด้านศาสนสัมพันธ์
ม.๒	๑. อธิบายการเผยแผ่พระพุทธศาสนา	<ul style="list-style-type: none"> ● การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศเพื่อนบ้าน

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ม.๒	สู่ประเทศเพื่อนบ้าน	และการนับถือพระพุทธศาสนาของประเทศเพื่อนบ้านในปัจจุบัน
	๒. วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนา ที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันดีกับประเทศเพื่อนบ้าน	<ul style="list-style-type: none"> ● ความสำคัญของพระพุทธศาสนาที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันดีกับประเทศเพื่อนบ้าน
	๓. วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนา ในฐานะที่เป็นรากฐานของวัฒนธรรม เอกลักษณ์ของชาติและมรดกของชาติ	<ul style="list-style-type: none"> ● ความสำคัญของพระพุทธศาสนาต่อสังคมไทยในฐานะเป็น <ul style="list-style-type: none"> - รากฐานของวัฒนธรรม - เอกลักษณ์และ มรดกของชาติ
	๔. อภิปรายความสำคัญของพระพุทธศาสนากับการพัฒนาชุมชนและการจัดระเบียบสังคม	<ul style="list-style-type: none"> ● ความสำคัญของพระพุทธศาสนากับการพัฒนาชุมชนและการจัดระเบียบสังคม
	๕. วิเคราะห์พุทธประวัติตามที่กำหนด	<ul style="list-style-type: none"> ● สรุปและวิเคราะห์ พุทธประวัติ <ul style="list-style-type: none"> - การผจญมาร - การตรัสรู้ - การสั่งสอน
	๖. วิเคราะห์และประพาดิตนตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก/เรื่องเล่าและศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด	<ul style="list-style-type: none"> - พระสารีบุตร - พระโมคคัลลานะ - นางขุชชุตตรา - พระเจ้าพิมพิสาร - มิตตวันทุกขาดก - ราโฆวาทชาดก
	๗. อธิบายโครงสร้าง และสาระสังเขปของพระไตรปิฎก	<ul style="list-style-type: none"> ● โครงสร้างและสาระสังเขปของพระวินัยปิฎกพระสุตตันตปิฎกและพระอภิธรรมปิฎก
	๘. อธิบายธรรมคุณ และหลักธรรมสำคัญในกรอบอริยสัจ ๔ ตามที่กำหนดเห็นคุณค่าและนำไปพัฒนาแก้ปัญหาของชุมชนและสังคม	<ul style="list-style-type: none"> ● พระรัตนตรัย <ul style="list-style-type: none"> - ธรรมคุณ ๖ ● อริยสัจ ๔ <ul style="list-style-type: none"> ทุกข์ (ธรรมที่ควรรู้) <ul style="list-style-type: none"> ● ขั้น ๕ <ul style="list-style-type: none"> - อายตนะ สมุทัย (ธรรมที่ควรละ) <ul style="list-style-type: none"> ● หลักกรรม <ul style="list-style-type: none"> - สมบัติ ๔ - วิบัติ ๔ ● อกุศลกรรมบถ ๑๐ ● อบายมุข ๖ <ul style="list-style-type: none"> นิโรธ (ธรรมที่ควรบรรลุ) ● สุข ๒ (สามีส, นิรามิส)

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ม.๒		<p>มรรค (ธรรมที่ควรเจริญ)</p> <ul style="list-style-type: none"> ● บุพพนิมิตของมัชฌิมาปฏิบัติ ● ดรุณธรรม ๖ ● กุลจิรวัตรธรรม ๔ ● กุศลกรรมบถ ๑๐ ● สติปัฏฐาน ๔ ● มงคล ๓๘ <ul style="list-style-type: none"> - ประพฤติธรรม - เว้นจากความชั่ว - เว้นจากการดื่มน้ำเมา ● พุทธศาสนสุภาษิต <ul style="list-style-type: none"> - กมมุนา วตตติ โลโก สัตว์โลกย่อมเป็นไปตามกรรม - กลยาณการี กลยาณํ ปาปการี จ ปาปํ ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว - สุขุ ปญญสส อจฺจโย การสั่งสมบุญนำสุขมาให้ - ปุชโก ลมเต ปุขํ วนทโก ปฏินทนํ ผู้บูชาเขาย่อมได้รับการบูชาตอบ - ผู้ให้เขาย่อมได้รับการให้ตอบ
	๙. เห็นคุณค่าของการพัฒนาจิตเพื่อการเรียนรู้และดำเนินชีวิต ด้วยวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ (กระบวนการสร้างศรัทธาและวิธีคิดให้กับผู้เรียน) คือ วิธีคิดแบบอุปายปลูกเร้าคุณธรรมและวิธีคิดแบบบรรณธรรมสัมพันธ์	<ul style="list-style-type: none"> ● พัฒนาการเรียนรู้ด้วยวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ ๒ วิธี คือ วิธีคิดแบบอุปายปลูกเร้าคุณธรรม และวิธีคิดแบบบรรณธรรมสัมพันธ์
	๑๑.วิเคราะห์การปฏิบัติตนตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเพื่อการดำรงตนอย่างเหมาะสมในกระแสความเปลี่ยนแปลงของโลกและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข	<ul style="list-style-type: none"> ● การปฏิบัติตนตามหลักธรรม (ตามสาระการเรียนรู้ข้อ ๘)
ม.๓	๑. อธิบายการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ประเทศต่างๆ ทั่วโลก	<ul style="list-style-type: none"> ● การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศต่างๆ ทั่วโลกและการนับถือพระพุทธศาสนาของประเทศเหล่านั้นในปัจจุบัน
	๒. วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนาฐานะที่ช่วยสร้างสรรค์อารยธรรมและความสงบสุขแก่โลก	<ul style="list-style-type: none"> ● ความสำคัญของพระพุทธศาสนาในฐานะที่ช่วยสร้างสรรค์อารยธรรมและความสงบสุขให้แก่โลก
	๓. อภิปรายความสำคัญของพระพุทธศาสนากับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืน (ที่สอดคล้องกับ	<ul style="list-style-type: none"> ● สัมมนาพระพุทธศาสนากับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืน (ที่สอดคล้องกับ

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ม.๓	เพียงและการพัฒนาอย่างยั่งยืน	หลักธรรมในสาระการเรียนรู้ ข้อ ๖)
	๔. วิเคราะห์พุทธประวัติจากพระพุทธรูปปางต่างๆ ตามที่กำหนด	<ul style="list-style-type: none"> ● ศึกษาพุทธประวัติจากพระพุทธรูปปาง ต่างๆ เช่น <ul style="list-style-type: none"> - ปางมารวิชัย - ปางปฐมเทศนา - ปางลีลา - ปางประจําวันเกิด ● สรุปและวิเคราะห์พุทธประวัติ <ul style="list-style-type: none"> - ปฐมเทศนา - โอวาทปาฏิโมกข์
	๕. วิเคราะห์และประพาดิตนตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก/เรื่องเล่าและศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด	<ul style="list-style-type: none"> - พระอัญญาโกณฑัญญะ - พระมหาปชาบดีเถรี - พระเขมาเถรี - พระเจ้าปเสนทิโกศล - นันทิวิสาขชาดก - สุวัณณหังสชาดก
	๖. อธิบายสังฆคุณ และหลักธรรมสำคัญในกรอบอริยสัจ ๔ ตามที่กำหนด	<ul style="list-style-type: none"> ● พระรัตนตรัย ● สังฆคุณ ๙ ● อริยสัจ ๔ <ul style="list-style-type: none"> ทุกข์ (ธรรมที่ควรรู้) <ul style="list-style-type: none"> ● ชั้น ๕ <ul style="list-style-type: none"> - ไตรลักษณ์ สมุทัย (ธรรมที่ควรละ) <ul style="list-style-type: none"> ● หลักกรรม <ul style="list-style-type: none"> - วิภังค์ ๓ - ปัญจธรรม ๓ (ตณฺหา มานะ ทิฎฐิ)

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ม.๓		<p>นิโรธ (ธรรมที่ควรบรรลุ)</p> <ul style="list-style-type: none"> ● อตถะ ๓ <p>มรรค (ธรรมที่ควรเจริญ)</p> <ul style="list-style-type: none"> ● มรรคมืองค์ ๘ ● ปัญญา ๓ ● สัมปยุตธรรม ๗ ● บุญกิริยาวัตถุ ๑๐ ● อุบาสกธรรม ๗ ● มงคล ๓๘ <ul style="list-style-type: none"> - มีศีลปวิทยา - พบสมณะ - ฟังธรรมตามกาล - สนทนาธรรมตามกาล <ul style="list-style-type: none"> ● พุทธศาสนสุภาษิต <ul style="list-style-type: none"> - อตตทา หเว ชิตํ เสยโย ชนะตณนํแลตีกวํ - ธมมจารี สุขํ เสติ ผู้ประพฤติธรรมย่อมอยู่เป็นสุข - ปมาโท มจฺจุโน ปทํ ความประมาทเป็นทางแห่งความตาย - สุตฺตสฺสํ ลภเต ปณญํ ผู้ฟังด้วยดีย่อมได้ปัญญา ● เรื่องนำรู้จากพระไตรปิฎก : พุทธปณิธาน ๔ ในมหาปรินิพพานสูตร
	๗. เห็นคุณค่า และวิเคราะห์การปฏิบัติตนตามหลักธรรมในการพัฒนาตน เพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการทำงาน และการมีครอบครัว	<ul style="list-style-type: none"> ● การปฏิบัติตนตามหลักธรรม (ตามสาระการเรียนรู้ข้อ ๖)
	๘. เห็นคุณค่าของการพัฒนาจิตเพื่อการเรียนรู้และดำเนินชีวิตด้วยวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ (กระบวนการสร้างศรัทธาและวิธีคิดให้กับผู้เรียน) คือวิธีคิดแบบอริยสัจและวิธีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัยหรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของพระพุทธศาสนา	<ul style="list-style-type: none"> ● พัฒนาการเรียนรู้ด้วยวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ (กระบวนการสร้างศรัทธาและวิธีคิดให้กับผู้เรียน) ๒ วิธี คือ วิธีคิดแบบอริยสัจ และวิธีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย
	๑๐. วิเคราะห์ความแตกต่างและยอมรับวิถีการดำเนินชีวิตของศาสนิกชนในศาสนาอื่นๆ	<ul style="list-style-type: none"> ● วิถีการดำเนินชีวิตของศาสนิกชนศาสนาอื่นๆ

มาตรฐาน ส ๑.๓ รู้ เข้าใจ และปฏิบัติตนตามหลักพระวินัยบัญญัติ และประกาศ กฎ ระเบียบ คำสั่งมหาเถรสมาคม และพระราชบัญญัติคณะสงฆ์

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ม.๑	๑. อธิบายหลักการ เจตนารมณ์ โครงสร้าง และสาระสำคัญของพระวินัยบัญญัติ	❖ ปฐมเหตุพระวินัยบัญญัติ (วินัยมุขเล่ม ๑) เรื่อง <ul style="list-style-type: none"> - อุปสัมปทา อนุศาสน์ - พระวินัย - ลิกขาบท - ปาราชิก ๔ - สังฆาทิเสส ๑๓ อนียต ๒ - นิสสัคคียปาจิตติย ๓๐ - ปาจิตติย ๙๒ - ปาฏิเทศนียะ ๔ - เสขียวัตร ๗๕ - อธิกรณสมณะ ๗ - มาตรา - ศील ๑๐ (สามเณรสิกขา)
	๒. ปฏิบัติตนตามหลักพระวินัยบัญญัติ	
ม.๒	๑. อธิบายหลักการ เจตนารมณ์ โครงสร้าง และสาระสำคัญของพระวินัยบัญญัติ	❖ ปฐมเหตุพระวินัยบัญญัติ (วินัยมุขเล่ม ๒) เรื่อง <ul style="list-style-type: none"> - กายบริหาร - บริหารบริโภคน - นิสสัย - วัตร - คารวะ - จำพรรษา - อุโบสถ ปวารณา - อุปปลกิริยา - กาลิก ๔ - ภัณฑะต่างเจ้าของ - วินัยกรรม - ปกิณณกะ - เสขียวัตร
	๒. ตระหนักในการปฏิบัติตามหลักพระวินัยบัญญัติ	
ม.๓	๑. อธิบายหลักการ เจตนารมณ์ โครงสร้าง และสาระสำคัญของพระวินัยบัญญัติ และประกาศ กฎ ระเบียบ คำสั่งมหาเถรสมาคม และพระราชบัญญัติคณะสงฆ์	ปฐมเหตุพระวินัยบัญญัติ (วินัยมุขเล่ม ๓) เรื่อง <ul style="list-style-type: none"> - สังฆกรรม - สีม่า - สมมติเจ้าหน้าที่ทำการสงฆ์ - กฐิน

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ม.๓		<ul style="list-style-type: none"> - บรรพชา อุปสมบท - วิธีระงับวิวาทาธิกรณ์ - วิธีระงับอนุวาทาธิกรณ์ - วิธีระงับอาปตตาทิกรณ์ - กิจจาธิกรณ์เนื่องด้วยนิคหกรรม - สังฆเภทและสังฆสามัคคี - ปกิณณกะ ❖ ประกาศ กฏ ระเบียบ คำสั่งมหาเถรสมาคม และพระราชบัญญัติคณะสงฆ์
	๒. ปฏิบัติตนตามพระวินัยบัญญัติ และประกาศ กฏ ระเบียบ คำสั่งมหาเถรสมาคม และพระราชบัญญัติคณะสงฆ์	

โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา
ตามหลักสูตรแกนกลางสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๕๑
สาระการเรียนรู้ธรรมวินัย

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (มัธยมศึกษาปีที่ ๑-๓)

สาระ	ชั้น	ชื่อสาระ	รหัสสาระ	หน่วยกิต	จำนวนชั่วโมง			ภาคเรียน
					สัปดาห์	ภาคเรียน	ปี	
พื้นฐาน	ม.๑	ธรรมวินัย	ส ๒๑๑๐๕	๑.๐	๒	๔๐	๘๐	ภาคเรียนที่ ๑
	ม.๑	ธรรมวินัย	ส ๒๑๑๐๗	๑.๐	๒	๔๐	๘๐	ภาคเรียนที่ ๒
	ม.๒	ธรรมวินัย	ส ๒๒๑๐๕	๑.๐	๒	๔๐	๘๐	ภาคเรียนที่ ๑
	ม.๒	ธรรมวินัย	ส ๒๒๑๐๗	๑.๐	๒	๔๐	๘๐	ภาคเรียนที่ ๒
	ม.๓	ธรรมวินัย	ส ๒๓๑๐๕	๑.๐	๒	๔๐	๘๐	ภาคเรียนที่ ๑
	ม.๓	ธรรมวินัย	ส ๒๓๑๐๗	๑.๐	๒	๔๐	๘๐	ภาคเรียนที่ ๒

คำอธิบายรายสาระการเรียนรู้

รหัสสาระ ส ๒๑๑๐๕ สาระการเรียนรู้ธรรมวินัย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
เวลา ๒ ชั่วโมง/สัปดาห์ จำนวน ๑.๐ หน่วยกิต ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ภาคเรียนที่ ๑

ศึกษาความสำคัญของการสังคายนา การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศไทย ความสำคัญของพระพุทธศาสนาที่มีต่อสังคมไทย พุทธประวัติด้านการประสูติ เทวทูต ๔ การแสวงหาความรู้ การบำเพ็ญทุกรกิริยาของพระพุทธเจ้า ประวัติพุทธสาวก พุทธสาวิกา คือ พระมหากัสสปะ พระอุบาลี อนาถปิณฑิกเศรษฐี นางวิสาขา เรื่องเล่าจากอัมพชาดก ติตติรชาดก หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในเรื่องพระรัตนตรัย อริยสัจ ๔ พุทธศาสนสุภาษิต หลักการ เจตนารมณ์ โครงสร้าง สาระสำคัญของพระวินัยบัญญัติ ปฐมเหตุพระวินัยบัญญัติ อุปสัมปทา อนุศาสน์พระวินัย ลิกขาบท ปาราชิก ๔ สังฆาติเสส ๑๓ และ อนียต ๒

โดยใช้กระบวนการสอนพุทธวิธี การปฏิบัติงานกลุ่ม การสร้างความคิดรวบยอด การฝึกกระบวนการอ่าน คิด วิเคราะห์ และเขียนสื่อความหมายอย่างมีวิจารณ์ญาณ การแก้ปัญหา การเรียนรู้เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ความคิด และสามารถนำความรู้ที่ได้ไปเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาคำถามในชีวิต

ตระหนักและเห็นคุณค่าการศึกษาเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศไทย สังคายนา พุทธประวัติ ประวัติพุทธสาวก พุทธสาวิกา ชาดก หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา พุทธศาสนสุภาษิต ปฏิบัติตามหลักพระวินัยบัญญัติ นำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน มีคุณธรรม จริยธรรม ใฝ่เรียนรู้ มุ่งมั่นในการทำงาน มีวินัย และค่านิยมที่เหมาะสม

รหัสตัวชี้วัด รวม ๗ ตัวชี้วัด

มาตรฐาน ส ๑.๑ ม.๑/๑ ม.๑/๒ ม.๑/๓ ม.๑/๔ ม.๑/๕

มาตรฐาน ส ๑.๓ ม.๑/๑ ม.๑/๒

คำอธิบายรายสาระการเรียนรู้

รหัสสาระ ส ๒๑๑๐๗ สาระการเรียนรู้ธรรมวินัย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
เวลา ๒ ชั่วโมง/สัปดาห์ จำนวน ๑.๐ หน่วยกิต ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ภาคเรียนที่ ๒

ศึกษาความสำคัญของการพัฒนาจิต การดำเนินชีวิตด้วยวิธีการคิดแบบโยนิโสมนสิการ วิธีแบบคุณค่าแท้ – คุณค่าเทียม วิธีคิดแบบคุณ-โทษ หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ชั้น ๕ ธาตุ ๔ หลักกรรม อายมุข ๖ สุข ๒ คิหิ สุข ไตรสิกขา กรรมฐาน ๒ ปธาน ๔ โภศ ๓ มงคล ๓๘ หน้าที่ชาวพุทธและมารยาทชาวพุทธ การดำเนินชีวิตตามหลักความเชื่อและคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ ผลงานการปฏิบัติของบุคคลตัวอย่างด้านศาสนสัมพันธ์ หลักการเจตนารมณ์ โครงสร้าง สาระสำคัญของพระวินัยบัญญัติ ปฐมเหตุพระวินัยบัญญัติ นิสสัยคิยาจิตติย ๓๐ ปาจิตติย ๙๒ ปาฏิเทสนียะ ๔ เสนิยวัตร ๗๕ อภิกรรมสมณะ ๗ มาตรา และศีล ๑๐ (สามเณรสิกขา)

โดยใช้กระบวนการสอนพุทธวิธี การปฏิบัติงานกลุ่ม การสร้างความคิดรวบยอด การฝึกกระบวนการอ่าน คิด วิเคราะห์ และเขียนสื่อความหมายอย่างมีวิจารณ์ญาณ การแก้ปัญหา การเรียนรู้เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ความคิด และสามารถนำความรู้ที่ได้ไปเป็นแนวทางในการแก้ปัญหการดำเนินชีวิต

ตระหนักและเห็นคุณค่าการพัฒนาจิต ดำเนินชีวิตด้วยวิธีการคิดแบบโยนิโสมนสิการ หลักธรรมในทางพระพุทธศาสนา หน้าที่และมารยาทที่ชาวพุทธต้องปฏิบัติ หลักความเชื่อและคำสั่งสอนของศาสนาที่ตนนับถือ ผลงานของบุคคลด้านศาสนสัมพันธ์ปฏิบัติตามหลักพระวินัยบัญญัตินำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน มีคุณธรรม จริยธรรม ใฝ่เรียนรู้ มุ่งมั่นในการทำงาน มีวินัยและค่านิยมที่เหมาะสมสมณสาธูป

รหัสตัวชีวิต รวม ๕ ตัวชีวิต

มาตรฐาน ส ๑.๑ ม.๑/๖ ม.๑/๘ ม.๑/๙

มาตรฐาน ส ๑.๓ ม.๑/๑ ม.๑/๒

คำอธิบายรายสาระการเรียนรู้

รหัสสาระ ส ๒๒๑๐๕ สาระการเรียนรู้ธรรมวินัย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
เวลา ๒ ชั่วโมง/สัปดาห์ จำนวน ๑.๐ หน่วยกิต ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑

ศึกษาความสำคัญการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศเพื่อนบ้าน ความสำคัญของพระพุทธศาสนาที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันดีกับประเทศเพื่อนบ้าน ความสำคัญของพระพุทธศาสนาในฐานะเป็นรากฐานของวัฒนธรรมเอกลักษณ์และมรดกของชาติ ความสำคัญของพระพุทธศาสนากับการพัฒนาชุมชน การจัดระเบียบชุมชน วิเคราะห์พุทธประวัติ ประวัติพุทธสาวก พุทธสาวิกา คือ พระสารีบุตร พระโมคคัลลานะ นางชุชชุตรา พระเจ้าพิมพิสาร เรื่องเล่าจากมิตตวันทชาดกและราโชวาทชาดก หลักการ เจตนารมณ์ โครงสร้าง สาระสำคัญของพระวินัยบัญญัติ ปฐมเหตุพระวินัยบัญญัติ ภัยบริหาร บริหาร บริโภค นิสสัย วัตร คารวะ และการจำพรรษา

โดยใช้กระบวนการสอนพุทธวิธี การปฏิบัติงานกลุ่ม การสร้างความคิดรวบยอด การฝึกกระบวนการอ่าน คิด วิเคราะห์ และเขียนสื่อความหมายอย่างมีวิจารณ์ญาณ การแก้ปัญหา การเรียนรู้เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ความคิด และสามารถนำความรู้ที่ได้ไปเป็นแนวทางในการแก้ปัญหการดำเนินชีวิต

ตระหนักและเห็นคุณค่าการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ประเทศเพื่อนบ้านพระพุทธศาสนาที่เป็นรากฐานของวัฒนธรรม เอกลักษณ์ และมรดกของชาติ พระพุทธศาสนากับการพัฒนาชุมชน พุทธประวัติ ประวัติพุทธสาวก พุทธสาวิกา ชาดก ปฏิบัติตามหลักพระวินัยบัญญัติ นำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน มีคุณธรรม จริยธรรม ใฝ่เรียนรู้ มุ่งมั่นในการทำงาน มีวินัยและค่านิยมที่เหมาะสมสมณสาธูป

รหัสตัวชีวิต รวม ๘ ตัวชีวิต

มาตรฐาน ส ๑.๑ ม.๒/๑ ม.๒/๒ ม.๒/๓ ม.๒/๔ ม.๒/๕ ม.๒/๖

มาตรฐาน ส ๑.๓ ม.๒/๑ ม.๒/๒

คำอธิบายรายสาระการเรียนรู้

รหัสสาระ ส ๒๒๑๐๗ สาระการเรียนรู้ธรรมวินัย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
เวลา ๒ ชั่วโมง/สัปดาห์ จำนวน ๑.๐ หน่วยกิต ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๒

ศึกษาความสำคัญของโครงสร้างและสาระสังเขปของพระไตรปิฎก หลักธรรมในทางพระพุทธศาสนา พระรัตนตรัย ธรรมคุณ ๖ อริยสัจ ๔ ชั้นธ ๕ หลักกรรม สมบัติ ๔ วิบัติ ๔ อกุศลกรรมบถ ๑๐ อบายมุข ๖ สุข ๒ บุพพนิมิตของมัชฌิมาปฏิปทา ตรุณธรรม ๖ กุลจิรัฏฐิติธรรม ๔ กุศลกรรมบถ ๑๐ สติปัฏฐาน ๔ และมลคล ๓๘ พุทธศาสนสุภาษิต วิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการวิธีคิดแบบอุบายปลูกเร้าคุณธรรมและแบบอรรถสัมพันธ์ หลักการ เจตนารมณ์ โครงสร้าง สาระสำคัญของพระวินัยบัญญัติ ปฐมเหตุพระวินัยบัญญัติ อุโบสถ ปาวธนา อุปปถกิริยา กาลิก ๔ ภัณฑะต่างเจ้าของ วินัยกรรม ปกิณณกะ และเสขิยวัตร

โดยใช้กระบวนการสอนพุทธวิธี การปฏิบัติงานกลุ่ม การสร้างความคิดรวบยอด การฝึกกระบวนการอ่าน คิด วิเคราะห์ และเขียนสื่อความหมายอย่างมีวิจารณ์ญาณ การแก้ปัญหา การเรียนรู้เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ความคิด และสามารถนำความรู้ที่ได้ไปเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาดำเนินชีวิต

ตระหนักและเห็นคุณค่าการศึกษาพระไตรปิฎก หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา พุทธศาสนสุภาษิต วิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ ปฏิบัติตามหลักพระวินัยบัญญัติ นำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน มีคุณธรรม จริยธรรม ใฝ่เรียนรู้ มุ่งมั่นในการทำงาน มีวินัยและค่านิยมที่เหมาะสมตามสมณสาธูป

รหัสตัวชี้วัด รวม ๖ ตัวชี้วัด

มาตรฐาน ส ๑.๑ ม.๒/๗ ม.๒/๘ ม.๒/๙ ม.๒/๑๑

มาตรฐาน ส ๑.๓ ม.๒/๑ ม.๒/๓

คำอธิบายรายสาระการเรียนรู้

รหัสสาระ ส ๒๓๑๐๕ สาระการเรียนรู้ธรรมวินัย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
เวลา ๒ ชั่วโมง/สัปดาห์ จำนวน ๑.๐ หน่วยกิต ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑

ศึกษาความสำคัญของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศต่างๆ ทั่วโลก ความสำคัญของพระพุทธศาสนาในฐานะช่วยสร้างสวัสดิอารยธรรมและความสงบสุขให้แก่โลก พุทธประวัติจากพระพุทธรูปปางมารวิชัย ปางปฐมเทศนา ปางลีลา ปางประจำวันเกิด ประวัติพุทธสาวกพุทธสาวิกา คือ พระอัญญาโกณฑัญญะ พระมหาปชาบดีโคตมี พระเขมาเถรี พระเจ้าปเสนทิโกศล เรื่องเล่าจากนันทวิสาขชาดกและสุวัณณหังสชาดก หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา พระรัตนตรัย อริยสัจ ๔ ชั้นธ ๕ ไตรลักษณ์ หลักกรรม วิภวภูมิจรรณ ๓ อตถะ ๓ มรรคมรรค ๘ ปัญญา ๓ สัมปยุตธรรม ๗ บุญกิริยาวัตถุ ๑๐ อุบาสกธรรม ๗ มงคล ๓๘ พุทธศาสนสุภาษิต หลักการ เจตนารมณ์ โครงสร้าง สาระสำคัญของพระวินัยบัญญัติ ปฐมเหตุพระวินัยบัญญัติ สังฆกรรม สีมา การสมมติเจ้าหน้าที่ทำการสงฆ์ กฐิน บรรพชา อุปสมบท วิธีระงับวิวาทาธิกรณ์ วิธีระงับอนุวาทาธิกรณ์ และวิธีระงับอาปัตตาธิกรณ์ และประกาศ กฎ ระเบียบ คำสั่งมหาเถรสมาคม และพระราชบัญญัติคณะสงฆ์

โดยใช้กระบวนการสอนพุทธวิธี การปฏิบัติงานกลุ่ม สร้างความคิดรวบยอด การฝึกกระบวนการอ่าน คิด วิเคราะห์ และเขียนสื่อความหมายอย่างมีวิจารณ์ญาณ การแก้ปัญหา การเรียนรู้เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ความคิด และสามารถนำความรู้ที่ได้ไปเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาดำเนินชีวิต

ตระหนักและเห็นคุณค่าการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ประเทศต่างๆ พระพุทธศาสนาที่ช่วยสร้างสวัสดิอารยธรรม พุทธประวัติ ประวัติพุทธสาวกพุทธสาวิกา ชาดก หลักธรรมในทางพระพุทธศาสนา พุทธศาสนสุภาษิต ปฏิบัติตามพระวินัยบัญญัติ และประกาศ กฎ ระเบียบ คำสั่งมหาเถรสมาคม และพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ นำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน มีคุณธรรม จริยธรรม ใฝ่เรียนรู้ มุ่งมั่นในการทำงาน มีวินัยและค่านิยมที่เหมาะสมสมณสาธูป

รหัสตัวชี้วัด รวม ๗ ตัวชี้วัด

มาตรฐาน ส ๑.๑ ม.๓/๑ ม.๓/๒ ม.๓/๔ ม.๓/๕ ม.๓/๖

มาตรฐาน ส ๑.๓ ม.๓/๑ ม.๓/๒

คำอธิบายรายละเอียดการเรียนรู้

รหัสสาระ ส ๒๓๑๐๗ สาระการเรียนรู้ธรรมวินัย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
เวลา ๒ ชั่วโมง/สัปดาห์ จำนวน ๑.๐ หน่วยกิต ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๒

ศึกษาความสำคัญของพระพุทธศาสนากับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การพัฒนาอย่างยั่งยืน หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา พระรัตนตรัย อริยสัจ ๔ ชั้นธ ๕ ไตรลักษณ์ หลักกรรม วัฏฏะ ๓ ปฏิจจธรรม ๓ อตถะ ๓ มรรคมีองค์ ๘ ปัญญา ๓ สัมปยุตธรรม ๗ บุญกิริยาวัตถุ ๑๐ อุบาสกธรรม ๗ มงคล ๓๘ วิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการคือคิดแบบอริยสัจและวิธีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย การพัฒนาจิตตามแนวทางพระพุทธศาสนา การดำเนินชีวิตของศาสนิกชนในศาสนาอื่นๆ หลักการ เจตนารมณ์ โครงสร้าง สาระสำคัญของพระวินัยบัญญัติ ปฐมเหตุพระวินัยบัญญัติ กิจจาธิกรณ์เนื่องด้วยนิคหกรรม สังฆเภทและสังฆสามัคคี ปกิณณกะ และประกาศ กฏ ระเบียบ คำสั่งมหาเถรสมาคม และพระราชบัญญัติคณะสงฆ์

โดยใช้กระบวนการสอนพุทธวิธี การปฏิบัติงานกลุ่ม การสร้างความคิดรวบยอด การฝึกกระบวนการอ่าน คิด วิเคราะห์ และเขียนสื่อความหมายอย่างมีวิจารณ์ญาณ การแก้ปัญหา การเรียนรู้เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ความคิดและสามารถนำความรู้ที่ได้ไปเป็นแนวทางในการแก้ปัญหา การดำเนินชีวิต

ตระหนักและเห็นคุณค่าพระพุทธศาสนากับแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา วิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ การพัฒนาจิตตามแนวทางพระพุทธศาสนา ปฏิบัติตนตามพระวินัยบัญญัติ และประกาศ กฏ ระเบียบ คำสั่งมหาเถรสมาคม และพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ นำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน มีคุณธรรม จริยธรรม ใฝ่เรียนรู้ มุ่งมั่นในการทำงาน มีวินัยและค่านิยมที่เหมาะสมตามสมณสาธูป

รหัสตัวชี้วัด รวม ๖ ตัวชี้วัด

มาตรฐาน ส ๑.๑ ม.๓/๓ ม.๓/๗ ม.๓/๘ ม.๓/๑๐

มาตรฐาน ส ๑.๓ ม.๓/๑ ม.๓/๒

แบบวิเคราะห์คำอธิบายรายละเอียดการเรียนรู้ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (มัธยมศึกษาปีที่ ๑-๓)
สาระการเรียนรู้ธรรมวินัย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
ระดับ ๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

สาระที่ ๑ พระพุทธศาสนา (ศาสนา ศีลธรรม และจริยธรรม)

มาตรฐาน ส ๑.๑ รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่น มีศรัทธา ที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัด (รายละเอียดพื้นฐาน)	สาระการเรียนรู้แกนกลาง/ท้องถิ่น		
	ความรู้ (K)	ทักษะ/กระบวนการ (P)	คุณลักษณะอันพึงประสงค์ (A)
มาตรฐาน ส ๑.๑ ม.๑/๑ อธิบายการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ประเทศไทย	❖ การเผยแผ่พระพุทธศาสนา - การสังคายนา - การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศไทย	❖ กระบวนการสอนพุทธวิธี - แบบปฐจา วิสัชชา (กระบวนการถาม-ตอบ) - แบบพหุสูตร (กระบวนการฟัง, การเขียน, การถาม, การคิดวิเคราะห์ และสรุป)	❖ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ - มุ่งมั่นในการทำงาน - ใฝ่เรียนรู้ - การสื่อสารมีประสิทธิภาพ
มาตรฐาน ส ๑.๑ ม.๑/๒ วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนา ที่มีต่อสภาพแวดล้อมในสังคมไทยรวมทั้งการพัฒนาดนและครอบครัว	❖ ความสำคัญของพระพุทธศาสนาต่อสังคมไทยในฐานะเป็น - ศาสนาที่มีคนไทยส่วนใหญ่นับถือ - สภาพแวดล้อมที่กว้างขวางและครอบคลุมสังคมไทย - การพัฒนาดนและครอบครัว	❖ กระบวนการสอนพุทธวิธี - แบบปฐจา วิสัชชา (กระบวนการถาม-ตอบ) - แบบพหุสูตร (กระบวนการฟัง, การเขียน, การถาม, การคิดวิเคราะห์ และสรุป)	❖ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ - มุ่งมั่นในการทำงาน - ใฝ่เรียนรู้ - คิดวิเคราะห์ วิจัย - การตัดสินใจ - การแก้ปัญหา
มาตรฐาน ส ๑.๑ ม.๑/๓ วิเคราะห์พุทธประวัติตั้งแต่ประสูติจนถึงการบำเพ็ญทุกรกิริยา	❖ สรุปและวิเคราะห์พุทธประวัติด้าน - ประสูติ - เทวทูต ๔ - การแสวงหาความรู้ - การบำเพ็ญทุกรกิริยา	❖ กระบวนการสอนพุทธวิธี - แบบปฐจา วิสัชชา (กระบวนการถาม-ตอบ) - แบบพหุสูตร (กระบวนการฟัง, การเขียน, การถาม, การคิดวิเคราะห์ และสรุป)	❖ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ - มุ่งมั่นในการทำงาน - ใฝ่เรียนรู้ - คิดวิเคราะห์ วิจัย - การตัดสินใจ - การแก้ปัญหา
มาตรฐาน ส ๑.๑ ม.๑/๔ วิเคราะห์และประพจน์ตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด	❖ พุทธสาวก พุทธสาวิกา - พระมหากัสสปะ - พระอุบาลี - อนาถปิณฑิกะ - นางวิสาขา ❖ ชาดก - อัมพชาดก - ติตติราชาดก ❖ ศาสนิกชนตัวอย่าง - พระเจ้าอโศกมหาราช - พระโสณะและพระอุตตระ	❖ กระบวนการสอนพุทธวิธี - แบบปฐจา วิสัชชา (กระบวนการถาม-ตอบ) - แบบพหุสูตร (กระบวนการฟัง, การเขียน, การถาม, การคิดวิเคราะห์ และสรุป) - แบบธรรมสากัจฉา (กระบวนการสนทนา)	❖ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ - มุ่งมั่นในการทำงาน - ใฝ่เรียนรู้ - คิดวิเคราะห์ วิจัย - การตัดสินใจ - การแก้ปัญหา
มาตรฐาน ส ๑.๑ ม.๑/๕	❖ พระรัตนตรัย	❖ กระบวนการสอนพุทธวิธี	❖ คุณลักษณะอันพึงประสงค์

ตัวชี้วัด (รายละเอียดพื้นฐาน)	สาระการเรียนรู้แกนกลาง/ท้องถิ่น		
	ความรู้ (K)	ทักษะ/กระบวนการ (P)	คุณลักษณะอันพึงประสงค์ (A)
อธิบายพุทธคุณและหลักธรรมสำคัญในกรอบอริยสัจ ๔ เห็นคุณค่าและนำไปพัฒนาแก้ปัญหาของตนเองและครอบครัว	<ul style="list-style-type: none"> - พุทธคุณ ๙ ❖ อริยสัจ ๔ - ทุกข์ (ธรรมที่ควรรู้) <ul style="list-style-type: none"> : ชั้นธ ๕ : ธาตุ ๔ - สมุทัย (ธรรมที่ควรละ) <ul style="list-style-type: none"> : หลักกรรม : ความหมายและคุณค่า : อบายमुख ๖ - นิโรธ (ธรรมที่ควรบรรลุ) <ul style="list-style-type: none"> : สุข ๒ (กายิก เจตสิก) : คิหิสุข - มรรค (ธรรมที่ควรเจริญ) <ul style="list-style-type: none"> : ไตรสิกขา : กรรณฐาน ๒ : ปธาน ๔ : โภคัล ๓ : มงคล ๓๘ <ul style="list-style-type: none"> ➢ ไม่คบคนพาล ➢ คบบัณฑิต ➢ บูชาผู้ควรบูชา ❖ พุทธศาสนสุภาษิต - ยัม เว เสวติ ตาติโส คบคนเช่นใดเป็นคนเช่นนั้น - อตตนา โจทยตนานัม จงเตือนตน ด้วยตน - นิสมม กรณัม เสยโย ใคร่ครวญก่อนทำจึงดี - ทูราวาสา ฆร่า ทุกขา เรือนที่ครองไม่ดีนำทุกข์มาให้ 	<ul style="list-style-type: none"> - แบบโยนิโสมนสิการ (กระบวนการสร้างศรัทธาและวิธีคิดให้กับผู้เรียน) - แบบพหุสูตร (กระบวนการฟัง, การเขียน, การถาม, การคิดวิเคราะห์ และสรุป) 	<ul style="list-style-type: none"> - มุ่งมั่นในการทำงาน - ใฝ่เรียนรู้ - การสื่อสารมีประสิทธิภาพ
มาตรฐาน ส ๑.๑ ม.๑/๖ เห็นคุณค่าของการพัฒนาจิตเพื่อการเรียนรู้และการดำเนินชีวิตด้วยวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ (กระบวนการสร้างศรัทธาและวิธีคิดให้กับผู้เรียน) คือ วิธีคิดแบบคุณค่า	<ul style="list-style-type: none"> ❖ โยนิโสมนสิการ - วิธีคิดแบบคุณค่าแท้-คุณค่าเทียม - วิธีคิดแบบคุณ-โทษ และทางออก 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ กระบวนการสอนพุทธวิธี - แบบโยนิโสมนสิการ (กระบวนการสร้างศรัทธาและวิธีคิดให้กับผู้เรียน) - แบบพหุสูตร (กระบวนการฟัง, การเขียน, การถาม, การคิดวิเคราะห์ และสรุป) 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ - มุ่งมั่นในการทำงาน - ใฝ่เรียนรู้ - การสื่อสารมีประสิทธิภาพ

ตัวชี้วัด (รายละเอียดพื้นฐาน)	สาระการเรียนรู้แกนกลาง/ท้องถิ่น		
	ความรู้ (K)	ทักษะ/กระบวนการ (P)	คุณลักษณะอันพึงประสงค์ (A)
แท้-คุณค่าเทียมนและวิธีคิด แบบคุณ-โทษ และทางออก หรือการพัฒนาจิตตามแนว ทางของพระพุทธศาสนา			
มาตรฐาน ส ๑.๑ ม.๑/๗ สวดมนต์ แผ่เมตตา บริหาร จิตและเจริญปัญญาด้วยอา นาปานสติตามแนวทางของ พระพุทธศาสนา	<ul style="list-style-type: none"> ❖ สวดมนต์แปล และแผ่เมตตา ❖ วิธีปฏิบัติและประโยชน์ของการบริหารจัดการและเจริญปัญญา การฝึกบริหารจัดการและเจริญปัญญาตามหลักสติปัฏฐานเน้นอานาปานสติ ❖ นำวิธีการบริหารจัดการและเจริญปัญญาไปใช้ในชีวิตประจำวัน 	❖ สาระการเรียนรู้ศาสนปฏิบัติ	❖ สาระการเรียนรู้ศาสนปฏิบัติ
มาตรฐาน ส ๑.๑ ม.๑/๘ วิเคราะห์และปฏิบัติตนตาม หลักธรรมทางพระพุทธ ศาสนา ในการดำรงชีวิตแบบ พอเพียงและดูแลรักษาสิ่ง แวดล้อมเพื่อการอยู่ร่วมกัน ได้อย่างสันติสุข	❖ หลักธรรม (ตามสาระการเรียนรู้ข้อ ๕)	<ul style="list-style-type: none"> ❖ กระบวนการสอนพุทธวิธี <ul style="list-style-type: none"> - แบบพหุสูตร (กระบวนการฟัง, การเขียน, การถาม, การคิดวิเคราะห์ และสรุป) - แบบโยนิโสมนสิการ (กระบวนการสร้างศรัทธาและวิธีคิดให้กับผู้เรียน) 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ <ul style="list-style-type: none"> - มุ่งมั่นในการทำงาน - ใฝ่เรียนรู้ - คิดวิเคราะห์ วิจัย
มาตรฐาน ส ๑.๑ ม.๑/๙ วิเคราะห์เหตุผลความจำเป็น ที่ทุกคนต้องศึกษาเรียนรู้ ศาสนาอื่นๆ	❖ ศาสนิกชนของศาสนาต่างๆ มีการประพฤติปฏิบัติตนและวิถีการดำเนินชีวิตแตกต่างกันตามหลักความเชื่อและคำสอนของพระพุทธศาสนา	<ul style="list-style-type: none"> ❖ กระบวนการสอนพุทธวิธี <ul style="list-style-type: none"> - แบบพหุสูตร (กระบวนการฟัง, การเขียน, การถาม, การคิดวิเคราะห์ และสรุป) - แบบโยนิโสมนสิการ (กระบวนการสร้างศรัทธาและวิธีคิดให้กับผู้เรียน) 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ <ul style="list-style-type: none"> - มุ่งมั่นในการทำงาน - ใฝ่เรียนรู้ - คิดวิเคราะห์ วิจัย
มาตรฐาน ส ๑.๑ ม.๑/๑๐ ปฏิบัติตนต่อศาสนิกชนอื่นใน สถานการณ์ต่างๆ ได้อย่าง เหมาะสม	❖ การปฏิบัติอย่างเหมาะสมต่อศาสนิกชนอื่นในสถานการณ์ต่างๆ	<ul style="list-style-type: none"> ❖ กระบวนการสอนพุทธวิธี <ul style="list-style-type: none"> - แบบพหุสูตร (กระบวนการฟัง, การเขียน, การถาม, การคิดวิเคราะห์ และสรุป) 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ <ul style="list-style-type: none"> - มุ่งมั่นในการทำงาน - ใฝ่เรียนรู้ - คิดวิเคราะห์ วิจัย
มาตรฐาน ส ๑.๑ ม.๑/๑๑ ปฏิบัติตนต่อศาสนิกชนอื่นใน สถานการณ์ต่างๆ ได้อย่าง เหมาะสม	❖ ตัวอย่างบุคคลในท้องถิ่นหรือประเทศที่ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างด้านศาสนสัมพันธ์หรือมีผลงานด้านศาสนสัมพันธ์	<ul style="list-style-type: none"> ❖ กระบวนการสอนพุทธวิธี <ul style="list-style-type: none"> - แบบพหุสูตร (กระบวนการฟัง, การเขียน, การถาม, การคิดวิเคราะห์ และสรุป) 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ <ul style="list-style-type: none"> - มุ่งมั่นในการทำงาน - ใฝ่เรียนรู้ - คิดวิเคราะห์ วิจัย

สาระที่ ๑ พระพุทธศาสนา (ศาสนา ศีลธรรม และจริยธรรม)

มาตรฐาน ส ๑.๓ รู้ เข้าใจและปฏิบัติตนตามหลักพระวินัยบัญญัติ และประกาศ กฎ ระเบียบ คำสั่งมหาเถรสมาคม และพระราชบัญญัติคณะสงฆ์

ตัวชี้วัด (รายละเอียดพื้นฐาน)	สาระการเรียนรู้แกนกลาง/ท้องถิ่น		
	ความรู้ (K)	ทักษะ/กระบวนการ (P)	คุณลักษณะอันพึงประสงค์ (A)
มาตรฐาน ส ๑.๓ ม.๑/๑ อธิบาย หลักการ เจตนารมณ์ โครงสร้าง และสาระสำคัญของพระวินัยบัญญัติ	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ศึกษาความสำคัญของปฐมเหตุพระวินัยบัญญัติ (วินัยมุขเล่ม ๑) เรื่อง<ul style="list-style-type: none"> - อุปสัมปทา อนุศาสน์ - พระวินัย - สิกขาบท - ปาราชิก ๔ - สังฆาทิเสส ๑๓ อนินยต ๒ - นิสสัคคียปาจิตติย ๓๐ - ปาจิตติย ๙๒ - ปาฏิเทศนียะ ๔ - เสขยวัตร ๗๕ - อธิกรณสมณะ ๗ - มาตรา - ศील ๑๐ (สามเณรสิกขา)	<ul style="list-style-type: none"> ❖ กระบวนการสอนพุทธวิธี<ul style="list-style-type: none"> - แบบพหุสูตร (กระบวนการฟัง, การเขียน, การถาม, การคิดวิเคราะห์ และสรุป) - แบบธรรมสากัจฉา (กระบวนการสนทนา) - แบบปจฉา วิสัชนา (กระบวนการถาม-ตอบ) - กระบวนการกลุ่ม - กระบวนการสร้างความคิดรวบยอด - กระบวนการคิด วิเคราะห์ (เพิ่มเติม)	<ul style="list-style-type: none"> ❖ คุณลักษณะอันพึงประสงค์<ul style="list-style-type: none"> - มีวินัย - มุ่งมั่นในการทำงาน - ใฝ่เรียนรู้ - คิดวิเคราะห์ วิวิจารณ์ (เพิ่มเติม)
มาตรฐาน ส ๑.๓ ม.๑/๒ ปฏิบัติตนตามหลักพระวินัยบัญญัติ			

แบบวิเคราะห์คำอธิบายรายละเอียดการเรียนรู้ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (มัธยมศึกษาปีที่ ๑-๓)
สาระการเรียนรู้ธรรมวินัย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
ระดับ ๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

สาระที่ ๑ พระพุทธศาสนา (ศาสนา ศีลธรรม และจริยธรรม)

มาตรฐาน ส ๑.๑ รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่น มีศรัทธา ที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัด (รายละเอียดพื้นฐาน)	สาระการเรียนรู้แกนกลาง/ท้องถิ่น		
	ความรู้ (K)	ทักษะ/กระบวนการ (P)	คุณลักษณะอันพึงประสงค์ (A)
มาตรฐาน ส ๑.๑ ม.๒/๑ อธิบายการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศเพื่อนบ้าน	❖ การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศเพื่อนบ้านและการนับถือพระพุทธศาสนาของประเทศเพื่อนบ้านในปัจจุบัน	❖ กระบวนการสอนพุทธวิธี - แบบปฐก วิชาชนา (กระบวนการถาม-ตอบ) - แบบพหุสูตร (กระบวนการฟัง, การเขียน, การถาม, การคิดวิเคราะห์ และสรุป)	❖ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ - มุ่งมั่นในการทำงาน - ใฝ่เรียนรู้ - การสื่อสารมีประสิทธิภาพ
มาตรฐาน ส ๑.๑ ม.๒/๒ วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนาที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันดีกับประเทศเพื่อนบ้าน	❖ ความสำคัญของพระพุทธศาสนาที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันดีกับประเทศเพื่อนบ้าน	❖ กระบวนการสอนพุทธวิธี - แบบพหุสูตร (กระบวนการฟัง, การเขียน, การถาม, การคิดวิเคราะห์ และสรุป) - กระบวนการกลุ่ม	❖ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ - มุ่งมั่นในการทำงาน - ใฝ่เรียนรู้ - การสื่อสารมีประสิทธิภาพ
มาตรฐาน ส ๑.๑ ม.๒/๓ วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนาในฐานะที่เป็นรากฐานของวัฒนธรรมเอกลักษณ์ของชาติและมรดกของชาติ	❖ ความสำคัญของพระพุทธศาสนาต่อสังคมไทยในฐานะเป็น - รากฐานของวัฒนธรรม - เอกลักษณ์และมรดกของชาติ	❖ กระบวนการสอนพุทธวิธี - แบบพหุสูตร (กระบวนการฟัง, การเขียน, การถาม, การคิดวิเคราะห์ และสรุป) - แบบโยนิโสมนสิการ (กระบวนการสร้างศรัทธาและวิธีคิดให้กับผู้เรียน)	❖ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ - มุ่งมั่นในการทำงาน - ใฝ่เรียนรู้ - การสื่อสารมีประสิทธิภาพ
มาตรฐาน ส ๑.๑ ม.๒/๔ อธิบายความสำคัญของพระพุทธศาสนากับการพัฒนาชุมชนและการจัดระเบียบชุมชน	❖ ความสำคัญของพระพุทธศาสนากับการพัฒนาชุมชนและการจัดระเบียบชุมชน	❖ กระบวนการสอนพุทธวิธี - แบบพหุสูตร (กระบวนการฟัง, การเขียน, การถาม, การคิดวิเคราะห์ และสรุป) - กระบวนการกลุ่ม	❖ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ - มุ่งมั่นในการทำงาน - ใฝ่เรียนรู้ - การสื่อสารมีประสิทธิภาพ
มาตรฐาน ส ๑.๑ ม.๒/๕ วิเคราะห์พุทธประวัติตามที่กำหนด	สรุปวิเคราะห์พุทธประวัติ - การผจญมาร - การตรัสรู้ - การสั่งสอน	❖ กระบวนการสอนพุทธวิธี - แบบพหุสูตร (กระบวนการฟัง, การเขียน, การถาม, การคิดวิเคราะห์ และสรุป)	❖ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ - มุ่งมั่นในการทำงาน - ใฝ่เรียนรู้ - การสื่อสารมีประสิทธิภาพ
มาตรฐาน ส ๑.๑ ม.๒/๖ วิเคราะห์และปฏิบัติตนตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวกชาดก เรื่องเล่าและศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด	❖ พุทธสาวก พุทธสาวิกา - พระสารีบุตร - พระโมคคัลลานะ - นางขุชุตรา - พระเจ้าพิมพิสาร - ชาดก - มิตตวินทุกชาดก	❖ กระบวนการสอนพุทธวิธี - แบบพหุสูตร (กระบวนการฟัง, การเขียน, การถาม, การคิดวิเคราะห์ และสรุป) - แบบธรรมสากัจฉา (กระบวนการสนทนา) - กระบวนการกลุ่ม	❖ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ - มุ่งมั่นในการทำงาน - ใฝ่เรียนรู้ - การสื่อสารมีประสิทธิภาพ

ตัวชี้วัด (รายละเอียดพื้นฐาน)	สาระการเรียนรู้แกนกลาง/ท้องถิ่น		
	ความรู้ (K)	ทักษะ/กระบวนการ (P)	คุณลักษณะอันพึงประสงค์ (A)
	<ul style="list-style-type: none"> - ราโชวาทชาตก - ศาสนิกชนตัวอย่าง - พระมหาธรรมราชาลิไท - สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส 	<ul style="list-style-type: none"> - กระบวนการสร้างความคิดรวบยอด 	
มาตรฐาน ส ๑.๑ ม.๒/๗ อธิบายโครงสร้างและสาระโดยสังเขปของพระไตรปิฎก	❖ โครงสร้าง และสาระสังเขปของพระวินัยปิฎก พระสุตตันตปิฎก และพระอภิธรรมปิฎก	❖ กระบวนการสอนพุทธวิธี <ul style="list-style-type: none"> - แบบพหุสูตร (กระบวนการฟัง, การเขียน, การถาม, การคิดวิเคราะห์ และสรุป) - กระบวนการกลุ่ม 	❖ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ <ul style="list-style-type: none"> - มุ่งมั่นในการทำงาน - ใฝ่เรียนรู้ - การสื่อสารมีประสิทธิภาพ
มาตรฐาน ส ๑.๑ ม.๒/๘ อธิบายคุณและหลักธรรมสำคัญในกรอบอริยสัจ ๔ เห็นคุณค่าและนำไปพัฒนาแก้ปัญหาของชุมชนและสังคม	❖ พระรัตนตรัย ธรรมคุณ ๖ อริยสัจ ๔ ทุกข์ (ธรรมที่ควรรู้) : ชั้น ๕ - อายตนะ สมุทัย (ธรรมที่ควรละ) : หลักกรรม - สมบัติ ๔ - วิบัติ ๔ : อกุศลกรรมบถ ๑๐ : อบายมุข ๖ นิโรธ (ธรรมที่ควรบรรลุ) : สุข ๒ (สามีส นิรามิส) มรรค (ธรรมที่ควรเจริญ) : ปุพพนิมิตของ มัชฌิมาปฏิปทา : ตรุณธรรม ๖ : กุลจิรัฏฐิติธรรม ๔ : กุศลกรรมบถ ๑๐ : สติปัฏฐาน ๔ : มงคล ๓๘ - ประพตติธรรม - เว้นจากความชั่ว - เว้นจากการดื่มน้ำเมา ❖ พุทธศาสนสุภาษิต กมฺมฺนา วตตติ โลโก สัตวโลกย่อมเป็นไปตามกรรม กल्याณการี กल्याณ ปาปการี จ ปาปกํ ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว สุโข ปุณฺณสฺส อจฺจโย การสั่งสมบุญนำสุขมาให้	❖ กระบวนการสอนพุทธวิธี <ul style="list-style-type: none"> - แบบพหุสูตร (กระบวนการฟัง, การเขียน, การถาม, การคิดวิเคราะห์ และสรุป) - แบบโยนิโสมนสิการ (กระบวนการสร้างศรัทธาและวิธีคิดให้กับผู้เรียน) - แบบปุจฉา วิสัชนา (กระบวนการถาม-ตอบ) - กระบวนการกลุ่ม - กระบวนการสร้างความคิดรวบยอด 	❖ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ <ul style="list-style-type: none"> - มุ่งมั่นในการทำงาน - ใฝ่เรียนรู้ - การสื่อสารมีประสิทธิภาพ

ตัวชี้วัด (รายละเอียดพื้นฐาน)	สาระการเรียนรู้แกนกลาง/ท้องถิ่น		
	ความรู้ (K)	ทักษะ/กระบวนการ (P)	คุณลักษณะอันพึงประสงค์ (A)
	บุชโก ลมเต บุช วนทโก ปฏิวณทน์ ผู้บูชาเขา ย่อมได้รับการบูชา ตอบ ผู้ให้เขาย่อมได้รับการ ไหว้ตอบ		
มาตรฐาน ส ๑.๑ ม.๒/๙ เห็นคุณค่าของการพัฒนาจิต เพื่อการเรียนรู้และดำเนิน ชีวิตด้วยวิธีคิดแบบโยนิโส มนสิการ (กระบวนการสร้าง ศรัทธาและวิธีคิดให้กับผู้ เรียน) คือ วิธีคิดแบบอุบาย ปลุกเร้าคุณธรรมและวิธีคิด แบบอรรถธรรมสัมพันธ์หรือ การพัฒนาจิตตามแนวทาง ของพระพุทธศาสนา	❖ พัฒนาการเรียนรู้ด้วยวิธีคิด แบบโยนิโสมนสิการ (กระบวนการสร้างศรัทธา และวิธีคิดให้กับผู้เรียน) ๒ วิธี คือ วิธีคิดแบบอุบาย ปลุกเร้าคุณธรรมและวิธีคิด แบบอรรถธรรมสัมพันธ์	❖ กระบวนการสอนพุทธวิธี - แบบพหุสูตร (กระบวนการฟัง, การเขียน, การถาม, การคิด วิเคราะห์ และสรุป) - แบบโยนิโสมนสิการ (กระบวนการสร้างศรัทธา และวิธีคิดให้กับผู้เรียน) - กระบวนการกลุ่ม - กระบวนการคิด วิเคราะห์	❖ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ - มุ่งมั่นในการทำงาน - ใฝ่เรียนรู้ - การสื่อสารมีประสิทธิภาพ
มาตรฐาน ส ๑.๑ ม.๒/๑๐ สวดมนต์ แผ่เมตตา บริหาร จิตและเจริญปัญญาด้วยอา นาปานสติตามแนวทางพระ พุทธศาสนา	❖ สวดมนต์แปล และแผ่ เมตตา ❖ รู้และเข้าใจวิธีปฏิบัติและ ประโยชน์ของการบริหาร จิตและเจริญปัญญา ❖ ฝึกการบริหารจิตและเจริญ ปัญญาตามหลักสติปัฏฐาน เน้นอานาปานสติ ❖ นำวิธีการบริหารจิตและ เจริญปัญญา ไปใช้ในชีวิต ประจำวัน	❖ สาระการเรียนรู้ศาสนปฏิบัติ	❖ สาระการเรียนรู้ศาสนปฏิบัติ
มาตรฐาน ส ๑.๑ ม.๒/๑๑ วิเคราะห์การปฏิบัติตนตาม หลักธรรมทางพระพุทธ ศาสนาเพื่อการดำรงตนอย่าง เหมาะสม	❖ การปฏิบัติตนตามหลัก ธรรม (ตามสาระ การเรียนรู้ ข้อ ๘)	❖ กระบวนการสอนพุทธวิธี แบบธรรมสภาจจา (กระบวนการ สนทนา)	❖ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ - มุ่งมั่นในการทำงาน - ใฝ่เรียนรู้ - การสื่อสารมีประสิทธิภาพ

สาระที่ ๑ พระพุทธศาสนา (ศาสนา ศีลธรรม และจริยธรรม)

มาตรฐาน ส ๑.๓ รู้ เข้าใจและปฏิบัติตนตามหลักพระวินัยบัญญัติ และประกาศ กฎ ระเบียบ คำสั่งมหาเถรสมาคม และพระราชบัญญัติคณะสงฆ์

ตัวชี้วัด (รายสาระพื้นฐาน)	สาระการเรียนรู้แกนกลาง/ท้องถิ่น		
	ความรู้ (K)	ทักษะ/กระบวนการ (P)	คุณลักษณะอันพึงประสงค์ (A)
มาตรฐาน ส ๑.๓ ม.๒/๑ อธิบาย หลักการ เจตนารมณ์ โครงสร้าง และสาระสำคัญของ พระวินัยบัญญัติ	❖ ศึกษาความสำคัญของปฐม เหตุพระวินัยบัญญัติ (วินัย มุขเล่ม ๒) เรื่อง - กายบริหาร - บริหารบริโภคน - นิสสัย - วัตร - คารวะ - จำพรรษา - อุโบสถ ปวารณา - อุปปถกิริยา - กาลิก ๔ - ภัณฑะต่างเจ้าของ - วินัยกรรม - ปกิณณกะ - เสขียวัตร	❖ กระบวนการสอนพุทธวิธี - แบบพหุสูตร (กระบวนการฟัง, การเขียน, การถาม, การคิด วิเคราะห์ และสรุป) - แบบธรรมสากัจฉา (กระบวนการ การสนทนา) - แบบปุจฉา วิสัชนา (กระบวนการถาม-ตอบ) - กระบวนการกลุ่ม - กระบวนการสร้างความคิด รวบยอด - กระบวนการคิด วิเคราะห์ (เพิ่มเติม)	❖ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ - มีวินัย - มุ่งมั่นในการทำงาน - ใฝ่เรียนรู้ - คิดวิเคราะห์ วิวิจารณ์ - (เพิ่มเติม)
มาตรฐาน ส ๑.๓ ม.๒/๒ ปฏิบัติตนตามหลักพระวินัย บัญญัติ			

แบบวิเคราะห์คำอธิบายรายละเอียดการเรียนรู้ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (มัธยมศึกษาปีที่ ๑-๓)
สาระการเรียนรู้ธรรมวินัย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
ระดับ ๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

สาระที่ ๑ พระพุทธศาสนา (ศาสนา ศีลธรรม และจริยธรรม)

มาตรฐาน ส ๑.๑ รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่น มีศรัทธา ที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัด (รายละเอียดพื้นฐาน)	สาระการเรียนรู้แกนกลาง/ท้องถิ่น		
	ความรู้ (K)	ทักษะ/กระบวนการ (P)	คุณลักษณะอันพึงประสงค์ (A)
มาตรฐาน ส ๑.๑ ม.๓/๑ อธิบายการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ประเทศต่างๆ ทั่วโลก	❖ การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศต่างๆ ทั่วโลก และการนับถือพระพุทธศาสนาของประเทศเหล่านั้นในปัจจุบัน	❖ กระบวนการสอนพุทธวิธี - แบบปุจฉา วิสัชนา (กระบวนการถาม-ตอบ) - แบบพหุสูตร (กระบวนการฟัง, การเขียน, การถาม, การคิดวิเคราะห์ และสรุป)	❖ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ - มุ่งมั่นในการทำงาน - ใฝ่เรียนรู้ - คิดวิเคราะห์ วิจัย
มาตรฐาน ส ๑.๑ ม.๓/๒ วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนาในฐานะที่ช่วยสร้างสรรค์อารยธรรมและความสงบสุขแก่โลก	❖ ความสำคัญของพระพุทธศาสนาในฐานะที่ช่วยสร้างสรรค์อารยธรรมและความสงบสุขให้แก่โลก	❖ กระบวนการสอนพุทธวิธี - แบบปุจฉา วิสัชนา (กระบวนการถาม-ตอบ) - แบบพหุสูตร (กระบวนการฟัง, การเขียน, การถาม, การคิดวิเคราะห์ และสรุป)	❖ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ - มุ่งมั่นในการทำงาน - ใฝ่เรียนรู้ - คิดวิเคราะห์ วิจัย
มาตรฐาน ส ๑.๑ ม.๓/๓ อธิบายความสำคัญของพระพุทธศาสนากับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืน (ที่สอดคล้องกับหลักธรรมในสาระการเรียนรู้ข้อ ๖)	❖ สัมมนาพระพุทธศาสนากับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืน (ที่สอดคล้องกับหลักธรรมในสาระการเรียนรู้ข้อ ๖)	❖ กระบวนการสอนพุทธวิธี - แบบปุจฉา วิสัชนา (กระบวนการถาม-ตอบ) - แบบพหุสูตร (กระบวนการฟัง, การเขียน, การถาม, การคิดวิเคราะห์ และสรุป)	❖ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ - มุ่งมั่นในการทำงาน - ใฝ่เรียนรู้ - คิดวิเคราะห์ วิจัย
มาตรฐาน ส ๑.๑ ม.๓/๔ วิเคราะห์พุทธประวัติจากพระพุทธรูปปางต่างๆ ตามที่กำหนด	❖ ศึกษาพุทธประวัติจากพระพุทธรูปปางต่างๆ เช่น - ปางมารวิชัย - ปางปฐมเทศนา - ปางลีลา - ปางประจำวันเกิด ❖ สรุปและวิเคราะห์พุทธประวัติ - ปฐมเทศนา - โอวาทปาฏิโมกข์	❖ กระบวนการสอนพุทธวิธี - แบบปุจฉา วิสัชนา (กระบวนการถาม-ตอบ) - แบบพหุสูตร (กระบวนการฟัง, การเขียน, การถาม, การคิดวิเคราะห์ และสรุป)	❖ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ - มุ่งมั่นในการทำงาน - ใฝ่เรียนรู้ - คิดวิเคราะห์ วิจัย

ตัวชี้วัด (รายละเอียดพื้นฐาน)	สาระการเรียนรู้แกนกลาง/ท้องถิ่น		
	ความรู้ (K)	ทักษะ/กระบวนการ (P)	คุณลักษณะอันพึงประสงค์ (A)
มาตรฐาน ส ๑.๑ ม.๓/๕ วิเคราะห์และประพจน์ตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด	<ul style="list-style-type: none"> ❖ พุทธสาวก พุทธสาวิกา - พระอัญญาโกณฑัญญะ - พระมหาปชาบดีโคตมีเถรี - พระเขมาเถรี - พระเจ้าปเสนทิโกศล ❖ ชาดก - นันทวิสาขชาดก - สุวัณณหังสชาดก ❖ ศาสนิกชนตัวอย่าง - ม.จ.หญิงพูนพิสมัย ดิศกุล - ศาสตราจารย์สัญญาธรรมศักดิ์ 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ กระบวนการสอนพุทธวิธี - แบบพหุสูตร (กระบวนการฟัง, การเขียน, การถาม, การคิดวิเคราะห์ และสรุป) - แบบปจฺจมา วิสัชนา (กระบวนการถาม-ตอบ) 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ - มุ่งมั่นในการทำงาน - ใฝ่เรียนรู้ - คิดวิเคราะห์ วิจัย
มาตรฐาน ส ๑.๑ ม.๓/๖ อธิบายสังฆคุณและหลักธรรมที่สำคัญในกรอบอริยสัจ ๔ หรือหลักธรรมของพระพุทธศาสนาที่กำหนด	<ul style="list-style-type: none"> ❖ พระรัตนตรัย - สังฆคุณ ๙ ❖ อริยสัจ ๔ - ทุกข์ (ธรรมที่ควรรู้) : ชั้น ๕ - ไตรลักษณ์ - สมุทัย (ธรรมที่ควรละ) : หลักกรรม - วิภังค์ ๓ - ปาปญจธรรม ๓ (ตัณหา มานะ ทิฏฐิ) - นิโรธ (ธรรมที่ควรบรรลุ) : อตถะ ๓ - มรรค (ธรรมที่ควรเจริญ) : มรรคมรรค ๘ : ปัญญา ๓ : สัมปยุตธรรม ๗ : บุญกิริยาวัตถุ ๑๐ : อุบาสกธรรม ๗ : มงคล ๓๘ - มีศัลยวิทยา - พบสมณะ - ฟังธรรมตามกาล - สนทนาธรรมตามกาล 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ กระบวนการสอนพุทธวิธี - แบบพหุสูตร (กระบวนการฟัง, การเขียน, การถาม, การคิดวิเคราะห์ และสรุป) - แบบปจฺจมา วิสัชนา (กระบวนการถาม-ตอบ) 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ - มุ่งมั่นในการทำงาน - ใฝ่เรียนรู้ - คิดวิเคราะห์ วิจัย
	<ul style="list-style-type: none"> ❖ พุทธศาสนสุภาษิต - อตฺตา หเว ชิตํ เสยฺโย - ชนฺตํ นนํ แลตฺถิ กวํ - ธมฺมจาริํ สุขํ เสติ - ผู้ประพจน์ธรรมย่อมอยู่เป็นสุข - ปมาโท มจฺจุโน ปทํ 		

ตัวชี้วัด (รายละเอียดพื้นฐาน)	สาระการเรียนรู้แกนกลาง/ท้องถิ่น		
	ความรู้ (K)	ทักษะ/กระบวนการ (P)	คุณลักษณะอันพึงประสงค์ (A)
	<p>ความประมาทเป็นทางแห่งความตาย</p> <ul style="list-style-type: none"> - สุตสุต ลกเต ปญญี - ผู้ฟังด้วยดียอมได้ปัญญา - เรื่องนำรู้จากพระไตรปิฎก <p>พุทธปณิธาน ๔ ในมหาปริณิพพานสูตร</p>		
<p>มาตรฐาน ส ๑.๑ ม.๓/๗</p> <p>เห็นคุณค่าและวิเคราะห์การปฏิบัติตนตามหลักธรรมในการพัฒนาตนเพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการทำงานและการมีครอบครัว</p>	<p>❖ การปฏิบัติตนตามหลักธรรม (ตามสาระการเรียนรู้ข้อ ๖)</p>	<p>❖ กระบวนการสอนพุทธวิธี</p> <ul style="list-style-type: none"> - แบบพหุสูตร (กระบวนการฟัง, การเขียน, การถาม, การคิดวิเคราะห์ และสรุป) - แบบโยนิโสมนสิการ (กระบวนการสร้างศรัทธาและวิธีคิดให้กับผู้เรียน) 	<p>❖ คุณลักษณะอันพึงประสงค์</p> <ul style="list-style-type: none"> - มุ่งมั่นในการทำงาน - ใฝ่เรียนรู้ - คิดวิเคราะห์ วิวิจารณ์
<p>มาตรฐาน ส ๑.๑ ม.๓/๘</p> <p>เห็นคุณค่าของการพัฒนาจิตเพื่อการเรียนรู้และดำเนินชีวิตด้วยวิธีการคิดแบบโยนิโสมนสิการ (กระบวนการสร้างศรัทธาและวิธีคิดให้กับผู้เรียน) คือ วิธีคิดแบบอริยสัจ และวิธีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย หรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของพระพุทธศาสนา</p>	<p>❖ พัฒนาการเรียนรู้ด้วยวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ (กระบวนการสร้างศรัทธาและวิธีคิดให้กับผู้เรียน) ๒ วิธี คือ วิธีคิดแบบอริยสัจ และวิธีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย</p>	<p>❖ กระบวนการสอนพุทธวิธี</p> <ul style="list-style-type: none"> - แบบพหุสูตร (กระบวนการฟัง, การเขียน, การถาม, การคิดวิเคราะห์ และสรุป) - แบบโยนิโสมนสิการ (กระบวนการสร้างศรัทธาและวิธีคิดให้กับผู้เรียน) 	<p>❖ คุณลักษณะอันพึงประสงค์</p> <ul style="list-style-type: none"> - มุ่งมั่นในการทำงาน - ใฝ่เรียนรู้ - คิดวิเคราะห์ วิวิจารณ์
<p>มาตรฐาน ส ๑.๑ ม.๓/๙</p> <p>สวดมนต์ แผล และแผ่สวดมนต์ แผ่เมตตา บริหารจิตและเจริญปัญญาด้วยอานาปานสติตามแนวทางของพระพุทธศาสนา</p>	<p>❖ สวดมนต์ แผล และแผ่เมตตา</p> <p>❖ รู้และเข้าใจวิธีปฏิบัติและประโยชน์ของการบริหารจิตและเจริญปัญญา</p> <p>❖ ฝึกการบริหารจิตและเจริญปัญญาตามหลักสติปัฏฐานเน้นอานาปานสติ</p> <p>❖ นำวิธีการบริหารจิตและเจริญปัญญาไปใช้ในชีวิตประจำวัน</p>	<p>❖ สาระการเรียนรู้ศาสนปฏิบัติ</p>	<p>❖ สาระการเรียนรู้ศาสนปฏิบัติ</p>
<p>มาตรฐาน ส ๑.๑ ม.๓/๑๐</p> <p>วิเคราะห์ความแตกต่างและยอมรับวิถีการดำเนินชีวิตของศาสนิกชนในศาสนาอื่นๆ</p>	<p>❖ วิถีการดำเนินชีวิตของศาสนิกชนศาสนาอื่นๆ</p>	<p>❖ กระบวนการสอนพุทธวิธี</p> <ul style="list-style-type: none"> - แบบพหุสูตร (กระบวนการฟัง, การเขียน, การถาม, การคิดวิเคราะห์ และสรุป) - แบบโยนิโสมนสิการ (กระบวนการสร้างศรัทธาและวิธีคิดให้กับผู้เรียน) 	<p>❖ คุณลักษณะอันพึงประสงค์</p> <ul style="list-style-type: none"> - มุ่งมั่นในการทำงาน - ใฝ่เรียนรู้ - คิดวิเคราะห์ วิวิจารณ์

สาระที่ ๑ พระพุทธศาสนา (ศาสนา ศีลธรรม และจริยธรรม)

มาตรฐาน ส ๑.๓ รู้ เข้าใจและปฏิบัติตนตามหลักพระวินัยบัญญัติ และประกาศ กฎ ระเบียบ คำสั่งมหาเถรสมาคม และพระราชบัญญัติคณะสงฆ์

ตัวชี้วัด (รายละเอียดพื้นฐาน)	สาระการเรียนรู้แกนกลาง/ท้องถิ่น		
	ความรู้ (K)	ทักษะ/กระบวนการ (P)	คุณลักษณะอันพึงประสงค์ (A)
มาตรฐาน ส ๑.๓ ม.๓/๑ อธิบาย หลักการ เจตนารมณ์ โครงสร้าง และสาระสำคัญของพระวินัยบัญญัติและประกาศ กฎ ระเบียบ คำสั่งมหาเถรสมาคม และพระราชบัญญัติคณะสงฆ์	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ศึกษาความสำคัญของปฐมเหตุพระวินัยบัญญัติ (วินัยมุขเล่ม ๓) เรื่อง <ul style="list-style-type: none"> - สังฆกรรม - สีม่า - สมมติเจ้าหน้าที่ทำการสงฆ์ - กฐิน - บรรพชา อุปสมบท - วิธีระงับวิวาทาธิกรณ์ - วิธีระงับอนุวาทาธิกรณ์ - วิธีระงับอาปตตาทิกรณ์ - กิจจาธิกรณ์เนื่องด้วยนิคหกรรม - สังฆเภทและสังฆสามัคคี - ปกิณณกะ ❖ ประกาศ กฎ ระเบียบ คำสั่งมหาเถรสมาคมและพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ กระบวนการสอนพุทธวิธี <ul style="list-style-type: none"> - แบบพหุสูตร (กระบวนการฟัง, การเขียน, การถาม, การคิดวิเคราะห์ และสรุป) - แบบธรรมสากัจฉา (กระบวนการสนทนา) - แบบปุจฉา วิสัชนา (กระบวนการถาม-ตอบ) - กระบวนการกลุ่ม - กระบวนการสร้างความคิดรวบยอด - กระบวนการคิด วิเคราะห์ (เพิ่มเติม) 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ <ul style="list-style-type: none"> - มีวินัย - มุ่งมั่นในการทำงาน - ใฝ่เรียนรู้ - คิดวิเคราะห์ วิวิจารณ์ (เพิ่มเติม)
มาตรฐาน ส ๑.๓ ม.๓/๒ ปฏิบัติตนตามหลักพระวินัยมูลบัญญัติ และประกาศ กฎ ระเบียบคำสั่งมหาเถรสมาคม และพระราชบัญญัติคณะสงฆ์			

หน่วยการเรียนรู้

สาระการเรียนรู้ธรรมวินัย ๑๒ หน่วยการเรียนรู้ ๑๒ ตัวชี้วัด ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

ลำดับที่	มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้	ชื่อหน่วยการเรียนรู้
๑	ส ๑.๑ ม.๑/๑	การเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ประเทศไทย
๒	ส ๑.๑ ม.๑/๒	ประวัติและความสำคัญของพระพุทธศาสนา
๓	ส ๑.๑ ม.๑/๓	พุทธประวัติ
๔	ส ๑.๑ ม.๑/๔	ประวัติพุทธสาวก พุทธสาวิกา
๕	ส ๑.๑ ม.๑/๕	ชาดกนารัฐ
๖	ส ๑.๑ ม.๑/๕	พุทธศาสนสุภาษิต
๗	ส ๑.๑ ม.๑/๖	หลักคิดแบบโยนิโสมนสิการ
๘	ส ๑.๑ ม.๑/๘	หลักธรรมในการดำเนินชีวิต
๙	ส ๑.๑ ม.๑/๙	หลักคำสอนและความเชื่อ
๑๐	ส ๑.๑ ม.๑/๑๐	หน้าที่และมารยาทชาวพุทธ
๑๑	ส ๑.๑ ม.๑/๑๑	พุทธศาสนิกชนตัวอย่าง
๑๒	ส ๑.๓ ม.๑/๑ ม.๑/๒	พระวินัยบัญญัติ
รวม ๑๒ หน่วยการเรียนรู้ ๑๒ ตัวชี้วัด		

หน่วยการเรียนรู้

สาระการเรียนรู้ธรรมวินัย ๑๐ หน่วยการเรียนรู้ ๑๒ ตัวชี้วัด ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

ลำดับที่	มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้	ชื่อหน่วยการเรียนรู้
๑	ส ๑.๑ ม.๒/๑	การเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ประเทศเพื่อนบ้าน
๒	ส ๑.๑ ม.๒/๒ ม.๒/๓ ม.๒/๔	ความสำคัญของพระพุทธศาสนา
๓	ส ๑.๑ ม.๒/๕	พุทธประวัติ
๔	ส ๑.๑ ม.๒/๖	ประวัติพุทธสาวก พุทธสาวิกา
๕	ส ๑.๑ ม.๒/๖	พุทธศาสนิกชนตัวอย่าง
๖	ส ๑.๑ ม.๒/๗	พระไตรปิฎก
๗	ส ๑.๑ ม.๒/๘	พุทธศาสนสุภาษิต
๘	ส ๑.๑ ม.๒/๘ ม.๒/๑๑	หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา
๙	ส ๑.๑ ม.๒/๙	หลักคิดแบบโยนิโสมนสิการ
๑๐	ส ๑.๓ ม.๒/๑ ม.๒/๒	พระวินัยบัญญัติ
รวม ๑๐ หน่วยการเรียนรู้ ๑๒ ตัวชี้วัด		

หน่วยการเรียนรู้

สาระการเรียนรู้ธรรมวินัย ๑๒ หน่วยการเรียนรู้ ๑๑ ตัวชี้วัด ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

ลำดับที่	มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้	ชื่อหน่วยการเรียนรู้
๑	ส ๑.๑ ม.๓/๑	การเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ต่างแดน
๒	ส ๑.๑ ม.๓/๒	พระพุทธศาสนากับการสร้างสรรค์อารยธรรม
๓	ส ๑.๑ ม.๓/๓	พระพุทธศาสนากับแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง
๔	ส ๑.๑ ม.๓/๔	พุทธประวัติจากพระพุทธรูป
๕	ส ๑.๑ ม.๓/๕	ประวัติพุทธสาวก พุทธสาวิกา
๖	ส ๑.๑ ม.๓/๕	พุทธศาสนิกชนตัวอย่าง
๗	ส ๑.๑ ม.๓/๖	พุทธศาสนสุภาษิต
๘	ส ๑.๑ ม.๓/๖ ม.๓/๗	หลักธรรมในการพัฒนาตน
๙	ส ๑.๑ ม.๓/๘	หลักคิดแบบโยนิโสมนสิการ
๑๐	ส ๑.๑ ม.๓/๑๐	หน้าที่และมารยาทชาวพุทธ
๑๑	ส ๑.๓ ม.๓/๑ ม.๓/๒	พระวินัยบัญญัติ
๑๒	ส ๑.๓ ม.๓/๑ ม.๓/๒	พระราชบัญญัติคณะสงฆ์
รวม ๑๒ หน่วยการเรียนรู้ ๑๑ ตัวชี้วัด		

โครงสร้างสาระการเรียนรู้ธรรมวินัย
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.๑-๓) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ เวลา ๘๐ ชั่วโมง ๒.๐ หน่วยกิต
(ภาคเรียนที่ ๑ และภาคเรียนที่ ๒)

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ภาคเรียนที่ ๑

ลำดับ ที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานการ เรียนรู้/ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนัก คะแนน
๑	การเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ประเทศไทย	ส ๑.๑ ม.๑/๑	การสังคายนาและการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศไทย	๔	๑๐
๒	ประวัติและความสำคัญของพระพุทธศาสนา	ส ๑.๑ ม.๑/๒	ความสำคัญของพระพุทธศาสนาต่อสังคมไทยในฐานะเป็นศาสนาประจำชาติ	๔	๑๐
๓	พุทธประวัติ	ส ๑.๑ ม.๑/๓	การวิเคราะห์พุทธประวัติตั้งแต่ประสูติจนถึงบำเพ็ญทุกรกิริยา	๔	๑๐
๔	ประวัติพุทธสาวกและพุทธสาวิกา	ส ๑.๑ ม.๑/๔	การประพุดิตนตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติพุทธสาวกและพุทธสาวิกา	๔	๑๐
๕	พุทธศาสนิกชนตัวอย่าง	ส ๑.๑ ม.๑/๑๑	การกระทำของศาสนิกชนที่เป็นแบบอย่างด้านศาสนสัมพันธ์	๔	๑๐
๖	ชาดกน่ารู้	ส ๑.๑ ม.๑/๔	การประพุดิตนตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากบุคคลในชาดกและเรื่องเล่า	๔	๑๐
๗	พุทธศาสนสุภาษิต	ส ๑.๑ ม.๑/๕	หลักธรรมในทางพระพุทธศาสนาและพุทธศาสนสุภาษิต	๔	๑๐
๘	พระวินัยบัญญัติ	ส ๑.๓ ม.๑/๑	ปฐมเหตุแห่งการบัญญัติพระวินัย การอุปสมบท อนุศาสน์ พระวินัย สิกขาบท ปาราชิก ๔ สังฆาทิเสส ๑๓ และอนียต ๒	๑๐	๒๐
		ส ๑.๓ ม.๑/๒	การปฏิบัติตนตามหลักพระวินัยบัญญัติ	๒	๑๐
รวมภาคเรียนที่ ๑				๔๐	๑๐๐

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ภาคเรียนที่ ๒

ลำดับ ที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานการ เรียนรู้/ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนัก คะแนน
๑	หลักคิดแบบโยนิโส มนสิการ	ส ๑.๑ ม.๑/๖	การพัฒนาจิตเพื่อการเรียนรู้ และการดำเนินชีวิตด้วยวิธีคิด แบบคุณค่าแท้-คุณค่าเทียม และแบบคุณ-โทษ	๖	๑๕
๒	หลักธรรมในการดำเนิน ชีวิต	ส ๑.๑ ม.๑/๘	การปฏิบัติตนตามหลักธรรม ทางพระพุทธศาสนาในการ ดำรงชีวิตแบบพอเพียง	๖	๑๕
๓	หลักคำสอนและความ เชื่อ	ส ๑.๑ ม.๑/๙	การประพฤติปฏิบัติตนตาม หลักคำสอนและความเชื่อ	๔	๑๐
๔	หน้าที่และมารยาท ชาวพุทธ	ส ๑.๑ ม.๑/๑๐	การปฏิบัติตนต่อศาสนิกชนอื่น ในสถานการณ์ต่างๆ	๔	๑๐
๕	พระวินัยบัญญัติ	ส ๑.๓ ม.๑/๑	ปฐมเหตุแห่งการบัญญัติพระ วินัย นิสสัคคียปาจิตตีย์ ๓๐ ปาจิตตีย์ ๙๒ ปาฏิเทสนียะ ๔ เสขยวัตร ๗๕ อธิกรณสมณะ ๗ มาตรา และศีล ๑๐ (สามเณร สิกขา)	๑๘	๔๐
		ส ๑.๓ ม.๑/๒	การปฏิบัติตนตามหลักพระวินัย บัญญัติ	๒	๑๐
รวมภาคเรียนที่ ๒				๔๐	๑๐๐

โครงสร้างสาระการเรียนรู้ธรรมวินัย
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.๑-๓) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ เวลา ๘๐ ชั่วโมง ๒.๐ หน่วยกิต
(ภาคเรียนที่ ๑ และภาคเรียนที่ ๒)

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑

ลำดับ ที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานการ เรียนรู้/ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนัก คะแนน
๑	การเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่เพื่อนบ้าน	ส ๑.๑ ม.๒/๑	การเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ประเทศเพื่อนบ้านและการนับถือพระพุทธศาสนา	๔	๑๐
๒	ความสำคัญของพระพุทธศาสนา	ส ๑.๑ ม.๒/๒	ความสำคัญของพระพุทธศาสนาที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันดีกับประเทศเพื่อนบ้าน	๔	๑๐
		ส ๑.๑ ม.๒/๓	ความสำคัญของพระพุทธศาสนาต่อสังคมไทยในฐานะเป็นรากฐานของวัฒนธรรมและเอกลักษณ์และมรดกของชาติ	๔	๑๐
		ส ๑.๑ ม.๒/๔	ความสำคัญของพระพุทธศาสนากับการพัฒนาชุมชนและการจัดระเบียบสังคม	๔	๑๐
๓	พุทธประวัติ	ส ๑.๑ ม.๒/๕	การวิเคราะห์พุทธประวัติในการผจญมาร การตรัสรู้ การสั่งสอน	๔	๑๐
๔	ประวัติพุทธสาวก และพุทธสาวิกา	ส ๑.๑ ม.๒/๖	การประพาดิตนตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติพุทธสาวก และพุทธสาวิกา	๔	๑๐
๕	พุทธศาสนิกชนตัวอย่าง	ส ๑.๑ ม.๒/๖	การประพาดิตนตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติบุคคลในชาดก เรื่องเล่าและพุทธศาสนิกชนตัวอย่าง	๔	๑๐
๖	พระวินัยบัญญัติ	ส ๑.๓ ม.๒/๑	ศึกษาปฐมเหตุพระวินัยบัญญัติ การบริหาร บริหารบริโภค นิสสัย วัตร คาวระ การจำพรรษา	๑๐	๒๐
		ส ๑.๓ ม.๒/๒	การประพาดิตนตามพระหลักวินัยบัญญัติ	๒	๑๐
รวมภาคเรียนที่ ๑				๔๐	๑๐๐

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๒

ลำดับ ที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานการ เรียนรู้/ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนัก คะแนน
๑	พระไตรปิฎก	ส ๑.๑ ม.๒/๗	โครงสร้างและสาระสังเขปของ พระไตรปิฎก (พระสูตร พระ อภิธรรม พระวินัย)	๔	๑๐
๒	พุทธศาสนสุภาษิต	ส ๑.๑ ม.๒/๘	พุทธศาสนสุภาษิตและหลักคิด ทางพระพุทธศาสนา	๘	๑๖
๓	หลักธรรมในการดำเนิน ชีวิต	ส ๑.๑ ม.๒/๘	การปฏิบัติตนตามหลักธรรมทาง พระพุทธศาสนาในการดำเนินชีวิต	๘	๒๐
		ส ๑.๑ ม.๒/๑๑		๒	๔
๔	หลักคิดแบบโยนิโส มนสิการ	ส ๑.๑ ม.๒/๙	การพัฒนาจิตเพื่อการเรียนรู้ และดำเนินชีวิต ด้วยวิธีคิดแบบ อุบายปลุกเร้าคุณธรรมและ แบบอรรถธรรมสัมพันธ์	๔	๑๐
๕	พระวินัยบัญญัติ	ส ๓.๑ ม.๒/๑	ศึกษาปฐมเหตุพระวินัยบัญญัติ อุโบสถ ปวารณา อุปบถกิริยา กาลิก ๔ ภัณฑะต่างเจ้าของ วินัย กรรม ปกิณณกะ และเสขียวัตร	๑๒	๓๐
		ส ๓.๒ ม.๒/๒	การประพฤติตนตามพระหลัก วินัยบัญญัติ	๒	๑๐
รวมภาคเรียนที่ ๒				๔๐	๑๐๐

โครงสร้างสาระการเรียนรู้ธรรมวินัย
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.๑-๓) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ เวลา ๘๐ ชั่วโมง ๒.๐ หน่วยกิต
(ภาคเรียนที่ ๑ และภาคเรียนที่ ๒)

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑

ลำดับ ที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานการ เรียนรู้/ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนัก คะแนน
๑	การเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ต่างแดน	ส ๑.๑ ม.๓/๑	วิเคราะห์รูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและการนับถือพระพุทธศาสนาในประเทศต่างๆ	๔	๑๐
๒	พระพุทธศาสนากับการสร้างสรรค์อารยธรรม	ส ๑.๑ ม.๓/๒	วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนาที่ช่วยสร้างสรรค์อารยธรรมและความสงบสุขแก่โลกมนุษย์	๔	๑๐
๓	พระพุทธศาสนากับแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง	ส ๑.๑ ม.๓/๓	วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนากับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืน	๔	๑๐
๔	พุทธประวัติจากพระพุทธรูป	ส ๑.๑ ม.๓/๔	วิเคราะห์พุทธประวัติจากพระพุทธรูปปางมารวิชัย ปางปฐมเทศนา ปางลีลา และปางประจำวันเกิด	๔	๑๐
๕	ประวัติพุทธสาวก และพุทธสาวิกา	ส ๑.๑ ม.๓/๕	วิเคราะห์การประพบัติและการปฏิบัติตนของพุทธสาวกและพุทธสาวิกา	๔	๑๐
๖	พุทธศาสนิกชนตัวอย่าง	ส ๑.๑ ม.๓/๕	วิเคราะห์การประพบัติตนและปฏิบัติตนของบุคคลตัวอย่างในชาดกและเรื่องเล่า	๔	๑๐
๗	พระวินัยบัญญัติ	ส ๑.๓ ม.๓/๑	วิเคราะห์ปฐมเหตุพระวินัยบัญญัติ สังฆกรรม สีม่า การสมมติเจ้าหน้าที่ทำการสงฆ์ กฐิน บรรพชา อุปสมบท วิธีระงับวิวาทาธิกรณ์ วิธีระงับอนุวาทาธิกรณ์ และวิธีระงับอาปตตาทิกรณ์ ประกาศ กฎระเบียบ คำสั่งมหาเถรสมาคม พระราชบัญญัติคณะสงฆ์	๑๐	๓๐
๘	พระราชบัญญัติคณะสงฆ์	ส ๑.๓ ม.๓/๒	วิเคราะห์การออก ประกาศ กฎระเบียบ คำสั่งมหาเถรสมาคม และพระราชบัญญัติคณะสงฆ์	๔	๑๐
รวมภาคเรียนที่ ๑				๔๐	๑๐๐

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๒

ลำดับ ที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานการ เรียนรู้/ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนัก คะแนน
๑	พุทธศาสนสุภาษิต	ส ๑.๑ ม.๓/๖	วิเคราะห์พุทธศาสนสุภาษิตและ หลักคิดทางพระพุทธศาสนา	๖	๑๐
๒	หลักธรรมในการพัฒนา ตน	ส ๑.๑ ม.๓/๖	วิเคราะห์หลักธรรมทางพระพุทธ ศาสนาในการดำเนินชีวิต	๔	๑๐
		ส ๑.๑ ม.๓/๗		๔	๑๐
๓	หลักคิดแบบโยนิโส มนสิการ	ส ๑.๑ ม.๓/๘	วิเคราะห์วิธีคิดแบบโยนิโส มนสิการ คือ วิธีคิดแบบอริยสัจ และวิธีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย	๔	๑๐
๔	หน้าที่และมารยาท ชาวพุทธ	ส ๑.๑ ม.๓/๑๐	วิเคราะห์วิถีการดำเนินชีวิตของศา สникชนของศาสนาอื่นๆ	๔	๑๐
๕	พระวินัยบัญญัติ	ส ๓.๑ ม.๓/๑	วิเคราะห์ปฐมเหตุพระวินัยบัญญัติ กิจจาริกรรมเนื่องด้วยนิคกรรม สังฆเภทและสังฆสามัคคี ปกิณณกะ ประกาศ กฏ ระเบียบ คำสั่ง และพระราชบัญญัติคณะ สงฆ์	๑๔	๔๐
๖	พระราชบัญญัติคณะ สงฆ์	ส ๓.๑ ม.๓/๒	วิเคราะห์การออก ประกาศ กฏ ระเบียบ คำสั่งมหาเถรสมาคม และพระราชบัญญัติคณะสงฆ์	๔	๑๐
รวมภาคเรียนที่ ๒				๔๐	๑๐๐

การออกแบบหน่วยการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ธรรมวินัย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

มาตรฐานการเรียนรู้ ส ๑.๑ รู้และเข้าใจประวัติความสำคัญศาสนาหลักธรรมของพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่นมีศรัทธาที่ถูกต้องยึดมั่นและปฏิบัติตามหลักธรรม
เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้ ม.๑/๑ อธิบายการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ประเทศไทย

สาระการเรียนรู้

สาระสำคัญ	ชิ้นงาน/ภาระงาน	ประเด็นและเกณฑ์ประเมิน	กิจกรรมการเรียนรู้	ชื่อหน่วย/ เวลา
<ul style="list-style-type: none"> - การสังคายนา - การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศไทย 	<ul style="list-style-type: none"> - ประวัติการสังคายนา - หลักฐานการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศไทย - หลักฐานยุคเถรวาทสมัยพระเจ้าอโศกมหาราช - หลักฐานยุคมหายาน - หลักฐานยุคเถรวาทแบบพุกาม - หลักฐานยุคเถรวาทลังกาวงศ์ - ใบความรู้และใบงาน 	<p>วิธีวัด</p> <ul style="list-style-type: none"> - ใบงาน - ผลงาน “การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศไทย” <p>เครื่องมือวัด</p> <ul style="list-style-type: none"> - แบบประเมินใบงาน - แบบประเมินผลงาน <p>เกณฑ์ประเมิน</p> <ul style="list-style-type: none"> - เกณฑ์ประเมินพฤติกรรม - เกณฑ์ประเมินใบงาน - เกณฑ์ประเมินผลงาน 	<p>❖ กระบวนการสอนพุทธวิธีแบบพุทธ (กระบวนการฟัง, การเขียน, การถาม, การคิดวิเคราะห์)</p> <p>ขั้นสืบค้น – เชื่อมโยง</p> <ul style="list-style-type: none"> - ประวัติการทำสังคายนา - เอกสารประกอบการสอนเกี่ยวกับลักษณะการเผยแผ่พระพุทธศาสนาออกชมพูทวีป - หลักฐานการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศไทย <p>ขั้นฝึก</p> <ul style="list-style-type: none"> - ใบงาน เรื่อง “การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศไทย” - ใบงาน เรื่อง “หลักฐานการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในแต่ละยุคสมัย” <p>ขั้นประยุกต์</p> <ul style="list-style-type: none"> - ครู นักเรียน สรุปสาระสำคัญของการสังคายนา และการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศไทย 	การเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ประเทศไทย

การออกแบบหน่วยการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ธรรมวินัย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

มาตรฐานการเรียนรู้ ส ๑.๑ รู้และเข้าใจประวัติความสำคัญศาสนาหลักธรรมของพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่นมีศรัทธาที่ถูกต้องยึดมั่นและปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้ ม.๑/๒ วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนาที่มีต่อสภาพแวดล้อมในสังคมไทยรวมทั้งการพัฒนาตนและครอบครัว

สาระสำคัญ	ชิ้นงาน/ภาระงาน	ประเด็นและเกณฑ์ประเมิน	กิจกรรมการเรียนรู้	ชื่อหน่วย/ เวลา
<p>ศึกษาความสำคัญของพระพุทธศาสนาต่อสังคมไทยในฐานะเป็น</p> <ul style="list-style-type: none"> - ศาสนาประจำชาติ - สถาบันหลักของสังคมไทย - สภาพแวดล้อมที่กว้างขวางและครอบคลุมสังคมไทย - การพัฒนาตนและครอบครัว 	<ul style="list-style-type: none"> - หลักฐานการทำสังคายนา - ความสำคัญของพระพุทธศาสนาในฐานะเป็นศาสนาประจำชาติ - หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในการพัฒนาตนและครอบครัว - ใบความรู้และใบงาน 	<p>วิธีวัด</p> <ul style="list-style-type: none"> - ตรวจใบงาน - ผลงาน “ประวัติและความสำคัญของพระพุทธศาสนา” <p>เครื่องมือวัด</p> <ul style="list-style-type: none"> - แบบประเมินใบงาน - แบบประเมินผลงาน <p>เกณฑ์ประเมิน</p> <ul style="list-style-type: none"> - เกณฑ์ประเมินพฤติกรรม - เกณฑ์ประเมินใบงาน - เกณฑ์ประเมินผลงาน 	<p>❖ กระบวนการสอนพุทธวิธีแบบพุทธ (กระบวนการฟัง, การเขียน, การถาม, การคิดวิเคราะห์)</p> <p>ขั้นสืบค้น – เชื่อมโยง</p> <ul style="list-style-type: none"> - ความสำคัญของพระพุทธศาสนาต่อสังคมไทย - เอกสารประกอบการสอนความสำคัญของพระพุทธศาสนาในฐานะเป็นศาสนาที่คนไทยส่วนใหญ่นับถือ <p>ขั้นฝึก</p> <ul style="list-style-type: none"> - ใบงาน เรื่อง “ประวัติและความสำคัญของพระพุทธศาสนา” - ใบงาน เรื่อง “พระพุทธศาสนากับการพัฒนาตนและครอบครัว” <p>ขั้นประยุกต์</p> <ul style="list-style-type: none"> - ครู นักเรียน สรุปสาระสำคัญของหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาด้านการพัฒนาตนเองและครอบครัว - การนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน 	ประวัติและความสำคัญของพระพุทธศาสนา

การออกแบบหน่วยการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ธรรมวินัย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

มาตรฐานการเรียนรู้ ส ๑.๑ รู้และเข้าใจประวัติความสำคัญศาสนาหลักธรรมของพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่นมีศรัทธาที่ถูกต้องยึดมั่นและปฏิบัติตามหลักธรรม
เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้ ม.๑/๓ วิเคราะห์พุทธประวัติตั้งแต่ประสูติจนถึงบำเพ็ญทุกกรกิริยา

สาระการเรียนรู้

สาระสำคัญ	ชิ้นงาน/ภาระงาน	ประเด็นและเกณฑ์ประเมิน	กิจกรรมการเรียนรู้	ชื่อหน่วย/ เวลา
วิเคราะห์พุทธประวัติ <ul style="list-style-type: none"> - ประสูติ - เทวทูต ๔ - การแสวงหาความรู้ - การบำเพ็ญทุกกรกิริยา 	<ul style="list-style-type: none"> - รูปภาพประสูติ ตรัสรู้ บำเพ็ญทุกกรกิริยา และปรินิพพาน - รูปภาพเทวทูตทั้ง ๔ - รูปภาพการจาริกแสวงหาความรู้ของพระพุทธเจ้า - วิเคราะห์พุทธประวัติ - ใบความรู้และใบงาน 	วิธีวัด <ul style="list-style-type: none"> - ใบงาน - ผลงาน “พุทธประวัติ” - ผลงาน “เทวทูตทั้ง ๔” เครื่องมือ <ul style="list-style-type: none"> - แบบประเมินใบงาน - แบบประเมินผลงาน เกณฑ์ประเมิน <ul style="list-style-type: none"> - เกณฑ์ประเมินพฤติกรรม - เกณฑ์ประเมินใบงาน - เกณฑ์ประเมินผลงาน 	❖ กระบวนการสอนพุทธวิธีแบบพุทธ (กระบวนการฟัง, การเขียน, การถาม, การคิดวิเคราะห์) <p>ขั้นสืบค้น – เชื่อมโยง</p> <ul style="list-style-type: none"> - เรื่องเล่าพุทธประวัติ - เอกสารประกอบการสอนเกี่ยวกับการประสูติ ตรัสรู้ ประกาศศาสนา และปรินิพพานของพระพุทธเจ้า <p>ขั้นฝึก</p> <ul style="list-style-type: none"> - ใบงาน เรื่อง “พุทธประวัติ” - ใบงาน เรื่อง “เทวทูตทั้ง ๔” - วิเคราะห์การเกิดขึ้นของเทวทูต ๔ <p>ขั้นประยุกต์</p> <ul style="list-style-type: none"> - ครู นักเรียน สรุปสาระสำคัญของการประสูติ บำเพ็ญทุกกรกิริยา แสวงหาความรู้ ตรัสรู้ ประกาศศาสนาและปรินิพพานของพระพุทธเจ้า 	พุทธประวัติ

การออกแบบหน่วยการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ธรรมวินัย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

มาตรฐานการเรียนรู้ ส ๑.๑ รู้และเข้าใจประวัติความสำคัญศาสนาหลักธรรมของพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่นมีศรัทธาที่ถูกต้องยึดมั่นและปฏิบัติตามหลักธรรม
เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้ ม.๑/๔ วิเคราะห์และประพจน์ติดตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด
สาระการเรียนรู้

สาระสำคัญ	ชิ้นงาน/ภาระงาน	ประเด็นและเกณฑ์ประเมิน	กิจกรรมการเรียนรู้	ชื่อหน่วย/ เวลา
<p>พุทธสาวก พุทธสาวิกา</p> <ul style="list-style-type: none"> - พระมหากัสสปะ - พระอุบาลี - พระกัศปโคตมิเถรี - อนาถบิณฑิกะ - นางวิสาขา 	<ul style="list-style-type: none"> - ประวัติพุทธสาวก - ประวัติพุทธสาวิกา - รูปภาพประกอบการบรรยาย - ใบความรู้และใบงาน 	<p>วิธีวัด</p> <ul style="list-style-type: none"> - ใบงาน - ผลงาน “ประวัติพุทธสาวกพุทธสาวิกา” <p>เครื่องมือ</p> <ul style="list-style-type: none"> - แบบประเมินใบงาน - แบบประเมินผลงาน <p>เกณฑ์ประเมิน</p> <ul style="list-style-type: none"> - เกณฑ์ประเมินพฤติกรรม - เกณฑ์ประเมินใบงาน - เกณฑ์ประเมินผลงาน 	<p>❖ กระบวนการสอนพุทธวิธีแบบพุทธ (กระบวนการฟัง, การเขียน, การถาม, การคิดวิเคราะห์)</p> <p>ขั้นสืบค้น – เชื่อมโยง</p> <ul style="list-style-type: none"> - พุทธสาวก พุทธสาวิกาที่บรรลุธรรมตามพระพุทธเจ้า - ประวัติพุทธสาวก พุทธสาวิกา <p>ขั้นฝึก</p> <ul style="list-style-type: none"> - ใบงาน เรื่อง “ประวัติพุทธสาวก พุทธสาวิกา” - นำเสนอประวัติพุทธสาวก พุทธสาวิกา <p>ขั้นประยุกต์</p> <ul style="list-style-type: none"> - ครู นักเรียน สรุปสาระสำคัญข้อคิด คติธรรม และเจตคติจากการศึกษาประวัติพุทธสาวก พุทธสาวิกา ของพระพุทธเจ้า - การนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน 	ประวัติพุทธสาวก และพุทธสาวิกา

การออกแบบหน่วยการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ธรรมวินัย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

มาตรฐานการเรียนรู้ ส ๑.๑ รู้และเข้าใจประวัติความสำคัญศาสนาหลักธรรมของพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่นมีศรัทธาที่ถูกต้องยึดมั่นและปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่อยุ่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้ ม.๑/๔ วิเคราะห์และประพุดิตนตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด

สาระสำคัญ	ชิ้นงาน/ภาระงาน	ประเด็นและเกณฑ์ประเมิน	กิจกรรมการเรียนรู้	ชื่อหน่วย/ เวลา
<p>ศึกษาชาดกในทางพระพุทธศาสนา</p> <ul style="list-style-type: none"> - อัมพชาดก - ดิตตชาดก - มิตตวินทุกชาดก - ราโชวาทชาดก - นันทวิสาขชาดก - สุวณณหงส์ชาดก 	<ul style="list-style-type: none"> - เรื่องเล่าอัมพชาดก - เรื่องเล่าดิตตชาดก - เรื่องเล่ามิตตวินทุกชาดก - เรื่องเล่าราโชวาทชาดก - เรื่องเล่านันทวิสาขชาดก - เรื่องเล่าสุวณณหงส์ชาดก - ใบความรู้และใบงาน 	<p>วิธีวัด</p> <ul style="list-style-type: none"> - ใบงาน - ผลงาน “เรื่องเล่าชาดก” <p>เครื่องมือ</p> <ul style="list-style-type: none"> - แบบประเมินใบงาน - แบบประเมินผลงาน <p>เกณฑ์ประเมิน</p> <ul style="list-style-type: none"> - เกณฑ์ประเมินพฤติกรรม - เกณฑ์ประเมินใบงาน - เกณฑ์ประเมินผลงาน 	<p>❖ กระบวนการสอนพุทธวิธีแบบพุทธ (กระบวนการฟัง, การเขียน, การถาม, การคิดวิเคราะห์)</p> <p>ขั้นสืบค้น – เชื่อมโยง</p> <ul style="list-style-type: none"> - ชาดกในทางพระพุทธศาสนา - เรื่องเล่าในทางพระพุทธศาสนา - วรรณคดี วรรณกรรม ในทางพระพุทธศาสนา <p>ขั้นฝึก</p> <ul style="list-style-type: none"> - ใบงานเรื่อง “เรื่องเล่าชาดก” - นำเสนอชาดก เรื่องเล่า วรรณคดี วรรณกรรมในทางพระพุทธศาสนา <p>ขั้นประยุกต์</p> <ul style="list-style-type: none"> - ครู นักเรียน สรุปสาระสำคัญข้อคิด คติธรรม และเจตคติจากการศึกษา ชาดก เรื่องเล่า วรรณคดี วรรณกรรมในทางพระพุทธศาสนา - การนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน 	ชาดกน่ารู้

การออกแบบหน่วยการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ธรรมวินัย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

มาตรฐานการเรียนรู้ ส ๑.๑ รู้และเข้าใจประวัติความสำคัญศาสนาหลักธรรมของพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่นมีศรัทธาที่ถูกต้องยึดมั่นและปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้ ม.๑/๕ อธิบายพุทธคุณและหลักธรรมสำคัญในกรอบอริยสัจ ๔ เห็นคุณค่าและนำไปพัฒนาแก้ปัญหาของตนเองและสังคม

สาระการเรียนรู้

สาระสำคัญ	ชิ้นงาน/ภาระงาน	ประเด็นและเกณฑ์ประเมิน	กิจกรรมการเรียนรู้	ชื่อหน่วย/ เวลา
<p>พุทธศาสนสุภาษิต</p> <ul style="list-style-type: none"> - ยี่ เว เสวติ ตาทิโส คบคนเช่นใดเป็นคนเช่นนั้น - อดตนา โจทยตตานัง จงเตือนตนด้วยตน - นิสมม กรณํ เสยโย ใคร่ครวญก่อนทำจึงดี - ทูราवासํ ฆรา ทุกขา เรือนที่ครองไม่ดินาทุกขมาให้ 	<ul style="list-style-type: none"> - ตัวอย่างพุทธศาสนสุภาษิตในพระพุทธศาสนา - แผนผังข้อคิดพุทธศาสนสุภาษิต - พุทธสุภาษิต สุภาษิต ภาษิต - รูปภาพพุทธศาสนสุภาษิตที่ปรากฏ - ใบความรู้และใบงาน 	<p>วิธีวัด</p> <ul style="list-style-type: none"> - ใบงาน - ผลงาน “พุทธศาสนสุภาษิต” <p>เครื่องมือ</p> <ul style="list-style-type: none"> - แบบประเมินใบงาน - แบบประเมินผลงาน <p>เกณฑ์ประเมิน</p> <ul style="list-style-type: none"> - เกณฑ์ประเมินพฤติกรรม - เกณฑ์ประเมินใบงาน 	<p>❖ กระบวนการสอนพุทธวิธีแบบปจฉา – วิสัชชา (กระบวนการถาม-ตอบ)</p> <p>ขั้นสืบค้น – เชื่อมโยง</p> <ul style="list-style-type: none"> - พุทธศาสนสุภาษิตหรือข้อคิดในทางพระพุทธศาสนา - พุทธพจน์ของพระพุทธเจ้า - ข้อแตกต่างระหว่างพุทธศาสนสุภาษิต สุภาษิต ภาษิต <p>ขั้นฝึก</p> <ul style="list-style-type: none"> - ใบงาน เรื่อง “พุทธศาสนสุภาษิต” - นักเรียนนำเสนอพุทธศาสนสุภาษิต สุภาษิต ภาษิต <p>ขั้นประยุกต์</p> <ul style="list-style-type: none"> - ครู นักเรียน สรุปสาระสำคัญพุทธศาสนสุภาษิต สุภาษิต ภาษิต จากการศึกษาพุทธศาสนสุภาษิต - การนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน 	พุทธศาสนา สุภาษิต

การออกแบบหน่วยการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ธรรมวินัย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

มาตรฐานการเรียนรู้ ส ๑.๑ รู้และเข้าใจประวัติความสำคัญศาสนาหลักธรรมของพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่นมีศรัทธาที่ถูกต้องยึดมั่นและปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้ ม.๑/๖ เห็นคุณค่าของการพัฒนาจิต เพื่อการเรียนรู้และการดำเนินชีวิตด้วยวิถีคิดแบบโยนิโสมนสิการ คือ วิถีคิดแบบคุณค่าแท้-คุณค่าเทียม และวิถีคิดแบบคุณ-โทษ และทางออกหรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของพระพุทธศาสนา

สาระการเรียนรู้

สาระสำคัญ	ชิ้นงาน/ภาระงาน	ประเด็นและเกณฑ์ประเมิน	กิจกรรมการเรียนรู้	ชื่อหน่วย/ เวลา
<p>ศึกษาหลักคิดทางพระพุทธศาสนาหรือวิถีคิดแบบโยนิโสมนสิการ</p> <ul style="list-style-type: none"> - วิถีคิดแบบคุณค่าแท้ –คุณค่าเทียม - วิถีคิดแบบคุณ-โทษและทางออก 	<ul style="list-style-type: none"> - ผังมโนทัศน์วิถีคิดแบบโยนิโสมนสิการ - ผังวิถีคิดแบบคุณค่าแท้-คุณค่าเทียม - ผังวิถีคิดแบบคุณ-โทษ - ใบความรู้และใบงาน 	<p>วิธีวัด</p> <ul style="list-style-type: none"> - ใบงาน - ผลงาน “วิถีคิดแบบโยนิโสมนสิการ” <p>เครื่องมือ</p> <ul style="list-style-type: none"> - แบบประเมินใบงาน - แบบประเมินผลงาน <p>เกณฑ์ประเมิน</p> <ul style="list-style-type: none"> - เกณฑ์ประเมินพฤติกรรม - เกณฑ์ประเมินใบงาน 	<p>❖ กระบวนการสอนพุทธวิธีแบบพหุสูตร (กระบวนการฟัง, การเขียน, การถาม, การคิดวิเคราะห์)</p> <p>ขั้นสืบค้น – เชื่อมโยง</p> <ul style="list-style-type: none"> - หลักคิดทางพระพุทธศาสนาหรือวิถีคิดแบบโยนิโสมนสิการ - วิถีคิดแบบคุณค่าแท้-คุณค่าเทียม วิถีคิดแบบคุณ-โทษ <p>ขั้นฝึก</p> <ul style="list-style-type: none"> - ใบงาน “วิถีคิดแบบคุณค่าแท้-คุณค่าเทียม” และ “วิถีคิดแบบคุณ-โทษ” - นักเรียนนำเสนอหลักคิดหรือวิถีทางพระพุทธศาสนา <p>ขั้นประยุกต์</p> <ul style="list-style-type: none"> - ครู นักเรียน สรุปสาระสำคัญหลักคิดหรือวิถีคิดทางพระพุทธศาสนา - การนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน 	หลักคิดแบบโยนิโสมนสิการ

การออกแบบหน่วยการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ธรรมวินัย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

มาตรฐานการเรียนรู้ ส ๑.๑ รู้และเข้าใจประวัติความสำคัญศาสนาหลักธรรมของพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่นมีศรัทธาที่ถูกต้องยึดมั่นและปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้ ม.๑/๘ วิเคราะห์และปฏิบัติตนตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในการดำรงชีวิตแบบพอเพียงและดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่ออยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข

สาระการเรียนรู้

สาระสำคัญ	ชิ้นงาน/ภาระงาน	ประเด็นและเกณฑ์ประเมิน	กิจกรรมการเรียนรู้	ชื่อหน่วย/ เวลา
<p>ศึกษาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา</p> <ul style="list-style-type: none"> - พระรัตนตรัย - อริยสัจ ๔ - สุข ๒ - คิหิสุข - ไตรสิกขา - กรรมฐาน ๒ - ปธาน ๔ - โกศล ๓ - มงคล ๓๘ 	<ul style="list-style-type: none"> - ความหมายพระรัตนตรัย - รูปภาพประกอบพระรัตนตรัย - หลักธรรมอริยสัจ ๔ - หลักธรรมสุข ๒ คิหิสุข - ไตรสิกขา กรรมฐาน ๒ - หลักธรรมปธาน ๔ โกศล ๓ และ มงคล ๓๘ - ใ้บความรู้และใ้บงาน 	<p>วิธีวัด</p> <ul style="list-style-type: none"> - ใบงาน - ผลงาน “พระรัตนตรัย” และ หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา <p>เครื่องมือ</p> <ul style="list-style-type: none"> - แบบประเมินใบงาน - แบบประเมินผลงาน <p>เกณฑ์ประเมิน</p> <ul style="list-style-type: none"> - เกณฑ์ประเมินพฤติกรรม - เกณฑ์ประเมินใบงาน - เกณฑ์ประเมินผลงาน 	<p>❖ กระบวนการสอนพุทธวิธีแบบโยนิโสมนสิการ (กระบวนการสร้างศรัทธาและวิธีคิดให้กับผู้เรียน)</p> <p>ขั้นสืบค้น – ขั้นเชื่อมโยง</p> <ul style="list-style-type: none"> - หลักธรรมในทางพระพุทธศาสนา - การดำเนินชีวิตโดยอาศัยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา <p>ขั้นฝึก</p> <ul style="list-style-type: none"> - ใบงาน เรื่อง “พระรัตนตรัย” และ - ใบงาน เรื่อง “หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา” <p>ขั้นประยุกต์</p> <ul style="list-style-type: none"> - ครู นักเรียน ร่วมกันสรุปสาระสำคัญที่ได้จากการศึกษาหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนา - การนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน 	หลักธรรมในการดำเนินชีวิต

การออกแบบหน่วยการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ธรรมวินัย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

มาตรฐานการเรียนรู้ ส ๑.๑ รู้และเข้าใจประวัติความสำคัญศาสนาหลักธรรมของพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่นมีศรัทธาที่ถูกต้องยึดมั่นและปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้ ม.๑/๙ วิเคราะห์เหตุผลความจำเป็นที่ทุกคนต้องศึกษาเรียนรู้ศาสนาอื่นๆ
 สาระการเรียนรู้

สาระสำคัญ	ชิ้นงาน/ภาระงาน	ประเด็นและเกณฑ์ประเมิน	กิจกรรมการเรียนรู้	ชื่อหน่วย/ เวลา
<ul style="list-style-type: none"> - หลักคำสอนและความเชื่อของศาสนาที่ตนนับถือ - การดำเนินชีวิตตามหลักคำสอนและความเชื่อ 	<ul style="list-style-type: none"> - หลักคำสอนหรือรูปสัญลักษณ์ของศาสนาที่ตนนับถือ - รูปภาพประกอบความเชื่อที่ตนนับถือ - รูปภาพการดำเนินชีวิตของแต่ละศาสนา - ใบความรู้และใบงาน 	วิธีวัด <ul style="list-style-type: none"> - ใบงาน - ผลงาน “๔ ศาสนาสำคัญของโลก” เครื่องมือ <ul style="list-style-type: none"> - แบบประเมินใบงาน - แบบประเมินผลงาน เกณฑ์ประเมิน <ul style="list-style-type: none"> - เกณฑ์ประเมินพฤติกรรม - เกณฑ์ประเมินใบงาน - เกณฑ์ประเมินผลงาน 	<p>❖ กระบวนการสอนพุทธวิธีแบบพุทธ (กระบวนการฟัง, การเขียน, การถาม, การคิดวิเคราะห์)</p> <p>ขั้นสืบค้น – เชื่อมโยง</p> <ul style="list-style-type: none"> - หลักคำสอนและความเชื่อทางศาสนาที่ตนนับถือ - การดำเนินชีวิตตามหลักคำสอนและความเชื่อ <p>ขั้นฝึก</p> <ul style="list-style-type: none"> - ใบงาน “๔ ศาสนาสำคัญของโลก” - นักเรียนค้นคว้าข้อมูลและนำเสนอ <p>กลุ่มที่ ๑ ศาสนาพราหมณ์ – ฮินดู</p> <p>กลุ่มที่ ๒ ศาสนาพุทธ</p> <p>กลุ่มที่ ๓ ศาสนาคริสต์</p> <p>กลุ่มที่ ๔ ศาสนาอิสลาม-ศาสนาซิกข์</p> <p>ขั้นประยุกต์</p> <ul style="list-style-type: none"> - ครู นักเรียน สรุปสาระสำคัญคำสอนและความเชื่อของศาสนาที่ตนนับถือ - สรุปการดำเนินชีวิตตามหลักคำสอนและความเชื่อในชีวิตประจำวัน 	หลักคำสอนและความเชื่อ

การออกแบบหน่วยการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ธรรมวินัย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

มาตรฐานการเรียนรู้ ส ๑.๑ รู้และเข้าใจประวัติความสำคัญศาสนาหลักธรรมของพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่นมีศรัทธาที่ถูกต้องยึดมั่นและปฏิบัติตามหลักธรรม
เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้ ม.๑/๑๐ ปฏิบัติตนต่อศาสนิกชนอื่นในสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม
สาระการเรียนรู้

สาระสำคัญ	ชิ้นงาน/ภาระงาน	ประเด็นและเกณฑ์ประเมิน	กิจกรรมการเรียนรู้	ชื่อหน่วย/ เวลา
<p>ศึกษาการกระทำของบุคคลที่เป็นแบบอย่างด้านศาสนสัมพันธ์</p> <ul style="list-style-type: none"> - บุคคลในท้องถิ่น - บุคคลในประเทศ - บุคคลในวรรณคดี วรรณกรรม ชาติ เรื่องเล่า 	<ul style="list-style-type: none"> - รูปภาพการประพฤติ ปฏิบัติตนต่อศาสนิกชนเดียวกันและต่างศาสนา - ผลงานของบุคคลที่เป็นตัวอย่างด้านศาสนสัมพันธ์ - ใบความรู้และใบงาน 	<p>วิธีวัด</p> <ul style="list-style-type: none"> - ใบงาน - ผลงาน “ผลงานของบุคคลที่เป็นตัวอย่างด้านศาสนสัมพันธ์” <p>เครื่องมือ</p> <ul style="list-style-type: none"> - แบบประเมินใบงาน - แบบประเมินผลงาน <p>เกณฑ์ประเมิน</p> <ul style="list-style-type: none"> - เกณฑ์ประเมินพฤติกรรม - เกณฑ์ประเมินใบงาน - เกณฑ์ประเมินผลงาน 	<p>❖ กระบวนการสอนพุทธวิธีแบบพุทธ (กระบวนการฟัง, การเขียน, การถาม, การคิดวิเคราะห์)</p> <p>ขั้นสืบค้น – เชื่อมโยง</p> <ul style="list-style-type: none"> - การทำหน้าที่และมารยาทของชาวพุทธ ผลงานของบุคคลที่เป็นตัวอย่างด้านศาสนสัมพันธ์ <p>ขั้นฝึก</p> <ul style="list-style-type: none"> - ใบงาน “หน้าที่และมารยาทชาวพุทธ” - ใบงาน “ผลงานของบุคคลที่เป็นตัวอย่างด้านศาสนสัมพันธ์” <p>ขั้นประยุกต์</p> <ul style="list-style-type: none"> - ครู นักเรียน สรุปสาระสำคัญหน้าที่และมารยาทของชาวพุทธที่ควรปฏิบัติ - การปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมต่อศาสนิกชนเดียวกันและต่างศาสนาในสถานการณ์ต่างๆ - การนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน 	หน้าที่และมารยาทของชาวพุทธ

การออกแบบหน่วยการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ธรรมวินัย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

มาตรฐานการเรียนรู้ ส ๑.๑ รู้และเข้าใจประวัติความสำคัญศาสนาหลักธรรมของพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่นมีศรัทธาที่ถูกต้องยึดมั่นและปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้ ม.๑/๑๑ วิเคราะห์การกระทำของบุคคลที่เป็นแบบอย่างด้านศาสนสัมพันธ์และนำเสนอแนวทางการปฏิบัติของตนเอง

สาระสำคัญ	ชิ้นงาน/ภาระงาน	ประเด็นและเกณฑ์ประเมิน	กิจกรรมการเรียนรู้	ชื่อหน่วย/ เวลา
<p>ศึกษาประวัติของชาวพุทธตัวอย่าง</p> <ul style="list-style-type: none"> - อนาคตบิณฑิกะ - นางวิสาขา - หมอชีวกโกมารภัจ 	<ul style="list-style-type: none"> - รูปภาพพุทธศาสนิกชนตัวอย่าง - ประวัติของอนาคตบิณฑิกะ - ประวัติของนางวิสาขา - ประวัติของหมอชีวกโกมารภัจ - ใบความรู้และใบงาน 	<p>วิธีวัด</p> <ul style="list-style-type: none"> - ใบงาน - ผลงาน “ชาวพุทธตัวอย่าง” <p>เครื่องมือ</p> <ul style="list-style-type: none"> - แบบประเมินใบงาน - แบบประเมินผลงาน <p>เกณฑ์ประเมิน</p> <ul style="list-style-type: none"> - เกณฑ์ประเมินพฤติกรรม - เกณฑ์ประเมินใบงาน - เกณฑ์ประเมินผลงาน 	<p>❖ กระบวนการสอนพุทธวิธีแบบพุทธ (กระบวนการฟัง, การเขียน, การถาม, การคิดวิเคราะห์)</p> <p>ขั้นสืบค้น – เชื่อมโยง</p> <ul style="list-style-type: none"> - พุทธศาสนิกชนผู้เห็นดวงตาธรรมหรือบรรลุธรรมตามพระพุทธเจ้า - พุทธศาสนิกชนที่เป็นตัวอย่างในสมัยพุทธกาล <p>ขั้นฝึก</p> <ul style="list-style-type: none"> - ใบงาน เรื่อง “ประวัติพุทธศาสนิกชนในสมัยพุทธกาล” - วิเคราะห์การปฏิบัติตนของพุทธศาสนิกชนในสมัยพุทธกาล - นำเสนอพุทธศาสนิกชนตัวอย่างในสมัยพุทธกาล <p>ขั้นประยุกต์</p> <ul style="list-style-type: none"> - ครู นักเรียน สรุปสาระสำคัญข้อคิด คติธรรม และเจตคติจากการศึกษาประวัติพุทธศาสนิกชนตัวอย่างในสมัยพุทธกาล - การนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน 	พุทธศาสนิกชนตัวอย่าง

การออกแบบหน่วยการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ธรรมวินัย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

มาตรฐานการเรียนรู้ ส ๑.๓ รู้ เข้าใจ และตระหนักในการปฏิบัติตนตามหลักพระวินัยบัญญัติ และประกาศ กฎ ระเบียบ คำสั่งมหาเถรสมาคม และพระราชบัญญัติคณะสงฆ์
ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้ ม.๑/๑ อธิบายหลักการ เจตนารมณ์ โครงสร้าง และสาระสำคัญของพระวินัยบัญญัติ
ม.๑/๒ ปฏิบัติตนตามหลักพระวินัยบัญญัติ

สาระการเรียนรู้

สาระสำคัญ	ชิ้นงาน/ภาระงาน	ประเด็นและเกณฑ์ประเมิน	กิจกรรมการเรียนรู้	ชื่อหน่วย/ เวลา
<p>ศึกษาปฐมเหตุพระวินัยบัญญัติ</p> <ul style="list-style-type: none"> - อุปสัมปทา - อนุสาสน์ - พระวินัย - สิกขาบท - ปาราชิก ๔ - สังฆาทิเสส ๑๓ - อนียต ๒ - นิสสัคคียปาจิตติย ๓๐ - ปาจิตติย ๙๒ - ปาฏิเทสนียะ ๔ - เสขยวัตร ๗๕ - อธิกรณสมณะ ๗ - มาตรการ - ศีล ๑๐ (สามเณรสิกขา) 	<ul style="list-style-type: none"> - อธิบายปฐมเหตุแห่งการบัญญัติพระวินัย - โครงสร้าง หลักการ เจตนารมณ์ และสาระสำคัญของพระวินัยบัญญัติ - หลักพระวินัย เรื่อง การอุปสัมปทา อนุสาสน์ พระวินัย สิกขาบท ปาราชิก ๔ สังฆาทิเสส ๑๓ อนียต ๒ นิสสัคคียปาจิตติย ๓๐ ปาจิตติย ๙๒ ปาฏิเทสนียะ ๔ เสขยวัตร ๗๕ อธิกรณสมณะ ๗ มาตรการ และศีล ๑๐ - แบบเรียนวินัยมุข ๑ - ปัญหาวินัยสอบธรรมสนามหลวง - ใบความรู้และใบงาน 	<p>วิธีวัด</p> <ul style="list-style-type: none"> - ใบงาน - ผลงาน “ปฐมเหตุแห่งการบัญญัติพระวินัย” - ผลงาน “หลักพระวินัยเบื้องต้น” - ผลงาน “ปัญหาวินัย” <p>เครื่องมือ</p> <ul style="list-style-type: none"> - แบบประเมินใบงาน - แบบประเมินผลงาน <p>เกณฑ์ประเมิน</p> <ul style="list-style-type: none"> - เกณฑ์ประเมินพฤติกรรม - เกณฑ์ประเมินใบงาน - เกณฑ์ประเมินผลงาน 	<p>❖ กระบวนการสอนพุทธวิธีแบบพุทธ (กระบวนการฟัง, การเขียน, การถาม, การคิดวิเคราะห์)</p> <p>ขั้นสืบค้น – เชื่อมโยง</p> <ul style="list-style-type: none"> - ปฐมเหตุแห่งการบัญญัติพระวินัย - หลักพระวินัยเบื้องต้นที่เกี่ยวข้องกับพระภิกษุ สามเณร - หลักการ เจตนารมณ์ โครงสร้าง และสาระสำคัญของพระวินัยบัญญัติ <p>ขั้นฝึก</p> <ul style="list-style-type: none"> - ใบงาน “ปฐมเหตุแห่งการบัญญัติพระวินัย” - ใบงาน “ปัญหาวินัยสอบธรรมสนามหลวง” <p>ขั้นประยุกต์</p> <ul style="list-style-type: none"> - ครู นักเรียน สรุปสาระสำคัญปฐมเหตุแห่งการบัญญัติพระวินัยของพระพุทธเจ้า หลักพระวินัยที่พระพุทธเจ้าบัญญัติ - การปฏิบัติตามพระวินัยเบื้องต้นของพระภิกษุ สามเณร - การนำหลักพระวินัยไปใช้ในการดำรงเพศสมณะ 	พระวินัยบัญญัติ

การออกแบบหน่วยการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ธรรมวินัย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

มาตรฐานการเรียนรู้ ส ๑.๑ รู้และเข้าใจประวัติความสำคัญศาสนาหลักธรรมของพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้องยึดมั่นและปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้ ม.๒/๑ อธิบายการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ประเทศเพื่อนบ้าน
 สาระการเรียนรู้

สาระสำคัญ	ชิ้นงาน/ภาระงาน	ประเด็นและเกณฑ์ประเมิน	กิจกรรมการเรียนรู้	ชื่อหน่วย/ เวลา
<ul style="list-style-type: none"> - การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศเพื่อนบ้าน - การนับถือพระพุทธศาสนาของประเทศเพื่อนบ้าน 	<ul style="list-style-type: none"> - หลักฐานการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศเพื่อนบ้าน - การนับถือพระพุทธศาสนาของประเทศเพื่อนบ้าน - ใบความรู้และใบงาน 	วิธีวัด <ul style="list-style-type: none"> - ใบงาน - ผลงาน “การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในประเทศเพื่อนบ้าน” เครื่องมือ <ul style="list-style-type: none"> - แบบประเมินใบงาน - แบบประเมินผลงาน เกณฑ์ประเมิน <ul style="list-style-type: none"> - เกณฑ์ประเมินพฤติกรรม - เกณฑ์ประเมินใบงาน - เกณฑ์ประเมินผลงาน 	<p>❖ กระบวนการสอนพุทธวิธีแบบพุทธ (กระบวนการฟัง, การเขียน, การถาม, การคิดวิเคราะห์)</p> <p>ขั้นสืบค้น – เชื่อมโยง</p> <ul style="list-style-type: none"> - หลักฐานการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในประเทศเพื่อนบ้าน - การนับถือพระพุทธศาสนาของประเทศเพื่อนบ้าน <p>ขั้นฝึก</p> <ul style="list-style-type: none"> - ใบงาน “การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในประเทศเพื่อนบ้าน” - นำเสนอการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและการนับถือพระพุทธศาสนาของประเทศเพื่อนบ้าน <p>ขั้นประยุกต์</p> <ul style="list-style-type: none"> - ครู นักเรียน สรุปสาระสำคัญการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในประเทศเพื่อนบ้าน 	การเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ประเทศเพื่อนบ้าน

การออกแบบหน่วยการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ธรรมวินัย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

มาตรฐานการเรียนรู้ ส ๑.๑ รู้และเข้าใจประวัติความสำคัญศาสนาหลักธรรมของพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้องยึดมั่นและปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้ ม.๒/๒ วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนาที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันดีกับประเทศเพื่อนบ้าน

ม.๒/๓ วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนาในฐานะที่เป็นรากฐานของวัฒนธรรมเอกลักษณ์ของชาติและมรดกของชาติ

ม.๒/๔ อภิปรายความสำคัญของพระพุทธศาสนากับการพัฒนาชุมชนและการจัดระเบียบสังคม

สาระการเรียนรู้

สาระสำคัญ	ชิ้นงาน/ภาระงาน	ประเด็นและเกณฑ์ประเมิน	กิจกรรมการเรียนรู้	ชื่อหน่วย/ เวลา
<p>ศึกษาความสำคัญของพระพุทธศาสนาต่อสังคมไทยในฐานะเป็น</p> <ul style="list-style-type: none"> - รากฐานของวัฒนธรรม - เอกลักษณ์และมรดกของชาติ - พระพุทธศาสนาเสริมสร้างความเข้าใจอันดีกับประเทศเพื่อนบ้าน - พระพุทธศาสนากับการพัฒนาชุมชนและจัดระเบียบสังคม 	<ul style="list-style-type: none"> - พระพุทธศาสนาที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันดีกับประเทศเพื่อนบ้าน - พระพุทธศาสนาในฐานะเป็นรากฐานของวัฒนธรรม เอกลักษณ์และมรดกของชาติ - พระพุทธศาสนากับการพัฒนาชุมชนและการจัดระเบียบชุมชน - ใบความรู้และใบงาน 	<p>วิธีวัด</p> <ul style="list-style-type: none"> - ใบงาน - ผลงาน “ความสำคัญของพระพุทธศาสนาต่อสังคมไทย” <p>เครื่องมือ</p> <ul style="list-style-type: none"> - แบบประเมินใบงาน - แบบประเมินผลงาน <p>เกณฑ์ประเมิน</p> <ul style="list-style-type: none"> - เกณฑ์ประเมินพฤติกรรม - เกณฑ์ประเมินใบงาน - เกณฑ์ประเมินผลงาน 	<p>❖ กระบวนการสอนพุทธวิธีแบบโยนิโสมนสิการ (กระบวนการสร้างศรัทธาและวิธีคิดให้กับผู้เรียน)</p> <p>ขั้นสืบค้น – ขั้นเชื่อมโยง</p> <ul style="list-style-type: none"> - ความสำคัญของพระพุทธศาสนาต่อสังคมไทย - ความสำคัญของพระพุทธศาสนากับการพัฒนาชุมชนและจัดระเบียบสังคม <p>ขั้นฝึก</p> <ul style="list-style-type: none"> - ใบงาน เรื่อง “ความสำคัญของพระพุทธศาสนา” - ใบงาน เรื่อง “พระพุทธศาสนากับการพัฒนาชุมชน” <p>ขั้นประยุกต์</p> <ul style="list-style-type: none"> - ครู นักเรียน สรุปสาระสำคัญของพระพุทธศาสนาในด้านช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันดีกับประเทศเพื่อนบ้าน และที่เป็นรากฐานของวัฒนธรรม เอกลักษณ์ และมรดกของชาติ 	ความสำคัญของพระพุทธศาสนา

การออกแบบหน่วยการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ธรรมวินัย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

มาตรฐานการเรียนรู้ ส ๑.๑ รู้และเข้าใจประวัติความสำคัญศาสนาหลักธรรมของพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้องยึดมั่นและปฏิบัติตามหลักธรรม
เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้ ม.๒/๕ วิเคราะห์พุทธประวัติตามที่กำหนด

สาระการเรียนรู้

สาระสำคัญ	ชิ้นงาน/ภาระงาน	ประเด็นและเกณฑ์ประเมิน	กิจกรรมการเรียนรู้	ชื่อหน่วย/ เวลา
วิเคราะห์พุทธประวัติ - การผจญมาร - การตรัสรู้ - การสั่งสอน	- ลักษณะสังคัมขมพูทวีป - รูปภาพประกอบการผจญมาร ของพระพุทธเจ้า - รูปภาพประกอบการตรัสรู้ของ พระพุทธเจ้า - การสั่งสอนและการเผยแผ่พระ พุทธศาสนา - ใบความรู้และใบงาน	วิธีวัด - ใบงาน - ผลงาน “พุทธประวัติ” เครื่องมือ - แบบประเมินใบงาน - แบบประเมินผลงาน เกณฑ์ประเมิน - เกณฑ์ประเมินพฤติกรรม - เกณฑ์ประเมินใบงาน - เกณฑ์ประเมินผลงาน	❖ กระบวนการสอนพุทธวิธีแบบปจฺฉา – วิสัชนา (กระบวนการถาม-ตอบ) ขั้นสืบค้น – ขั้นเชื่อมโยง - ลักษณะสังคัมในขมพูทวีป - การผจญมาร การตรัสรู้ การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของ พระพุทธเจ้า ขั้นฝึก - ใบงาน เรื่อง “การผจญมาร การตรัสรู้ และการสั่งสอน ของพระพุทธเจ้า” - วิเคราะห์สังคัมในขมพูทวีป ขั้นประยุกต์ - ครู นักเรียน สรุปการผจญมาร การตรัสรู้ และการ สั่งสอนของพระพุทธเจ้า	พุทธประวัติ

การออกแบบหน่วยการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ธรรมวินัย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

มาตรฐานการเรียนรู้ ส ๑.๑ รู้และเข้าใจประวัติความสำคัญศาสนาหลักธรรมของพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้องยึดมั่นและปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่อยุ่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้ ม.๒/๖ วิเคราะห์และประพฤติตนตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก และเรื่องเล่าตามที่กำหนด

สาระสำคัญ	ชิ้นงาน/ภาระงาน	ประเด็นและเกณฑ์ประเมิน	กิจกรรมการเรียนรู้	ชื่อหน่วย/ เวลา
ประวัติพุทธสาวก พุทธสาวิกา - พระสารีบุตร - พระโมคคัลลานะ - พระธัมมทินนาเถรี - พระปฏาจาราเถรี	- ประวัติพระสารีบุตร - ประวัติพระโมคคัลลานะ - ประวัติพระธัมมทินนาเถรี - ประวัติพระปฏาจาราเถรี - ใบความรู้และใบงาน	วิธีวัด - ใบงาน - ผลงาน “ประวัติพุทธสาวก พุทธสาวิกา” เครื่องมือ - แบบประเมินใบงาน - แบบประเมินผลงาน เกณฑ์ประเมิน - เกณฑ์ประเมินพฤติกรรม - เกณฑ์ประเมินใบงาน - เกณฑ์ประเมินผลงาน	❖ กระบวนการสอนพุทธวิธีแบบพุทธ (กระบวนการฟัง, การเขียน, การถาม, การคิดวิเคราะห์) ขั้นสืบค้น – เชื่อมโยง - พุทธสาวก พุทธสาวิกา ผู้เห็นดวงตาธรรมและออกบวชตามพระพุทธเจ้า ขั้นฝึก - ใบงาน เรื่อง “ประวัติพุทธสาวก พุทธสาวิกา” - นำเสนอประวัติพุทธสาวก พุทธสาวิกา ขั้นประยุกต์ - ครู นักเรียน สรุปสาระสำคัญข้อคิด คติธรรม และเจตคติจากการศึกษาประวัติพุทธสาวก พุทธสาวิกา - การนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน	ประวัติพุทธสาวก และพุทธสาวิกา

การออกแบบหน่วยการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ธรรมวินัย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

มาตรฐานการเรียนรู้ ส ๑.๑ รู้และเข้าใจประวัติความสำคัญศาสนาหลักธรรมของพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้องยึดมั่นและปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่อยุ่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้ ม.๒/๖ วิเคราะห์และประพฤติตนตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก และเรื่องเล่าตามที่กำหนด

สาระสำคัญ	ชิ้นงาน/ภาระงาน	ประเด็นและเกณฑ์ประเมิน	กิจกรรมการเรียนรู้	ชื่อหน่วย/ เวลา
<p>ประวัติพุทธศาสนิกชนตัวอย่าง</p> <ul style="list-style-type: none"> - นางขุชชุตตรา - พระเจ้าพิมพิสาร - สุมณมาลาการ - มิตตวินทุกชาดก - ราโชวาทชาดก 	<ul style="list-style-type: none"> - รูปภาพพุทธศาสนิกชนตัวอย่าง - ประวัตินางขุชชุตตรา - ประวัติพระเจ้าพิมพิสาร - ประวัติสุมณมาลาการ - ประวัติบุคคลตัวอย่างที่ปรากฏมณมิตตวินทุกชาดก และราโชวาทชาดก - ใบความรู้และใบงาน 	<p>วิธีวัด</p> <ul style="list-style-type: none"> - ใบงาน - ผลงาน “ชาวพุทธตัวอย่าง” <p>เครื่องมือ</p> <ul style="list-style-type: none"> - แบบประเมินใบงาน - แบบประเมินผลงาน <p>เกณฑ์ประเมิน</p> <ul style="list-style-type: none"> - เกณฑ์ประเมินพฤติกรรม - เกณฑ์ประเมินใบงาน - เกณฑ์ประเมินผลงาน 	<p>❖ กระบวนการสอนพุทธวิธีแบบพุทธ (กระบวนการฟัง, การเขียน, การถาม, การคิดวิเคราะห์)</p> <p>ขั้นสืบค้น – เชื่อมโยง</p> <ul style="list-style-type: none"> - พุทธศาสนิกชนผู้บรรลุหรือเห็นดวงตาธรรมตามพระพุทธเจ้า - พุทธศาสนิกชนที่เป็นตัวอย่างในสมัยพุทธกาล <p>ขั้นฝึก</p> <ul style="list-style-type: none"> - ประวัติพุทธศาสนิกชนตัวอย่าง - ประวัติบุคคลตัวอย่างในชาดก - นำเสนอพุทธศาสนิกชนตัวอย่าง <p>ขั้นประยุกต์</p> <ul style="list-style-type: none"> - ครู นักเรียน สรุปสาระสำคัญข้อคิด คติธรรม และเจตคติจากการศึกษาประวัติพุทธศาสนิกชนตัวอย่างในสมัยพุทธกาล - การนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน 	พุทธศาสนิกชนตัวอย่าง

การออกแบบหน่วยการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ธรรมวินัย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

มาตรฐานการเรียนรู้ ส ๑.๑ รู้และเข้าใจประวัติความสำคัญศาสนาหลักธรรมของพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้องยึดมั่นและปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่อยุ่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้ ม.๒/๗ อธิบายโครงสร้างและสาระสังเขปของพระไตรปิฎก

สาระการเรียนรู้

สาระสำคัญ	ชิ้นงาน/ภาระงาน	ประเด็นและเกณฑ์ประเมิน	กิจกรรมการเรียนรู้	ชื่อหน่วย/ เวลา
<p>ศึกษาโครงสร้างและความสำคัญของพระไตรปิฎก</p> <ul style="list-style-type: none"> - พระวินัยปิฎก - พระสุตตันตปิฎก - พระอภิธรรมปิฎก 	<ul style="list-style-type: none"> - แผนผังโครงสร้างพระไตรปิฎก - พระวินัยปิฎก - พระสุตตันตปิฎก - พระอภิธรรมปิฎก - ใบความรู้และใบงาน 	<p>วิธีวัด</p> <ul style="list-style-type: none"> - ใบงาน - ผลงาน “สารนารูจากพระไตรปิฎก” <p>เครื่องมือ</p> <ul style="list-style-type: none"> - แบบประเมินใบงาน - แบบประเมินผลงาน <p>เกณฑ์ประเมิน</p> <ul style="list-style-type: none"> - เกณฑ์ประเมินพฤติกรรม - เกณฑ์ประเมินใบงาน - เกณฑ์ประเมินผลงาน 	<p>❖ กระบวนการสอนพุทธวิธีแบบพุทธ (กระบวนการฟัง, การเขียน, การถาม, การคิดวิเคราะห์)</p> <p>ขั้นสืบค้น – เชื่อมโยง</p> <ul style="list-style-type: none"> - โครงสร้างของพระไตรปิฎกทางพระพุทธศาสนา - เนื้อหาพระวินัยปิฎก พระสุตตันตปิฎก และพระอภิธรรมปิฎก <p>ขั้นฝึก</p> <ul style="list-style-type: none"> - ใบงาน “สารนารูจากพระไตรปิฎก” - นำเสนอสาระสำคัญของพระไตรปิฎกตามที่กำหนด - หลักสำคัญของพระวินัยปิฎก พระสุตตันตปิฎก และพระอภิธรรมปิฎก <p>ขั้นประยุกต์</p> <ul style="list-style-type: none"> - ครู นักเรียน สรุปสาระสำคัญจากพระไตรปิฎกและการนำสาระจากพระไตรปิฎกไปประยุกต์ในชีวิตประจำวัน 	พระไตรปิฎก

การออกแบบหน่วยการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ธรรมวินัย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

มาตรฐานการเรียนรู้ ส ๑.๑ รู้และเข้าใจประวัติความสำคัญศาสนาหลักธรรมของพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้องยึดมั่นและปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่อยุ่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้ ม.๒/๘ อธิบายธรรมคุณ และหลักธรรมสำคัญในกรอบอริยสัจ ๔ ตามที่กำหนด เห็นคุณค่าและนำไปพัฒนาแก้ปัญหาของชุมชนและสังคม

สาระสำคัญ	ชิ้นงาน/ภาระงาน	ประเด็นและเกณฑ์ประเมิน	กิจกรรมการเรียนรู้	ชื่อหน่วย/ เวลา
<p>พุทธศาสนสุภาษิต</p> <ul style="list-style-type: none"> - กมมฺนา วตตตี โลโก สัตว์โลก ย่อมเป็นไปตามกรรม - กลฺยาณการี กลฺยาณํ ปาปการี จ ปาปํ ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว - สุโข ปุณฺณสฺส อจฺจโย การสั่งสมบุญนำสุขมาให้ - ปุชโก ลภเต ปุชํ วนทโก ปฏฺิ วนทํ ผู้บูชาเขา ย่อมได้รับการบูชาตอบ ผู้ไหว้เขา ย่อมได้รับการไหว้ตอบ 	<ul style="list-style-type: none"> - ตัวอย่างพุทธศาสนสุภาษิตในพระพุทธศาสนา - แผนผังข้อคิดพุทธศาสนสุภาษิต - พุทธสุภาษิต สุภาษิต ภาษิต - รูปภาพพุทธศาสนสุภาษิตที่ปรากฏ - ใบความรู้และใบงาน 	<p>วิธีวัด</p> <ul style="list-style-type: none"> - ใบงาน - ผลงาน “พุทธศาสนสุภาษิต” <p>เครื่องมือ</p> <ul style="list-style-type: none"> - แบบประเมินใบงาน - แบบประเมินผลงาน <p>เกณฑ์ประเมิน</p> <ul style="list-style-type: none"> - เกณฑ์ประเมินพฤติกรรม - เกณฑ์ประเมินใบงาน 	<p>❖ กระบวนการสอนพุทธวิธีแบบปจฺฉา – วิสัชนา (กระบวนการถาม-ตอบ)</p> <p>ขั้นสืบค้น – เชื่อมโยง</p> <ul style="list-style-type: none"> - พุทธศาสนสุภาษิตหรือข้อคิดในทางพระพุทธศาสนา - พุทธพจน์ของพระพุทธเจ้า - ข้อแตกต่างพุทธศาสนสุภาษิต สุภาษิต ภาษิต <p>ขั้นฝึก</p> <ul style="list-style-type: none"> - ใบงาน เรื่อง “พุทธศาสนสุภาษิต” - นำเสนอพุทธศาสนสุภาษิต สุภาษิต ภาษิต <p>ขั้นประยุกต์</p> <ul style="list-style-type: none"> - ครู นักเรียน สรุปสาระสำคัญเกี่ยวกับพุทธศาสนสุภาษิต สุภาษิต ภาษิต จากการศึกษาพุทธศาสนสุภาษิต - การนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน 	พุทธศาสนา สุภาษิต

การออกแบบหน่วยการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ธรรมวินัย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

มาตรฐานการเรียนรู้ ส ๑.๑ รู้และเข้าใจประวัติความสำคัญศาสนาหลักธรรมของพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้องยึดมั่นและปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้ ม.๒/๘ อธิบายธรรมคุณ และหลักธรรมสำคัญในกรอบอริยสัจ ๔ ตามที่กำหนด เห็นคุณค่าและนำไปพัฒนาแก้ปัญหาของชุมชนและสังคม

ม.๒/๑๑ วิเคราะห์การปฏิบัติตนตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเพื่อการดำรงตนอย่างเหมาะสมในกระแสความเปลี่ยนแปลงของโลกและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

สาระการเรียนรู้

สาระสำคัญ	ชิ้นงาน/ภาระงาน	ประเด็นและเกณฑ์ประเมิน	กิจกรรมการเรียนรู้	ชื่อหน่วย/ เวลา
<p>ศึกษาหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนา</p> <ul style="list-style-type: none"> - พระรัตนตรัย - ธรรมคุณ ๖ - อริยสัจ ๔ <p>ทุกข์ (ธรรมที่ควรรู้) สมุทัย (ธรรมที่ควรละ) นิโรธ (ธรรมที่ควรบรรลุ) มรรค (ธรรมที่ควรเจริญ)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ความหมายพระรัตนตรัย - รูปภาพประกอบพระรัตนตรัย - ธรรมคุณ ๖ - หลักธรรมอริยสัจ ๔ - ใบความรู้และใบงาน 	<p>วิธีวัด</p> <ul style="list-style-type: none"> - ใบงาน - ผลงาน “พระรัตนตรัย” และ “หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา” <p>เครื่องมือ</p> <ul style="list-style-type: none"> - แบบประเมินใบงาน - แบบประเมินผลงาน <p>เกณฑ์ประเมิน</p> <ul style="list-style-type: none"> - เกณฑ์ประเมินพฤติกรรม - เกณฑ์ประเมินใบงาน - เกณฑ์ประเมินผลงาน 	<p>❖ กระบวนการสอนพุทธวิธีแบบโยนิโสมนสิการ (กระบวนการสร้างศรัทธาและวิจิตรคิดให้กับผู้เรียน)</p> <p>ขั้นสืบค้น – ขั้นเชื่อมโยง</p> <ul style="list-style-type: none"> - พระรัตนตรัย - หลักธรรมในทางพระพุทธศาสนา - การดำเนินชีวิตโดยอาศัยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา <p>ขั้นฝึก</p> <ul style="list-style-type: none"> - ใบงาน เรื่อง “พระรัตนตรัย” และ - ใบงาน เรื่อง “หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา” <p>ขั้นประยุกต์</p> <ul style="list-style-type: none"> - ครู นักเรียน สรุปสาระสำคัญจากการศึกษาหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนา - การนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน 	หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

การออกแบบหน่วยการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ธรรมวินัย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

มาตรฐานการเรียนรู้ ส ๑.๑ รู้และเข้าใจประวัติความสำคัญศาสนาหลักธรรมของพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้องยึดมั่นและปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่อยุ่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้ ม.๒/๙ เห็นคุณค่าของการพัฒนาจิตเพื่อการเรียนรู้และดำเนินชีวิตด้วยวิถีคิดแบบโยนิโสมนสิการคือวิธีการคิดแบบอุบายปลูกเร้าคุณธรรมและวิธีการ คิดแบบอรรถสัมพันธหรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของพระพุทธศาสนา

สาระการเรียนรู้

สาระสำคัญ	ชิ้นงาน/ภาระงาน	ประเด็นและเกณฑ์ประเมิน	กิจกรรมการเรียนรู้	ชื่อหน่วย/ เวลา
<p>ศึกษาหลักคิดทางพระพุทธศาสนา หรือวิถีคิดแบบโยนิโสมนสิการ</p> <ul style="list-style-type: none"> - วิถีคิดแบบอุบายปลูกเร้าคุณธรรม - วิถีคิดแบบอรรถธรรมสัมพันธ์ 	<ul style="list-style-type: none"> - ผังมโนทัศน์วิถีคิดแบบโยนิโสมนสิการ - ผังวิถีคิดแบบอุบายปลูกเร้าคุณธรรม - ผังวิถีคิดแบบอรรถธรรมสัมพันธ์ - ใบความรู้และใบงาน 	<p>วิธีวัด</p> <ul style="list-style-type: none"> - ใบงาน - ผลงาน “วิถีคิดแบบโยนิโสมนสิการ” <p>เครื่องมือ</p> <ul style="list-style-type: none"> - แบบประเมินใบงาน - แบบประเมินผลงาน <p>เกณฑ์ประเมิน</p> <ul style="list-style-type: none"> - เกณฑ์ประเมินพฤติกรรม - เกณฑ์ประเมินใบงาน 	<p>❖ กระบวนการสอนพุทธวิธีแบบพุทธ (กระบวนการฟัง, การเขียน, การถาม, การคิดวิเคราะห์)</p> <p>ขั้นสืบค้น – เชื่อมโยง</p> <ul style="list-style-type: none"> - หลักคิดทางพระพุทธศาสนาหรือวิถีคิดแบบโยนิโสมนสิการ - วิถีคิดแบบอุบายปลูกเร้าคุณธรรม - วิถีคิดแบบอรรถธรรมสัมพันธ์ <p>ขั้นฝึก</p> <ul style="list-style-type: none"> - ใบงาน “วิถีคิดแบบอุบายปลูกเร้าคุณธรรม” และ “วิถีคิดแบบอรรถธรรมสัมพันธ์” - นำเสนอหลักคิดหรือวิถีทางพระพุทธศาสนา <p>ขั้นประยุกต์</p> <ul style="list-style-type: none"> - ครู นักเรียน สรุปสาระสำคัญหลักคิดหรือวิถีคิดทางพระพุทธศาสนา - การนำหลักคิดหรือวิถีคิดทางพระพุทธศาสนาไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน 	หลักคิดแบบโยนิโสมนสิการ

การออกแบบหน่วยการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ธรรมวินัย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

มาตรฐานการเรียนรู้ ส ๑.๓ รู้ เข้าใจ และตระหนักในการปฏิบัติตนตามหลักพระวินัยบัญญัติ และประกาศ กฎ ระเบียบ คำสั่งมหาเถรสมาคม และพระราชบัญญัติคณะสงฆ์
ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้ ม.๒/๑ อธิบายหลักการ เจตนารมณ์ โครงสร้าง และสาระสำคัญของพระวินัยบัญญัติ
ม.๒/๒ ปฏิบัติตนตามหลักพระวินัยบัญญัติ

สาระการเรียนรู้

สาระสำคัญ	ชิ้นงาน/ภาระงาน	ประเด็นและเกณฑ์ประเมิน	กิจกรรมการเรียนรู้	ชื่อหน่วย/ เวลา
<p>ศึกษาปฐมเหตุพระวินัยบัญญัติ</p> <ul style="list-style-type: none"> - กายบริหาร - บริหาร บริโภค - นิสสัย - วัตร - คาวระ - จำพรรษา - อุโบสถ ปวารณา - อุปปทิกิริยา - กาลิก ๔ - ภัณฑะต่างเจ้าของ - วินัยกรรม - ปกิณณะ - เสขียวัตร 	<ul style="list-style-type: none"> - อธิบายมูลเหตุแห่งการบัญญัติพระวินัยมูลบัญญัติ - โครงสร้าง หลักการ เจตนารมณ์ และสาระสำคัญของพระวินัยบัญญัติ - หลักบัญญัติ คือ กายบริหาร บริหาร บริโภค นิสสัย วัตร คาวระ จำพรรษา อุโบสถ ปวารณา อุปปทิกิริยา กาลิก ๔ ภัณฑะต่างเจ้าของ วินัยกรรม ปกิณณะ เสขียวัตร - แบบเรียนวินัยมุข ๒ - ปัญหาวินัยสอบธรรมสนามหลวง - ใบความรู้และใบงาน 	<p>วิธีวัด</p> <ul style="list-style-type: none"> - ใบงาน - ผลงาน “พระวินัยบัญญัติ” - ผลงาน “ปัญหาวินัย” <p>เครื่องมือ</p> <ul style="list-style-type: none"> - แบบประเมินใบงาน - แบบประเมินผลงาน <p>เกณฑ์ประเมิน</p> <ul style="list-style-type: none"> - เกณฑ์ประเมินพฤติกรรม - เกณฑ์ประเมินใบงาน - เกณฑ์ประเมินผลงาน 	<p>❖ กระบวนการสอนพุทธวิธีแบบพุทธ (กระบวนการฟัง, การเขียน, การถาม, การคิดวิเคราะห์)</p> <p>ขั้นสืบค้น – เชื่อมโยง</p> <ul style="list-style-type: none"> - มูลเหตุแห่งการบัญญัติพระวินัยบัญญัติ - หลักการ เจตนารมณ์ โครงสร้าง และสาระสำคัญของพระวินัยบัญญัติ <p>ขั้นฝึก</p> <ul style="list-style-type: none"> - ใบงาน “มูลเหตุแห่งการบัญญัติพระวินัยบัญญัติ” - ใบงาน “ปัญหาวินัยสอบธรรมสนามหลวง” <p>ขั้นประยุกต์</p> <ul style="list-style-type: none"> - ครู นักเรียน สรุปสาระสำคัญมูลเหตุแห่งการบัญญัติพระวินัย - การปฏิบัติตามพระวินัยบัญญัติของพระภิกษุ สามเณรที่พระพุทธเจ้าบัญญัติขึ้น - การนำหลักพระวินัยบัญญัติไปใช้ในการดำรงเพศสมณะ 	พระวินัยบัญญัติ

การออกแบบหน่วยการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ธรรมวินัย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

มาตรฐานการเรียนรู้ ส ๑.๑ รู้และเข้าใจประวัติความสำคัญศาสนาหลักธรรมของพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้องยึดมั่นและปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่อยุ่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้ ม.๓/๑ อธิบายการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ประเทศต่างๆ ทั่วโลก

สาระการเรียนรู้

สาระสำคัญ	ชิ้นงาน/ภาระงาน	ประเด็นและเกณฑ์ประเมิน	กิจกรรมการเรียนรู้	ชื่อหน่วย/ เวลา
<ul style="list-style-type: none"> - การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศต่างๆ - การนับถือพระพุทธศาสนาของประเทศต่างๆ 	<ul style="list-style-type: none"> - การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศต่างๆ - หลักฐานการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ประเทศต่างๆ ทั่วโลก - ประเทศที่นับถือพระพุทธศาสนา - ใบความรู้และใบงาน 	วิธีวัด <ul style="list-style-type: none"> - ใบงาน - ผลงาน “การเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ประเทศต่างๆ ทั่วโลก” เครื่องมือ <ul style="list-style-type: none"> - แบบประเมินใบงาน - แบบประเมินผลงาน เกณฑ์ประเมิน <ul style="list-style-type: none"> - เกณฑ์ประเมินพฤติกรรม - เกณฑ์ประเมินใบงาน - เกณฑ์ประเมินผลงาน 	<p>❖ กระบวนการสอนพุทธวิธีแบบพุทธ (กระบวนการฟัง, การเขียน, การถาม, การคิดวิเคราะห์)</p> <p>ขั้นสืบค้น – เชื่อมโยง</p> <ul style="list-style-type: none"> - การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศต่างๆ - การนับถือพระพุทธศาสนาของประเทศต่างๆ <p>ขั้นฝึก</p> <ul style="list-style-type: none"> - ใบงาน “การเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ประเทศต่างๆ” - ใบงาน “การนับถือพระพุทธศาสนาของประเทศต่างๆ” - นำเสนอการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ประเทศต่างๆ และการนับถือพระพุทธศาสนาของประเทศต่างๆ <p>ขั้นประยุกต์</p> <ul style="list-style-type: none"> - ครู นักเรียน สรุปสาระสำคัญการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศต่างๆ และการนับถือพระพุทธศาสนาของประเทศต่างๆ 	การเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ต่างแดน

การออกแบบหน่วยการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ธรรมวินัย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

มาตรฐานการเรียนรู้ ส ๑.๑ รู้และเข้าใจประวัติความสำคัญศาสนาหลักธรรมของพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้องยึดมั่นและปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้ ม.๓/๒ วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนาในฐานะที่ช่วยเสริมสร้างอารยธรรมและความสงบสุขแก่มวลมนุษยชาติ

สาระสำคัญ	ชิ้นงาน/ภาระงาน	ประเด็นและเกณฑ์ประเมิน	กิจกรรมการเรียนรู้	ชื่อหน่วย/ เวลา
<ul style="list-style-type: none"> - พระพุทธศาสนาช่วยสร้างสรรค์อารยธรรม - พระพุทธศาสนาช่วยสร้างความสงบสุขแก่มวลมนุษยชาติ 	<ul style="list-style-type: none"> - ร่องรอยอารยธรรมที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา - ความสงบสุขของโลกมนุษย์ที่เกิดจากพระพุทธศาสนา - ใบความรู้และใบงาน 	วิธีวัด <ul style="list-style-type: none"> - ใบงาน - ผลงาน “ความสำคัญของพระพุทธศาสนา” เครื่องมือ <ul style="list-style-type: none"> - แบบประเมินใบงาน - แบบประเมินผลงาน เกณฑ์ประเมิน <ul style="list-style-type: none"> - เกณฑ์ประเมินพฤติกรรม - เกณฑ์ประเมินใบงาน - เกณฑ์ประเมินผลงาน 	<p>❖ กระบวนการสอนพุทธวิธีแบบโยนิโสมนสิการ (กระบวนการสร้างศรัทธาและวิธีคิดให้กับผู้เรียน)</p> <p>ขั้นสืบค้น – ขั้นเชื่อมโยง</p> <ul style="list-style-type: none"> - ความสำคัญของพระพุทธศาสนา - พระพุทธศาสนากับความสงบสุขของโลกมนุษย์ <p>ขั้นฝึก</p> <ul style="list-style-type: none"> - ใบงาน เรื่อง “ความสำคัญของพระพุทธศาสนา” - ใบงาน เรื่อง “พระพุทธศาสนากับร่องรอยอารยธรรม” <p>ขั้นประยุกต์</p> <ul style="list-style-type: none"> - ครู นักเรียนสรุปสาระสำคัญจากการศึกษาความสำคัญของพระพุทธศาสนาในฐานะที่ช่วยสร้างสรรค์อารยธรรมและความสงบสุขแก่มวลมนุษยชาติ - การนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน 	พระพุทธศาสนากับการสร้าง สรรค์อารยธรรม

การออกแบบหน่วยการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ธรรมวินัย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

มาตรฐานการเรียนรู้ ส ๑.๑ รู้และเข้าใจประวัติความสำคัญศาสนาหลักธรรมของพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้องยึดมั่นและปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่อยุ่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้ ม.๓/๓ อภิปรายความสำคัญของพระพุทธศาสนากับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาอย่างยั่งยืน
 สาระการเรียนรู้

สาระสำคัญ	ชิ้นงาน/ภาระงาน	ประเด็นและเกณฑ์ประเมิน	กิจกรรมการเรียนรู้	ชื่อหน่วย/ เวลา
<ul style="list-style-type: none"> - พระพุทธศาสนากับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง - พระพุทธศาสนากับการพัฒนาอย่างยั่งยืน 	<ul style="list-style-type: none"> - ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง - หลักธรรมทางพระพุทธศาสนากับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง - ใบความรู้และใบงาน 	วิธีวัด <ul style="list-style-type: none"> - ใบงาน - ผลงาน “หลักธรรมทางพระพุทธศาสนากับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” เครื่องมือ <ul style="list-style-type: none"> - แบบประเมินใบงาน - แบบประเมินผลงาน เกณฑ์ประเมิน <ul style="list-style-type: none"> - เกณฑ์ประเมินพฤติกรรม - เกณฑ์ประเมินใบงาน 	<p>❖ กระบวนการสอนพุทธวิธีแบบปจณา – วิสัชนา (กระบวนการถาม-ตอบ)</p> <p>ขั้นสืบค้น – ขั้นเชื่อมโยง</p> <ul style="list-style-type: none"> - ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง - หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาและการพัฒนาที่ยั่งยืน <p>ขั้นฝึก</p> <ul style="list-style-type: none"> - ใบงาน เรื่อง “หลักธรรมทางพระพุทธศาสนากับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” - นำเสนอหลักธรรมทางพระพุทธศาสนากับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง <p>ขั้นประยุกต์</p> <ul style="list-style-type: none"> - ครู นักเรียนสรุปสาระสำคัญของหลักธรรมทางพระพุทธศาสนากับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง - การนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน 	พระพุทธศาสนากับแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

การออกแบบหน่วยการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ธรรมวินัย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

มาตรฐานการเรียนรู้ ส ๑.๑ รู้และเข้าใจประวัติความสำคัญศาสนาหลักธรรมของพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้องยึดมั่นและปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้ ม.๓/๔ วิเคราะห์พุทธประวัติจากพระพุทธรูปปางต่าง ๆ ตามที่กำหนด

สาระสำคัญ	ชิ้นงาน/ภาระงาน	ประเด็นและเกณฑ์ประเมิน	กิจกรรมการเรียนรู้	ชื่อหน่วย/ เวลา
ศึกษาพุทธประวัติจากพระพุทธรูป ปางต่างๆ - ปางมารวิชัย - ปางปฐมเทศนา - ปางลีลา - ปางประจำวันเกิด	<ul style="list-style-type: none"> - ประวัติพระพุทธรูปปางต่างๆ - รูปภาพพระพุทธรูปปางมารวิชัย - รูปภาพพระพุทธรูปปางปฐมเทศนา - รูปภาพพระพุทธรูปปางลีลา - รูปภาพพระพุทธรูปปางประจำวันเกิด - ใบความรู้และใบงาน 	วิธีวัด <ul style="list-style-type: none"> - ใบงาน - ผลงาน “ประวัติพระพุทธรูปปางต่างๆ” เครื่องมือ <ul style="list-style-type: none"> - แบบประเมินใบงาน - แบบประเมินผลงาน เกณฑ์ประเมิน <ul style="list-style-type: none"> - เกณฑ์ประเมินพฤติกรรม - เกณฑ์ประเมินใบงาน - เกณฑ์ประเมินผลงาน 	❖ กระบวนการสอนพุทธวิธีแบบปฐกษา – วิสัชชนา (กระบวนการถาม-ตอบ) ขั้นสืบค้น – ขั้นเชื่อมโยง <ul style="list-style-type: none"> - การแสดงปฐมเทศนา การแสดงโอวาทปาฏิโมกข์ - พระพุทธรูปปางต่างๆ ที่ปรากฏ ขั้นฝึก <ul style="list-style-type: none"> - ใบงาน เรื่อง “ประวัติพระพุทธรูปปางต่างๆ” - นำเสนอประวัติพุทธรูปปางต่างๆ ตามที่กำหนด ขั้นประยุกต์ <ul style="list-style-type: none"> - ครู นักเรียน สรุปสาระสำคัญการแสดงปฐมเทศนา การแสดงโอวาทปาฏิโมกข์ และพุทธประวัติจากพระพุทธรูปปางต่างๆ - การนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน 	พุทธประวัติจาก พุทธรูป

การออกแบบหน่วยการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ธรรมวินัย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

มาตรฐานการเรียนรู้ ส ๑.๑ รู้และเข้าใจประวัติความสำคัญศาสนาหลักธรรมของพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้องยึดมั่นและปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่อยุ่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้ ม.๓/๕ วิเคราะห์และประพฤติตนตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก และเรื่องเล่าตามที่กำหนด

สาระสำคัญ	ชิ้นงาน/ภาระงาน	ประเด็นและเกณฑ์ประเมิน	กิจกรรมการเรียนรู้	ชื่อหน่วย/ เวลา
<p>ศึกษาประวัติพุทธสาวก และพุทธสาวิกา</p> <ul style="list-style-type: none"> - พระอัญญาโกณฑัญญะ - พระมหาปชาบดีเถรี - พระเขมาเถรี 	<ul style="list-style-type: none"> - ประวัติพระอัญญาโกณฑัญญะ - ประวัติพระมหาปชาบดีเถรี - รูปภาพประวัติพุทธสาวก พุทธสาวิกา - ใบความรู้และใบงาน 	<p>วิธีวัด</p> <ul style="list-style-type: none"> - ใบงาน - ผลงาน “ประวัติพุทธสาวกพุทธสาวิกา” <p>เครื่องมือ</p> <ul style="list-style-type: none"> - แบบประเมินใบงาน - แบบประเมินผลงาน <p>เกณฑ์การประเมิน</p> <ul style="list-style-type: none"> - เกณฑ์ประเมินพฤติกรรม - เกณฑ์ประเมินใบงาน - เกณฑ์ประเมินผลงาน 	<p>❖ กระบวนการสอนพุทธวิธีแบบพุทธ (กระบวนการฟัง, การเขียน, การถาม, การคิดวิเคราะห์)</p> <p>ขั้นสืบค้น – เชื่อมโยง</p> <ul style="list-style-type: none"> - พุทธสาวก พุทธสาวิกาที่บรรลุธรรมหรือดวงตาเห็นธรรมตามพระพุทธเจ้า - ประวัติพุทธสาวก พุทธสาวิกา <p>ขั้นฝึก</p> <ul style="list-style-type: none"> - ใบงาน เรื่อง “ประวัติพุทธสาวก พุทธสาวิกา” - นักเรียนนำเสนอประวัติพุทธสาวก พุทธสาวิกา <p>ขั้นประยุกต์</p> <ul style="list-style-type: none"> - ครู นักเรียน สรุปสาระสำคัญข้อคิด คติธรรม และเจตคติจากการศึกษาประวัติพุทธสาวก พุทธสาวิกา - การนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน 	ประวัติพุทธสาวกและพุทธสาวิกา

การออกแบบหน่วยการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ธรรมวินัย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

มาตรฐานการเรียนรู้ ส ๑.๑ รู้และเข้าใจประวัติความสำคัญศาสนาหลักธรรมของพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้องยึดมั่นและปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่อยุ่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้ ม.๓/๕ วิเคราะห์และประพฤติตนตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก และเรื่องเล่าตามที่กำหนด

สาระการเรียนรู้

สาระสำคัญ	ชิ้นงาน/ภาระงาน	ประเด็นและเกณฑ์ประเมิน	กิจกรรมการเรียนรู้	ชื่อหน่วย/ เวลา
<p>ศึกษาพุทธศาสนิกชนตัวอย่าง</p> <ul style="list-style-type: none"> - พระเจ้าปเสนทิโกศล - จิตตคหบดี - จูฬสุภทัพา - นันทวิสาลาชดก - สุวณณหังสชดก 	<ul style="list-style-type: none"> - รูปภาพพุทธศาสนิกชนตัวอย่าง - ประวัติพระเจ้าปเสนทิโกศล - ประวัติจิตตคหบดี - ประวัติจูฬสุภทัพา - ประวัติบุคคลตัวอย่างที่ปรากฏในนันทวิสาลาชดก และสุวณณหังสชดก - ใบความรู้และใบงาน 	<p>วิธีวัด</p> <ul style="list-style-type: none"> - ใบงาน - ผลงาน “พุทธศาสนิกชนตัวอย่าง” <p>เครื่องมือ</p> <ul style="list-style-type: none"> - แบบประเมินใบงาน - แบบประเมินผลงาน <p>เกณฑ์การประเมิน</p> <ul style="list-style-type: none"> - เกณฑ์ประเมินพฤติกรรม - เกณฑ์ประเมินใบงาน - เกณฑ์ประเมินผลงาน 	<p>❖ กระบวนการสอนพุทธวิธีแบบพุทธ (กระบวนการฟัง, การเขียน, การถาม, การคิดวิเคราะห์)</p> <p>ขั้นสืบค้น – เชื่อมโยง</p> <ul style="list-style-type: none"> - พุทธศาสนิกชนผู้ดวงตาเห็นธรรมตามพระพุทธเจ้า - พุทธศาสนิกชนที่เป็นตัวอย่างในสมัยพุทธกาล <p>ขั้นฝึก</p> <ul style="list-style-type: none"> - ใบงาน เรื่อง “พุทธศาสนิกชนตัวอย่าง” - นำเสนอประวัติพุทธศาสนิกชนตัวอย่างในสมัยพุทธกาล - นำเสนอหลักธรรมที่พุทธศาสนิกชนตัวอย่างในสมัยพุทธกาลนำมาประพฤติปฏิบัติ <p>ขั้นประยุกต์</p> <ul style="list-style-type: none"> - ครู นักเรียน สรूपสาระสำคัญข้อคิด คติธรรมและเจตคติจากการศึกษาประวัติพุทธศาสนิกชนตัวอย่าง - การนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน 	พุทธศาสนิกชนตัวอย่าง

การออกแบบหน่วยการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ธรรมวินัย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

มาตรฐานการเรียนรู้ ส ๑.๑ รู้และเข้าใจประวัติความสำคัญศาสนาหลักธรรมของพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้องยึดมั่นและปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่อยุ่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้ ม.๓/๖ อธิบายสังฆคุณและหลักธรรมสำคัญในกรอบอริยสัจ ๔ หรือหลักธรรมของพระพุทธศาสนาที่กำหนด

สาระสำคัญ	ชิ้นงาน/ภาระงาน	ประเด็นและเกณฑ์ประเมิน	กิจกรรมการเรียนรู้	ชื่อหน่วย/ เวลา
<p>ศึกษาพุทธศาสนสุภาษิตและหลักคิดทางพระพุทธศาสนา</p> <ul style="list-style-type: none"> - อตฺตา หเว ชิตํ เสยโย ชนฺตํ นันฺนลลตฺติกา - ธมฺมจาริ สฺขํ เสติ ผู้ประพฤดิธรรมย่อมอยู่เป็นสุข - ปมาโท มจฺจุโน ปทํ ความประมาทเป็นทางแห่งความตาย - สฺสสฺสุสํ ลกฺเขตํ ปญฺญํ ผู้ฟังด้วยดีย่อมได้ปัญญา - พระไตรปิฎก พุทธปณิธาน ๔ ในมหาปรินิพพานสูตร 	<ul style="list-style-type: none"> - ตัวอย่างพุทธศาสนสุภาษิตในพระพุทธศาสนา - แผนผังข้อคิดพุทธศาสนสุภาษิต - สาระสำคัญของพุทธสุภาษิตสุภาษิต ภาษิต - รูปภาพพุทธศาสนสุภาษิตที่ปรากฏ - ใบความรู้และใบงาน 	<p>วิธีวัด</p> <ul style="list-style-type: none"> - ใบงาน - ผลงาน “พุทธศาสนสุภาษิต” <p>เครื่องมือ</p> <ul style="list-style-type: none"> - แบบประเมินใบงาน - แบบประเมินผลงาน <p>เกณฑ์ประเมิน</p> <ul style="list-style-type: none"> - เกณฑ์ประเมินพฤติกรรม - เกณฑ์ประเมินใบงาน 	<p>❖ กระบวนการสอนพุทธวิธีแบบปจฺฉา – วิสัชนา (กระบวนการถาม-ตอบ)</p> <p>ขั้นสืบค้น – เชื่อมโยง</p> <ul style="list-style-type: none"> - พุทธศาสนสุภาษิตหรือข้อคิดในทางพระพุทธศาสนา - พุทธพจน์ของพระพุทธเจ้า - ข้อแตกต่างของพุทธศาสนสุภาษิต สุภาษิต ภาษิต <p>ขั้นฝึก</p> <ul style="list-style-type: none"> - ใบงาน เรื่อง “พุทธศาสนสุภาษิต” - นำเสนอพุทธศาสนสุภาษิต สุภาษิต ภาษิต <p>ขั้นประยุกต์</p> <ul style="list-style-type: none"> - ครู นักเรียน สรุปสาระสำคัญพุทธศาสนสุภาษิต สุภาษิต ภาษิต - การนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน 	พุทธศาสนา สุภาษิต

การออกแบบหน่วยการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ธรรมวินัย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

มาตรฐานการเรียนรู้ ส ๑.๑ รู้และเข้าใจประวัติความสำคัญศาสนาหลักธรรมของพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้องยึดมั่นและปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้ ม.๓/๖ อธิบายสังฆคุณและหลักธรรมสำคัญในกรอบอริยสัจ ๔ หรือหลักธรรมของพระพุทธศาสนาที่กำหนด

ม.๓/๗ เห็นคุณค่าและวิเคราะห์การปฏิบัติตนตามหลักธรรมในการพัฒนาตนเพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการทำงานและการมีครอบครัว

สาระการเรียนรู้

สาระสำคัญ	ชิ้นงาน/ภาระงาน	ประเด็นและเกณฑ์ประเมิน	กิจกรรมการเรียนรู้	ชื่อหน่วย/ เวลา
<p>ศึกษาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในการพัฒนาตน</p> <ul style="list-style-type: none"> - พระรัตนตรัย สังฆคุณ ๙ - อริยสัจ ๔ ทุกข์ (ธรรมที่ควรรู้) สมุทัย (ธรรมที่ควรละ) นิโรธ (ธรรมที่ควรบรรลุ) มรรค (ธรรมที่ควรเจริญ) - มรรคมืองค์ ๘ - ปัญญา ๓ - สัมปยุตธรรม ๗ - บุญกิริยาวัตถุ ๑๐ - อุपाสกธรรม ๗ - มงคล ๓๘ 	<ul style="list-style-type: none"> - ความหมายพระรัตนตรัย - รูปภาพพระรัตนตรัย - หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในการพัฒนาตน - รูปภาพประกอบหลักธรรม - ใบความรู้และใบงาน 	<p>วิธีวัด</p> <ul style="list-style-type: none"> - ใบงาน - ผลงาน “พระรัตนตรัย” และ “หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา” <p>เครื่องมือ</p> <ul style="list-style-type: none"> - แบบประเมินใบงาน - แบบประเมินผลงาน <p>เกณฑ์ประเมิน</p> <ul style="list-style-type: none"> - เกณฑ์ประเมินพฤติกรรม - เกณฑ์ประเมินใบงาน - เกณฑ์ประเมินผลงาน 	<p>❖ กระบวนการสอนพุทธวิธีแบบโยนิโสมนสิการ (กระบวนการสร้างศรัทธาและวิจิตรให้กับผู้เรียน)</p> <p>ขั้นสืบค้น – ขั้นเชื่อมโยง</p> <ul style="list-style-type: none"> - พระรัตนตรัย - หลักธรรมในทางพระพุทธศาสนา - การดำเนินชีวิตโดยอาศัยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา <p>ขั้นฝึก</p> <ul style="list-style-type: none"> - ใบงาน เรื่อง “พระรัตนตรัย” และ - ใบงาน เรื่อง “หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา” <p>ขั้นประยุกต์</p> <ul style="list-style-type: none"> - ครู นักเรียน สรุปสาระสำคัญจากการศึกษาหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนา - การนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน 	หลักธรรมในการพัฒนาตน

การออกแบบหน่วยการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ธรรมวินัย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

มาตรฐานการเรียนรู้ ส ๑.๑ รู้และเข้าใจประวัติความสำคัญศาสนาหลักธรรมของพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้องยึดมั่นและปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้ ม.๓/๘ เห็นคุณค่าของการพัฒนาจิตเพื่อการเรียนรู้และดำเนินชีวิตด้วยวิถีคิดแบบโยนิโสมนสิการคือวิถีคิดแบบอริยสัจและวิถีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัยหรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของพระพุทธศาสนา

สาระการเรียนรู้

สาระสำคัญ	ชิ้นงาน/ภาระงาน	ประเด็นและเกณฑ์ประเมิน	กิจกรรมการเรียนรู้	ชื่อหน่วย/ เวลา
<p>ศึกษาหลักคิดทางพระพุทธศาสนาหรือวิถีคิดแบบโยนิโสมนสิการ</p> <ul style="list-style-type: none"> - วิถีคิดแบบอริยสัจ - วิถีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย 	<ul style="list-style-type: none"> - ผังมโนทัศน์วิถีคิดแบบโยนิโสมนสิการ - ผังวิถีคิดแบบอริยสัจ - ผังวิถีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย - ใบความรู้และใบงาน 	<p>วิธีวัด</p> <ul style="list-style-type: none"> - ใบงาน - ผลงาน “วิถีคิดแบบโยนิโสมนสิการ” <p>เครื่องมือ</p> <ul style="list-style-type: none"> - แบบประเมินใบงาน - แบบประเมินผลงาน <p>เกณฑ์ประเมิน</p> <ul style="list-style-type: none"> - เกณฑ์ประเมินพฤติกรรม - เกณฑ์ประเมินใบงาน 	<p>❖ กระบวนการสอนพุทธวิธีแบบพุทธ (กระบวนการฟัง, การเขียน, การถาม, การคิดวิเคราะห์)</p> <p>ขั้นสืบค้น – เชื่อมโยง</p> <ul style="list-style-type: none"> - หลักคิดทางพระพุทธศาสนาหรือวิถีคิดแบบโยนิโสมนสิการ - วิถีคิดแบบอริยสัจ - วิถีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย <p>ขั้นฝึก</p> <ul style="list-style-type: none"> - ใบงาน “วิถีคิดแบบอริยสัจ” และ “วิถีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย” - นำเสนอหลักคิดหรือวิธีทางพระพุทธศาสนา <p>ขั้นประยุกต์</p> <ul style="list-style-type: none"> - ครู นักเรียน สรุปสาระสำคัญหลักคิดหรือวิถีคิดทางพระพุทธศาสนา - การนำหลักคิดหรือวิถีคิดทางพระพุทธศาสนาไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน 	หลักคิดแบบโยนิโสมนสิการ

การออกแบบหน่วยการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ธรรมวินัย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

มาตรฐานการเรียนรู้ ส ๑.๑ รู้และเข้าใจประวัติความสำคัญศาสนาหลักธรรมของพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้องยึดมั่นและปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่อยุ่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้ ม.๓/๑๐ วิเคราะห์ความแตกต่างและยอมรับวิถีการดำเนินชีวิตของศาสนิกชนในศาสนาอื่นๆ

สาระการเรียนรู้

สาระสำคัญ	ชิ้นงาน/ภาระงาน	ประเด็นและเกณฑ์ประเมิน	กิจกรรมการเรียนรู้	ชื่อหน่วย/ เวลา
<ul style="list-style-type: none"> - หน้าที่ของชาวพุทธที่พึงปฏิบัติต่อศาสนิกชนในศาสนาอื่นๆ - มารยาทของชาวพุทธที่พึงปฏิบัติต่อศาสนิกชนในศาสนาอื่นๆ 	<ul style="list-style-type: none"> - รูปภาพการประพฤติ ปฏิบัติตนต่อศาสนิกชนเดียวกันและต่างศาสนา - ผลงานของบุคคลที่เป็นตัวอย่างด้านศาสนสัมพันธ์ - ใบความรู้และใบงาน 	วิธีวัด <ul style="list-style-type: none"> - ใบงาน - ใบงาน “ผลงานของบุคคลที่เป็นตัวอย่างด้านศาสนสัมพันธ์” เครื่องมือ <ul style="list-style-type: none"> - แบบประเมินใบงาน - แบบประเมินผลงาน เกณฑ์ประเมิน <ul style="list-style-type: none"> - เกณฑ์ประเมินพฤติกรรม - เกณฑ์ประเมินใบงาน - เกณฑ์ประเมินผลงาน 	<p>❖ กระบวนการสอนพุทธวิธีแบบพุทธ (กระบวนการฟัง, การเขียน, การถาม, การคิดวิเคราะห์)</p> <p>ขั้นสืบค้น – เชื่อมโยง</p> <ul style="list-style-type: none"> - การทำหน้าที่และมารยาทของชาวพุทธ - ผลงานของบุคคลที่เป็นตัวอย่างด้านศาสนสัมพันธ์ <p>ขั้นฝึก</p> <ul style="list-style-type: none"> - ใบงาน “หน้าที่และมารยาทชาวพุทธ” - ใบงาน “ผลงานของบุคคลที่เป็นตัวอย่างด้านศาสนสัมพันธ์” <p>ขั้นประยุกต์</p> <ul style="list-style-type: none"> - ครู นักเรียน สรปุสาระสำคัญหน้าที่และมารยาทของชาวพุทธที่ควรปฏิบัติ - การปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมต่อศาสนิกชนเดียวกันและต่างศาสนาในสถานการณ์ต่างๆ - การนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน 	หน้าที่และมารยาทชาวพุทธ

การออกแบบหน่วยการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ธรรมวินัย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

มาตรฐานการเรียนรู้	ส ๑.๓	รู้ เข้าใจ และตระหนักในการปฏิบัติตนตามหลักพระวินัยบัญญัติ และประกาศ กฎ ระเบียบ คำสั่งมหาเถรสมาคม และพระราชบัญญัติคณะสงฆ์
ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้	ม.๓/๑	อธิบาย หลักการ เจตนารมณ์ โครงสร้าง และสาระสำคัญของพระวินัยบัญญัติ และประกาศ กฎ ระเบียบ คำสั่งมหาเถรสมาคม และพระราชบัญญัติคณะสงฆ์
	ม.๓/๒	ปฏิบัติตนตามหลักพระวินัยบัญญัติ และประกาศ กฎ ระเบียบ คำสั่งมหาเถรสมาคม และพระราชบัญญัติคณะสงฆ์

สาระการเรียนรู้

สาระสำคัญ	ชิ้นงาน/ภาระงาน	ประเด็นและเกณฑ์ประเมิน	กิจกรรมการเรียนรู้	ชื่อหน่วย/ เวลา
<p>ศึกษาปฐมเหตุพระวินัยบัญญัติ</p> <ul style="list-style-type: none"> - สังฆกรรม - สีม่า - สมมติเจ้าหน้าที่ทำการสงฆ์ - กฐิน - บรรพชา อุปสมบท - วิธีระงับวิวาทาธิกรณ์ - วิธีระงับอนุวาทาธิกรณ์ - วิธีระงับอาปตตาทิกรณ์ - กิจจาธิกรณ์เนื่องด้วยนิคหกรรม - สังฆเภทและสังฆสามัคคี - ปกิณณกะ 	<ul style="list-style-type: none"> - อธิบายมูลเหตุแห่งการบัญญัติพระวินัยมูลบัญญัติ - โครงสร้าง หลักการ เจตนารมณ์ และสาระสำคัญของพระวินัยบัญญัติ - หลักมูลบัญญัติ คือ สังฆกรรม สีม่า สมมติเจ้าหน้าที่ทำการสงฆ์ กฐิน บรรพชา อุปสมบท วิธีระงับวิวาทาธิกรณ์ วิธีระงับอนุวาทาธิกรณ์ วิธีระงับอาปตตาทิกรณ์ กิจจาธิกรณ์เนื่องด้วยนิคหกรรม สังฆเภทและสังฆสามัคคี ปกิณณกะ - แบบเรียนวินัยมุข ๒ - ปัญหาวินัยสอบธรรมสนามหลวง - ใบความรู้และใบงาน 	<p>วิธีวัด</p> <ul style="list-style-type: none"> - ใบงาน - ผลงาน “มูลบัญญัติ” - ผลงาน “ปัญหาวินัย” - ผลงาน “หลักการ เจตนารมณ์ โครงสร้าง และสาระสำคัญของพระวินัยบัญญัติ” <p>เครื่องมือ</p> <ul style="list-style-type: none"> - แบบประเมินใบงาน - แบบประเมินผลงาน <p>เกณฑ์ประเมิน</p> <ul style="list-style-type: none"> - เกณฑ์ประเมินพฤติกรรม - เกณฑ์ประเมินใบงาน - เกณฑ์ประเมินผลงาน 	<p>❖ กระบวนการสอนพุทธวิธีแบบพุทธ (กระบวนการฟัง, การเขียน, การถาม, การคิดวิเคราะห์)</p> <p>ขั้นสืบค้น – เชื่อมโยง</p> <ul style="list-style-type: none"> - มูลเหตุแห่งการบัญญัติพระวินัยบัญญัติ - หลักการ เจตนารมณ์ โครงสร้าง และสาระสำคัญของพระวินัยบัญญัติ <p>ขั้นฝึก</p> <ul style="list-style-type: none"> - ใบงาน “มูลเหตุแห่งการบัญญัติพระวินัยบัญญัติ” - ใบงาน “ปัญหาวินัยสอบธรรมสนามหลวง” <p>ขั้นประยุกต์</p> <ul style="list-style-type: none"> - ครู นักเรียน สรุปสาระสำคัญมูลเหตุแห่งการบัญญัติพระวินัยบัญญัติ - การปฏิบัติตามพระวินัยบัญญัติของพระภิกษุ สามเณรที่พระพุทธเจ้าบัญญัติขึ้น - การนำหลักพระวินัยบัญญัติไปใช้ในการดำรงเพศสมณะ 	พระวินัยบัญญัติ

การออกแบบหน่วยการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ธรรมวินัย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

มาตรฐานการเรียนรู้	ส ๑.๓	รู้ เข้าใจ และตระหนักในการปฏิบัติตนตามหลักพระวินัยบัญญัติ และประกาศ กฎ ระเบียบ คำสั่งมหาเถรสมาคม และพระราชบัญญัติคณะสงฆ์
ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้	ม.๓/๑	อธิบาย หลักการ เจตนารมณ์ โครงสร้าง และสาระสำคัญของพระวินัยบัญญัติ และประกาศ กฎ ระเบียบ คำสั่งมหาเถรสมาคม และพระราชบัญญัติคณะสงฆ์
	ม.๓/๒	ปฏิบัติตนตามหลักพระวินัยบัญญัติ และประกาศ กฎ ระเบียบ คำสั่งมหาเถรสมาคม และพระราชบัญญัติคณะสงฆ์

สาระการเรียนรู้

สาระสำคัญ	ชิ้นงาน/ภาระงาน	ประเด็นและเกณฑ์ประเมิน	กิจกรรมการเรียนรู้	ชื่อหน่วย/ เวลา
<p>ศึกษาการออก ประกาศ กฎ ระเบียบ คำสั่งมหาเถรสมาคม และพระราชบัญญัติคณะสงฆ์</p> <ul style="list-style-type: none"> - ประกาศ - กฎ - ระเบียบ - คำสั่งมหาเถรสมาคม - พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ 	<ul style="list-style-type: none"> - สาระสำคัญของประกาศ กฎ ระเบียบ คำสั่งมหาเถรสมาคม และพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ - อธิบายการออกประกาศ กฎ ระเบียบ คำสั่งมหาเถรสมาคม และพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ - ตัวอย่าง ประกาศ กฎ ระเบียบ คำสั่งมหาเถรสมาคม และพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ - แผนผัง โครงสร้าง หลักการ เจตนารมณ์ ของประกาศ กฎ ระเบียบ คำสั่งมหาเถรสมาคม และพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ - ใบความรู้และใบงาน 	<p>วิธีวัด</p> <ul style="list-style-type: none"> - ใบงาน - ผลงาน “หลักการ เจตนารมณ์ โครงสร้าง และสาระสำคัญของ ประกาศ กฎ ระเบียบ คำสั่งมหาเถรสมาคม และพระราชบัญญัติคณะสงฆ์” <p>เครื่องมือ</p> <ul style="list-style-type: none"> - แบบประเมินใบงาน - แบบประเมินผลงาน <p>เกณฑ์ประเมิน</p> <ul style="list-style-type: none"> - เกณฑ์ประเมินพฤติกรรม - เกณฑ์ประเมินใบงาน - เกณฑ์ประเมินผลงาน 	<p>❖ กระบวนการสอนพุทธวิธีแบบพหุสุต (กระบวนการฟัง, การเขียน, การถาม, การคิดวิเคราะห์)</p> <p>ขั้นสืบค้น – เชื่อมโยง</p> <ul style="list-style-type: none"> - ประกาศ กฎ ระเบียบ คำสั่งมหาเถรสมาคม และพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ - หลักการ เจตนารมณ์ โครงสร้าง ของประกาศ กฎ ระเบียบ คำสั่งมหาเถรสมาคม และพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ <p>ขั้นฝึก</p> <ul style="list-style-type: none"> - ใบงาน “หลักการ เจตนารมณ์ โครงสร้าง และสาระสำคัญของประกาศ กฎ ระเบียบ คำสั่งมหาเถรสมาคม และพระราชบัญญัติคณะสงฆ์” <p>ขั้นประยุกต์</p> <ul style="list-style-type: none"> - ครู นักเรียน สรุปสาระสำคัญการออกประกาศ กฎ ระเบียบ คำสั่งมหาเถรสมาคม และพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ และการปฏิบัติตาม 	พระราชบัญญัติคณะสงฆ์

การวัดและประเมินผลสาระการเรียนรู้ธรรมวินัย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

ประเด็นการประเมิน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ (๑๓ ตัวชี้วัด)	ระดับคุณภาพ			
	ระดับ ๔	ระดับ ๓	ระดับ ๒	ระดับ ๑
มาตรฐาน ส ๑.๑ ม.๑/๑ อธิบายการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ประเทศไทย	นักเรียนอธิบายการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศไทยได้อย่างถูกต้องและสมบูรณ์	นักเรียนอธิบายการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศไทยได้อย่างถูกต้องแต่ไม่สมบูรณ์	นักเรียนอธิบายการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศไทยได้บางส่วนและไม่สมบูรณ์	นักเรียนอธิบายการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศไทยได้น้อยและไม่สมบูรณ์
มาตรฐาน ส ๑.๑ ม.๑/๒ วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนาที่มีต่อสภาพแวดล้อมในสังคมไทยรวมทั้งการพัฒนาตนและครอบครัว	นักเรียนวิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนาที่มีต่อสภาพแวดล้อมในสังคมไทยได้อย่างถูกต้องและสมบูรณ์	นักเรียนวิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนาที่มีต่อสภาพแวดล้อมในสังคมไทยได้อย่างถูกต้องแต่ไม่สมบูรณ์	นักเรียนวิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนาที่มีต่อสภาพแวดล้อมในสังคมไทยได้บางส่วนและไม่สมบูรณ์	นักเรียนวิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนาที่มีต่อสภาพแวดล้อมในสังคมไทยได้น้อยและไม่สมบูรณ์
มาตรฐาน ส ๑.๑ ม.๑/๓ วิเคราะห์พุทธประวัติตั้งแต่ประสูติจนถึงบำเพ็ญทุกรกิริยา	นักเรียนวิเคราะห์พุทธประวัติตั้งแต่ประสูติจนถึงบำเพ็ญทุกรกิริยาได้ถูกต้องและสมบูรณ์	นักเรียนวิเคราะห์พุทธประวัติตั้งแต่ประสูติจนถึงบำเพ็ญทุกรกิริยาได้ถูกต้องแต่ไม่สมบูรณ์	นักเรียนวิเคราะห์พุทธประวัติตั้งแต่ประสูติจนถึงบำเพ็ญทุกรกิริยาได้บางส่วนและไม่สมบูรณ์	นักเรียนวิเคราะห์พุทธประวัติตั้งแต่ประสูติจนถึงบำเพ็ญทุกรกิริยาได้น้อยและไม่สมบูรณ์
มาตรฐาน ส ๑.๑ ม.๑/๔ วิเคราะห์และประพจน์ติดตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติชาดกเรื่องเล่าและพุทธศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด	นักเรียนวิเคราะห์ข้อคิดจากประวัติชาดกเรื่องเล่าและพุทธศาสนิกชนตัวอย่างได้ถูกต้องและสมบูรณ์	นักเรียนวิเคราะห์ข้อคิดจากประวัติชาดกเรื่องเล่าและพุทธศาสนิกชนตัวอย่างได้ถูกต้องแต่ไม่สมบูรณ์	นักเรียนวิเคราะห์ข้อคิดจากประวัติชาดกเรื่องเล่าและพุทธศาสนิกชนตัวอย่างได้บางส่วนและไม่สมบูรณ์	นักเรียนวิเคราะห์ข้อคิดจากประวัติชาดกเรื่องเล่าและพุทธศาสนิกชนตัวอย่างได้น้อยและไม่สมบูรณ์
มาตรฐาน ส ๑.๑ ม.๑/๕ อธิบายพุทธคุณและหลักธรรมสำคัญในกรอบอริยสัจ ๔ เห็นคุณค่า และนำไปพัฒนาแก้ปัญหาของตนเองและสังคม	นักเรียนอธิบายพุทธคุณและหลักธรรมสำคัญในกรอบอริยสัจ ๔ ได้ถูกต้องและสมบูรณ์	นักเรียนอธิบายพุทธคุณและหลักธรรมสำคัญในกรอบอริยสัจ ๔ ได้ถูกต้องแต่ไม่สมบูรณ์	นักเรียนอธิบายพุทธคุณและหลักธรรมสำคัญในกรอบอริยสัจ ๔ ได้บางส่วนและไม่สมบูรณ์	นักเรียนอธิบายพุทธคุณและหลักธรรมสำคัญในกรอบอริยสัจ ๔ ได้น้อยและไม่สมบูรณ์
มาตรฐาน ส ๑.๑ ม.๑/๖ เห็นคุณค่าของการพัฒนาจิต เพื่อการเรียนรู้และการดำเนินชีวิตด้วยวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการคือวิธีคิดแบบคุณค่าแท้ – คุณค่าเทียม และวิธีคิดแบบคุณ – โทษ และทางออกหรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของพระพุทธศาสนา	นักเรียนเรียนรู้วิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการคือ วิธีคิดแบบคุณค่าแท้ – คุณค่าเทียม และวิธีคิดแบบคุณ – โทษ ได้ถูกต้องและสมบูรณ์	นักเรียนเรียนรู้วิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการคือ วิธีคิดแบบคุณค่าแท้ – คุณค่าเทียม และวิธีคิดแบบคุณ – โทษ ได้ถูกต้องแต่ไม่สมบูรณ์	นักเรียนเรียนรู้วิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการคือ วิธีคิดแบบคุณค่าแท้ – คุณค่าเทียม และวิธีคิดแบบคุณ – โทษ ได้บางส่วนและไม่สมบูรณ์	นักเรียนเรียนรู้วิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการคือ วิธีคิดแบบคุณค่าแท้ – คุณค่าเทียม และวิธีคิดแบบคุณ – โทษ ได้น้อยและไม่สมบูรณ์
มาตรฐาน ส ๑.๑ ม.๑/๗ สวดมนต์แผ่เมตตาบริหารจิตและเจริญปัญญาด้วยอานาปานสติหรือตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้ศาสนปฏิบัติ	ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้ศาสนปฏิบัติ	ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้ศาสนปฏิบัติ	ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้ศาสนปฏิบัติ
มาตรฐาน ส ๑.๑ ม.๑/๘	นักเรียนวิเคราะห์	นักเรียนวิเคราะห์	นักเรียนวิเคราะห์	นักเรียนวิเคราะห์

ประเด็นการประเมิน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ (๑๓ ตัวชี้วัด)	ระดับคุณภาพ			
	ระดับ ๔	ระดับ ๓	ระดับ ๒	ระดับ ๑
วิเคราะห์และปฏิบัติตนตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในการดำรงชีวิตแบบพอเพียงและดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อการอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข	หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในการดำรงชีวิตแบบพอเพียงได้ถูกต้องและสมบูรณ์	หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในการดำรงชีวิตแบบพอเพียงได้ถูกต้องแต่ไม่สมบูรณ์	หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในการดำรงชีวิตแบบพอเพียงได้บางส่วนและไม่สมบูรณ์	หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในการดำรงชีวิตแบบพอเพียงได้น้อยและไม่สมบูรณ์
มาตรฐาน ส ๑.๑ ม.๑/๙ วิเคราะห์เหตุผลความจำเป็นที่ทุกคนต้องศึกษาเรียนรู้ศาสนาอื่นๆ	นักเรียนวิเคราะห์เหตุผลความจำเป็นที่ทุกคนต้องศึกษาเรียนรู้ศาสนาอื่นๆ ได้ถูกต้องและสมบูรณ์	นักเรียนวิเคราะห์เหตุผลความจำเป็นที่ทุกคนต้องศึกษาเรียนรู้ศาสนาอื่นๆ ได้ถูกต้องแต่ไม่สมบูรณ์	นักเรียนวิเคราะห์เหตุผลความจำเป็นที่ทุกคนต้องศึกษาเรียนรู้ศาสนาอื่นๆ ได้บางส่วนและไม่สมบูรณ์	นักเรียนวิเคราะห์เหตุผลความจำเป็นที่ทุกคนต้องศึกษาเรียนรู้ศาสนาอื่นๆ ได้น้อยและไม่สมบูรณ์
มาตรฐาน ส ๑.๑ ม.๑/๑๐ ปฏิบัติตนต่อศาสนิกชนอื่นในสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม	นักเรียนปฏิบัติตนต่อศาสนิกชนอื่นในสถานการณ์ต่างๆ ได้ถูกต้องและเหมาะสม	นักเรียนปฏิบัติตนต่อศาสนิกชนอื่นในสถานการณ์ต่างๆ ได้ถูกต้องแต่ไม่เหมาะสม	นักเรียนปฏิบัติตนต่อศาสนิกชนอื่นในสถานการณ์ต่างๆ ได้บางส่วนและไม่เหมาะสม	นักเรียนปฏิบัติตนต่อศาสนิกชนอื่นในสถานการณ์ต่างๆ ได้น้อยและไม่เหมาะสม
มาตรฐาน ส ๑.๑ ม.๑/๑๑ วิเคราะห์การกระทำของบุคคลที่เป็นแบบอย่างด้านศาสนสัมพันธ์และนำเสนอแนวทางการปฏิบัติของตนเอง	นักเรียนวิเคราะห์การกระทำของบุคคลที่เป็นแบบอย่างด้านศาสนสัมพันธ์และนำเสนอแนวทางการปฏิบัติของตนเองได้ถูกต้องและสมบูรณ์	นักเรียนวิเคราะห์การกระทำของบุคคลที่เป็นแบบอย่างด้านศาสนสัมพันธ์และนำเสนอแนวทางการปฏิบัติของตนเองได้ถูกต้องแต่ไม่สมบูรณ์	นักเรียนวิเคราะห์การกระทำของบุคคลที่เป็นแบบอย่างด้านศาสนสัมพันธ์และนำเสนอแนวทางการปฏิบัติของตนเองได้บางส่วนและไม่สมบูรณ์	นักเรียนวิเคราะห์การกระทำของบุคคลที่เป็นแบบอย่างด้านศาสนสัมพันธ์และนำเสนอแนวทางการปฏิบัติของตนเองได้น้อยและไม่สมบูรณ์
มาตรฐาน ส ๑.๓ ม.๑/๑ อธิบาย หลักการ เจตนารมณ์ โครงสร้าง และสาระสำคัญของพระวินัยบัญญัติ	นักเรียนอธิบายหลักการ เจตนารมณ์ โครงสร้างและสาระสำคัญของพระวินัยบัญญัติได้ถูกต้องและสมบูรณ์	นักเรียนอธิบายหลักการ เจตนารมณ์ โครงสร้างและสาระสำคัญของพระวินัยบัญญัติได้ถูกต้องแต่ไม่สมบูรณ์	นักเรียนอธิบายหลักการ เจตนารมณ์ โครงสร้างและสาระสำคัญของพระวินัยบัญญัติได้บางส่วนและไม่สมบูรณ์	นักเรียนอธิบายหลักการ เจตนารมณ์ โครงสร้างและสาระสำคัญของพระวินัยบัญญัติได้น้อยและไม่สมบูรณ์
มาตรฐาน ส ๑.๓ ม.๑/๒ ปฏิบัติตนตามหลักพระวินัยบัญญัติ	นักเรียนปฏิบัติตนตามหลักพระวินัยบัญญัติได้ถูกต้องและครบถ้วน	นักเรียนปฏิบัติตนตามหลักพระวินัยบัญญัติได้ถูกต้องแต่ไม่ครบถ้วน	นักเรียนปฏิบัติตนตามหลักพระวินัยบัญญัติได้บางส่วนและไม่ครบถ้วน	นักเรียนปฏิบัติตนตามหลักพระวินัยบัญญัติได้น้อยและไม่ครบถ้วน

ประเด็นการประเมิน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ (๑๓ ตัวชี้วัด)	ระดับคุณภาพ			
	ระดับ ๔	ระดับ ๓	ระดับ ๒	ระดับ ๑
	ปฏิบัติถูกต้องและสมบูรณ์	ปฏิบัติถูกต้องแต่ไม่สมบูรณ์	ปฏิบัติบางส่วนและไม่สมบูรณ์	ปฏิบัติน้อยและไม่สมบูรณ์
มาตรฐาน ส ๑.๑ ม.๒/๘ อธิบายคุณและหลักธรรมสำคัญในกรอบอริยสัจ ๔ เห็นคุณค่าและนำไปพัฒนาแก้ปัญหาของชุมชนและสังคม	นักเรียนอธิบายคุณและหลักธรรมสำคัญในกรอบอริยสัจ ๔ ทางพระพุทธศาสนาได้ถูกต้องและสมบูรณ์	นักเรียนอธิบายคุณและหลักธรรมสำคัญในกรอบอริยสัจ ๔ ทางพระพุทธศาสนาได้ถูกต้องแต่ไม่สมบูรณ์	นักเรียนอธิบายคุณและหลักธรรมสำคัญในกรอบอริยสัจ ๔ ทางพระพุทธศาสนาได้บางส่วนและไม่สมบูรณ์	นักเรียนอธิบายคุณและหลักธรรมสำคัญในกรอบอริยสัจ ๔ ทางพระพุทธศาสนาได้น้อยและไม่สมบูรณ์
มาตรฐาน ส ๑.๑ ม.๒/๙ เห็นคุณค่าของการพัฒนาจิตเพื่อการเรียนรู้และดำเนินชีวิตด้วยวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ (กระบวนการสร้างศรัทธาและวิธีคิดให้กับผู้เรียน) คือ วิธีคิดแบบอุปายปลูกเร้าคุณธรรมและวิธีคิดแบบบรรลธรรมสัมพันธ์หรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของพระพุทธศาสนา	นักเรียนเข้าใจวิธีคิดแบบโยนิโส คือ วิธีคิดแบบอุปายปลูกเร้าคุณธรรมและวิธีคิดแบบบรรลธรรมสัมพันธ์หรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของพระพุทธศาสนาได้ถูกต้องและสมบูรณ์	นักเรียนเข้าใจวิธีคิดแบบโยนิโส คือ วิธีคิดแบบอุปายปลูกเร้าคุณธรรมและวิธีคิดแบบบรรลธรรมสัมพันธ์หรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของพระพุทธศาสนาได้ถูกต้องแต่ไม่สมบูรณ์	นักเรียนเข้าใจวิธีคิดแบบโยนิโส คือ วิธีคิดแบบอุปายปลูกเร้าคุณธรรมและวิธีคิดแบบบรรลธรรมสัมพันธ์หรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของพระพุทธศาสนาได้บางส่วนและไม่สมบูรณ์	นักเรียนเข้าใจวิธีคิดแบบโยนิโส คือ วิธีคิดแบบอุปายปลูกเร้าคุณธรรมและวิธีคิดแบบบรรลธรรมสัมพันธ์หรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของพระพุทธศาสนาได้น้อยและไม่สมบูรณ์
มาตรฐาน ส ๑.๑ ม.๒/๑๐ สวดมนต์แผ่เมตตาบริหารจิตและเจริญปัญญาด้วยอานาปานสติตามแนวทางพระพุทธศาสนา	ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้ ศาสนปฏิบัติ	ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้ ศาสนปฏิบัติ	ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้ ศาสนปฏิบัติ	ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้ ศาสนปฏิบัติ
มาตรฐาน ส ๑.๑ ม.๒/๑๑ วิเคราะห์การปฏิบัติตนตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเพื่อการดำรงตนอย่างเหมาะสม	นักเรียนวิเคราะห์การปฏิบัติตนตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเพื่อการดำรงตนอย่างเหมาะสมได้ถูกต้องและสมบูรณ์	นักเรียนวิเคราะห์การปฏิบัติตนตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเพื่อการดำรงตนอย่างเหมาะสมได้ถูกต้องแต่ไม่สมบูรณ์	นักเรียนวิเคราะห์การปฏิบัติตนตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเพื่อการดำรงตนอย่างเหมาะสมได้บางส่วนและไม่สมบูรณ์	นักเรียนวิเคราะห์การปฏิบัติตนตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเพื่อการดำรงตนอย่างเหมาะสมได้น้อยและไม่สมบูรณ์
มาตรฐาน ส ๑.๓ ม.๒/๑ อธิบาย หลักการ เจตนารมณ์ โครงสร้างและสาระสำคัญของพระวินัยบัญญัติ	นักเรียน อธิบายหลักการ เจตนารมณ์ โครงสร้างและสาระสำคัญของพระวินัยบัญญัติได้ถูกต้องและสมบูรณ์	นักเรียน อธิบายหลักการ เจตนารมณ์ โครงสร้างและสาระสำคัญของพระวินัยบัญญัติได้ถูกต้องแต่ไม่สมบูรณ์	นักเรียน อธิบายหลักการ เจตนารมณ์ โครงสร้างและสาระสำคัญของพระวินัยบัญญัติได้บางส่วนและไม่สมบูรณ์	นักเรียน อธิบายหลักการ เจตนารมณ์ โครงสร้างและสาระสำคัญของพระวินัยบัญญัติได้น้อยและไม่สมบูรณ์
มาตรฐาน ส ๑.๓ ม.๒/๒ ปฏิบัติตนตามหลักพระวินัยบัญญัติ	นักเรียนปฏิบัติตนตามหลักพระวินัยบัญญัติได้ถูกต้องและครบถ้วน	นักเรียนปฏิบัติตนตามหลักพระวินัยบัญญัติได้ถูกต้องแต่ไม่ครบถ้วน	นักเรียนปฏิบัติตนตามหลักพระวินัยบัญญัติได้บางส่วนและไม่ครบถ้วน	นักเรียนปฏิบัติตนตามหลักพระวินัยบัญญัติได้น้อยและไม่ครบถ้วน

การวัดและประเมินผลสาระการเรียนรู้ธรรมวินัย
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

ประเด็นการประเมิน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ (๑๓ ตัวชี้วัด)	ระดับคุณภาพ			
	ระดับ ๔	ระดับ ๓	ระดับ ๒	ระดับ ๑
มาตรฐาน ส ๑.๑ ม.๓/๑ อธิบายการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ ประเทศต่างๆ ทั่วโลก	นักเรียนอธิบายการ เผยแผ่พระพุทธ ศาสนาสู่ประเทศ ต่างๆ ทั่วโลก ได้ถูก ต้องและสมบูรณ์	นักเรียนอธิบายการ เผยแผ่พระพุทธ ศาสนาสู่ประเทศ ต่างๆ ทั่วโลก ได้ถูก ต้องแต่ไม่สมบูรณ์	นักเรียนอธิบายการ เผยแผ่พระพุทธ ศาสนาสู่ประเทศ ต่างๆ ทั่วโลก ได้บาง ส่วนและไม่สมบูรณ์	นักเรียนอธิบายการ เผยแผ่พระพุทธ ศาสนาสู่ประเทศ ต่างๆ ทั่วโลก ได้ น้อยและไม่สมบูรณ์
มาตรฐาน ส ๑.๑ ม.๓/๒ วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธ ศาสนาในฐานะที่ช่วยสร้างสรรค์อารย ธรรมและความสงบสุขแก่มวลโลก	นักเรียนวิเคราะห์ ความสำคัญของพระ พุทธศาสนาในฐานะ ที่ช่วยสร้างสรรค์ อารยธรรมและความ สงบสุขแก่มวลโลกได้ถูก ต้องและสมบูรณ์	นักเรียนวิเคราะห์ ความสำคัญของพระ พุทธศาสนาในฐานะ ที่ช่วยสร้างสรรค์ อารยธรรมและความ สงบสุขแก่มวลโลกได้ถูก ต้องแต่ไม่สมบูรณ์	นักเรียนวิเคราะห์ ความสำคัญของพระ พุทธศาสนาในฐานะ ที่ช่วยสร้างสรรค์ อารยธรรมและความ สงบสุขแก่มวลโลกได้บาง ส่วนและไม่สมบูรณ์	นักเรียนวิเคราะห์ ความสำคัญของพระ พุทธศาสนาในฐานะ ที่ช่วยสร้างสรรค์ อารยธรรมและความ สงบสุขแก่มวลโลกได้น้อย และไม่สมบูรณ์
มาตรฐาน ส ๑.๑ ม.๓/๓ อธิบายความสำคัญของพระพุทธ ศาสนากับปรัชญาของเศรษฐกิจพอ เพียงและ การพัฒนาอย่างยั่งยืน	นักเรียนอธิบาย ความสำคัญของพระ พุทธศาสนากับ ปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงได้ ถูกต้องและสมบูรณ์	นักเรียนอธิบาย ความสำคัญของพระ พุทธศาสนากับ ปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงได้ ถูกต้องแต่ไม่สมบูรณ์	นักเรียนอธิบาย ความสำคัญของพระ พุทธศาสนากับ ปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงได้ บางส่วนและไม่ สมบูรณ์	นักเรียนอธิบาย ความสำคัญของพระ พุทธศาสนากับ ปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงได้ น้อยและไม่สมบูรณ์
มาตรฐานที่ ส ๑.๑ ม.๓/๔ วิเคราะห์พุทธประวัติจากพระพุทธรูป ปางต่างๆ ตามที่กำหนด	นักเรียนวิเคราะห์ พุทธประวัติจากพระ พุทธรูปปางต่างๆ ตามที่กำหนดได้ถูก ต้องและสมบูรณ์	นักเรียนวิเคราะห์ พุทธประวัติจากพระ พุทธรูปปางต่างๆ ตามที่กำหนดได้ถูก ต้องแต่ไม่สมบูรณ์	นักเรียนวิเคราะห์ พุทธประวัติจากพระ พุทธรูปปางต่างๆ ตามที่กำหนดได้บาง ส่วนและไม่สมบูรณ์	นักเรียนวิเคราะห์ พุทธประวัติจากพระ พุทธรูปปางต่างๆ ตามที่กำหนดได้น้อย และไม่สมบูรณ์
มาตรฐาน ส ๑.๑ ม.๓/๕ วิเคราะห์และประพจน์ติดตามแบบ อย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจาก ประวัติสาวกชาดกเรื่องเล่าและศาสนิก ชนตัวอย่างตามที่กำหนด	นักเรียนวิเคราะห์ข้อ คิดจากประวัติสาวก ชาดกเรื่องเล่าและ พุทธศาสนิกชนตัว อย่างได้ถูกต้องและ สมบูรณ์	นักเรียนวิเคราะห์ข้อ คิดจากประวัติสาวก ชาดกเรื่องเล่าและ พุทธศาสนิกชนตัว อย่างได้ถูกต้องแต่ไม่ สมบูรณ์	นักเรียนวิเคราะห์ข้อ คิดจากประวัติสาวก ชาดกเรื่องเล่าและ พุทธศาสนิกชนตัว อย่างได้บางส่วนและ ไม่สมบูรณ์	นักเรียนวิเคราะห์ข้อ คิดจากประวัติสาวก ชาดกเรื่องเล่าและ พุทธศาสนิกชนตัว อย่างได้น้อยและไม่ สมบูรณ์
มาตรฐาน ส ๑.๑ ม.๓/๖ อธิบายสังฆคุณและหลักธรรมที่สำคัญ ในกรอบอริยสัจ ๔ หรือหลักธรรมของ พระพุทธศาสนาที่กำหนด	นักเรียนอธิบายสัง ฆคุณและหลักธรรมที่ สำคัญในกรอบ อริยสัจ ๔ หรือหลัก ธรรมของพระพุทธ ศาสนาที่กำหนดได้ ถูกต้องและสมบูรณ์	นักเรียนอธิบายสัง ฆคุณและหลักธรรมที่ สำคัญในกรอบ อริยสัจ ๔ หรือหลัก ธรรมของพระพุทธ ศาสนาที่กำหนดได้ ถูกต้องแต่ไม่สมบูรณ์	นักเรียนอธิบายสัง ฆคุณและหลักธรรมที่ สำคัญในกรอบ อริยสัจ ๔ หรือหลัก ธรรมของพระพุทธ ศาสนาที่กำหนดได้ บางส่วนและไม่ สมบูรณ์	นักเรียนอธิบายสัง ฆคุณและหลักธรรมที่ สำคัญในกรอบ อริยสัจ ๔ หรือหลัก ธรรมของพระพุทธ ศาสนาที่กำหนดได้ น้อยและไม่สมบูรณ์
มาตรฐาน ส ๑.๑ ม.๓/๗ เห็นคุณค่าและวิเคราะห์การปฏิบัติตน	นักเรียนวิเคราะห์ การปฏิบัติตนตาม	นักเรียนวิเคราะห์ การปฏิบัติตนตาม	นักเรียนวิเคราะห์ การปฏิบัติตนตาม	นักเรียนวิเคราะห์ การปฏิบัติตนตาม

ประเด็นการประเมิน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ (๑๓ ตัวชี้วัด)	ระดับคุณภาพ			
	ระดับ ๔	ระดับ ๓	ระดับ ๒	ระดับ ๑
ตามหลักธรรมในการพัฒนาตนเพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการทำงานและการมีครอบครัว	หลักธรรมในการพัฒนาตนเพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการทำงานและการมีครอบครัวได้ถูกต้องและสมบูรณ์	หลักธรรมในการพัฒนาตนเพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการทำงานและการมีครอบครัวได้ถูกต้องแต่ไม่สมบูรณ์	หลักธรรมในการพัฒนาตนเพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการทำงานและการมีครอบครัวได้บางส่วนและไม่สมบูรณ์	หลักธรรมในการพัฒนาตนเพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการทำงานและการมีครอบครัวได้น้อยและไม่สมบูรณ์
มาตรฐาน ส ๑.๑ ม.๓/๘ เห็นคุณค่าของการพัฒนาจิตเพื่อการเรียนรู้และดำเนินชีวิตด้วยวิธีการคิดแบบโยนิโสมนสิการ (กระบวนการสร้างศรัทธาและวิธีคิดให้กับผู้เรียน) คือ วิธีคิดแบบอริยสัจ และวิธีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย หรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของพระพุทธศาสนา	นักเรียนเข้าใจวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ คือ วิธีคิดแบบอริยสัจ และวิธีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย ได้ถูกต้องและสมบูรณ์	นักเรียนเข้าใจวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ คือ วิธีคิดแบบอริยสัจ และวิธีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย ได้ถูกต้องแต่ไม่สมบูรณ์	นักเรียนเข้าใจวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ คือ วิธีคิดแบบอริยสัจ และวิธีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย ได้บางส่วนและไม่สมบูรณ์	นักเรียนเข้าใจวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ คือ วิธีคิดแบบอริยสัจ และวิธีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย ได้น้อยและไม่สมบูรณ์
มาตรฐาน ส ๑.๑ ม.๓/๙ สวดมนต์แผ่เมตตาบริหารจิตและเจริญปัญญาด้วยอานาปานสติตามแนวทางของพระพุทธศาสนา	ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้ศาสนปฏิบัติ	ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้ศาสนปฏิบัติ	ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้ศาสนปฏิบัติ	ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้ศาสนปฏิบัติ
มาตรฐาน ส ๑.๑ ม.๓/๑๐ วิเคราะห์ความแตกต่างและยอมรับวิถีการดำเนินชีวิตของศาสนิกชนในศาสนาอื่นๆ	นักเรียนวิเคราะห์ความแตกต่างวิถีการดำเนินชีวิตของศาสนิกชนในศาสนาอื่นๆ ได้ถูกต้องและสมบูรณ์	นักเรียนวิเคราะห์ความแตกต่างวิถีการดำเนินชีวิตของศาสนิกชนในศาสนาอื่นๆ ได้ถูกต้องแต่ไม่สมบูรณ์	นักเรียนวิเคราะห์ความแตกต่างวิถีการดำเนินชีวิตของศาสนิกชนในศาสนาอื่นๆ ได้บางส่วนและไม่สมบูรณ์	นักเรียนวิเคราะห์ความแตกต่างวิถีการดำเนินชีวิตของศาสนิกชนในศาสนาอื่นๆ ได้น้อยและไม่สมบูรณ์
มาตรฐาน ส ๑.๓ ม.๓/๑ อธิบาย หลักการ เจตนารมณ์ โครงสร้างและสาระสำคัญของพระวินัยบัญญัติและประกาศ กฎ ระเบียบ คำสั่งมหาเถรสมาคม และพระราชบัญญัติคณะสงฆ์	นักเรียนอธิบายหลักการ เจตนารมณ์ โครงสร้างและสาระสำคัญของพระวินัยบัญญัติ ประกาศ กฎ ระเบียบ คำสั่งมหาเถรสมาคม และพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ ได้ถูกต้องและสมบูรณ์	นักเรียนอธิบายหลักการ เจตนารมณ์ โครงสร้างและสาระสำคัญของพระวินัยบัญญัติ ประกาศ กฎ ระเบียบ คำสั่งมหาเถรสมาคม และพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ ได้ถูกต้องแต่ไม่สมบูรณ์	นักเรียนอธิบายหลักการ เจตนารมณ์ โครงสร้างและสาระสำคัญของพระวินัยบัญญัติ ประกาศ กฎ ระเบียบ คำสั่งมหาเถรสมาคม และพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ ได้บางส่วนและไม่สมบูรณ์	นักเรียนอธิบายหลักการ เจตนารมณ์ โครงสร้างและสาระสำคัญของพระวินัยบัญญัติ ประกาศ กฎ ระเบียบ คำสั่งมหาเถรสมาคม และพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ ได้น้อยและไม่สมบูรณ์
มาตรฐาน ส ๑.๓ ม.๓/๒ ปฏิบัติตนตามพระวินัยบัญญัติและประกาศ กฎ ระเบียบ คำสั่งมหาเถรสมาคม และพระราชบัญญัติคณะสงฆ์	นักเรียนปฏิบัติตนตามพระวินัยบัญญัติและ ประกาศ กฎ ระเบียบ คำสั่งมหาเถรสมาคม และพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ ได้ถูกต้องและครบถ้วน	นักเรียนปฏิบัติตนตามพระวินัยบัญญัติและ ประกาศ กฎ ระเบียบ คำสั่งมหาเถรสมาคม และพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ ได้ถูกต้องแต่ไม่ครบถ้วน	นักเรียนปฏิบัติตนตามพระวินัยบัญญัติและ ประกาศ กฎ ระเบียบ คำสั่งมหาเถรสมาคม และพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ ได้บางส่วนและไม่ครบถ้วน	นักเรียนปฏิบัติตนตามพระวินัยบัญญัติและ ประกาศ กฎ ระเบียบ คำสั่งมหาเถรสมาคม และพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ ได้น้อยและไม่ครบถ้วน